Министерство национальной политики
Республики Коми

Финно-угорский культурный центр
Российской Федерации

Льöм ю
Льöмпуя юок
Ломбо эҥер
Zelnicemeggyes patakoska
Льöмпу шур
Toomingajõ gi
Tuomijoki
Tom’jogi

Кывбуръяс
Вуджöдöмъяс

Издательство «Кола»
Сыктывкар
2008

ББК 84(0)9
Л 44

Л 44 Льӧм ю: кывбуръяс, вуджӧдӧмъяс.– Сыктывкар: ООО «Издательство «Кола», 2008.– 256 л.б.

ISBN 978-5-7934-0235-4

© Коллектив авторов, 2008
© Лисовский Ю.Н., оформление, 2008
© ООО «Издательство «Кола», 2008

Финно-угорская общность…

Ее не надо открывать и выдумывать – она реально существует уже в течение веков. Это жизненная реальность. Языковое родство давно доказано учеными, и об этом уже никто не спорит.

Этническая память нам подсказывает вести дальнейший поиск исторического родства в мифологии, в миропонимании, в мироощущении. Это очень важно. Чтобы больше знать друг о друге, а, значит и, в конечном счете, больше о самих себе, надо серьезно изучать фольклор родственных народов, литературу. Знание приходит через переводы. Всеми признано: переводы – это надежные мосты между финно-угорскими народами.

В 1996 году в Эстонии, в Лохусалу, прошла очередная встреча финно-угорских писателей под названием «Мосты», что и положило начало активному переводческому делу. Все больше книг финно-угорских писателей издается в Эстонии, активно переводят литературу, особенно народов ханты и манси, на венгерский язык. Взаимные переводы находят все больше места в российских региональных журналах. Переводы на родные языки народов России уже много лет поощряет общество М.А. Кастрена (Финляндия).

В 2006 году в Сыктывкаре по инициативе Финно-угорского культурного Центра (директор – Белорусова Светлана Ивановна) и при активной поддержке Министерства культуры и национальной политики Республики Коми и Союза писателей Республики Коми был проведен семинар молодых переводчиков финно-угорских стран и регионов.

В работе семинара принял участие президент Международной Ассоциации финно-угорских писателей Арво

Валтон, приезжали молодые переводчики из Карелии, Марий Эл, Удмуртии, Пермской области.

Во время работы семинара возникла идея создания общей книги на разных языках, состоящей из работ участников семинара. В процессе работы над книгой были приглашены авторы и переводчики из других регионов.

Книга «Льӧм ю» («Черёмуховая речка») уникальна по своему замыслу. В ней представлена литература на многих языках финно-угорского мира. Возможно, она будет единственной в своем роде, так как в этой книге соседствуют и взаимодействуют разные культурные пласты родственных народов.

На каждом из представленных языков можно будет познакомиться с жанровым и тематическим разнообразием литератур.

Надеемся, что книга будет полезной всем, кто интересуется современной литературой финно-угорских народов. Пусть мы будем еще ближе друг к другу!

Е.Козлова,
член правления
Международной Ассоциации
финно-угорских писателей

На венгерском языке

Вепский язык

Nyikolay Abramov

A hang

V. Viszockij emlékének

Amikor úgy látszott, csupán egy rovás az élet,
Barátok, ellensegek, ital s miegymas közepett,
Mikor már minden érett kalászt learattak,
Volodya, újra hallgattam a hangodat.

Még élek, sebeim parányi sebek
Tegye el mindenki a gyászkereteket
Élni fogok... duhajon es szilajon ám,
Szökésemmel hadd büszkélkedjék a halál.

Mikorha bánat ér, s hajam deresedik,
Az ismerős hang ismét engem szólít.
Nem, nem rekedt, izzik minden szála,
Ki-ki eljut egyszer önmaga magasára.

Emlékezetemmel hitelesitem sorokat,
Hagyjátok kivül sötét gondolataitokat.
Haszontalan beszéd, bókolás nem kell
Jóság és gonoszság... nem járnak jegyben...

Amikor körben csak falak emelkednek,
És olykor szeretném felvagni az ereimet,
Amikor new vágyom habzsolni az életet,
Akkor, Vologya, a te hangod ment meg.

Élek, és élni fogok ebben az életben.
Tegnap, azt hiszem, egy boszorkára leltem.

Hogy valami megszépitse a költői tehetséget,
A szerelmet, az életet – mi lehet ennél szebb?

(In: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 50 стр.)
Перевод Каталин Надь

Mindenkinek adatik

Mindenkinek adatik hit és Ige,
Mindenkinek adatik út s vándorbot.
Mindig emlékezz szeretteidre,
Sose feledd el hyelved s otthonod.

Istentől adatott igy nekünk,
New egy évre, egy egész életre.
Mindenkinek méretik üt,
Mindenkinek adatik folyó.

Az ifjúságnak tavaszi sodrás,
Az időswknek béke, nyugovás.
Mindenkinek – boldogság egy életre
És mindenkinek – a maga keresztje.

(In: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 50 стр.)
Перевод Каталин Надь

Коми язык

Vjacseszlav Babin

Túl a holnapon

Otthagyva a járt utat
vadonba vettem magam,
a lábam majd leszakadt,
az után, ki holnapra
útat vag a Holnapba.

Be is értem. Az Időt.
Balta kicsorbult foka.
– Jó, hogy jössz,– szólt, a egy kidőlt
fára villant mosolya.
Ott, túl és túl a holnapon
a holnap.
De veled folytatom.

Bella István forditása

Pjotr Busenyev

* * *

Meglőtt vadlúd – az élen,
lelőtt vadlúd – az élen,
legelőt suhantam, s most sárban
szállna
a szárnyam, a dörej

döbbenetében ...
Föld lett az ég, be más lett
minden, miért éltem.

Meglőtt vadlud – az élen,
lelőtt vadlúd – az élen,
new azért sírok,
mert égek és vérzem.
new azért, mert a sörét
eltörte a szárnyam...
Még a sikolyom is
magamba zártam.

Meglőtt vadlud – az élen,
lelőtt vadlud – az élen.
Ha nem szállhatok többe,
életem minek élem.
Da ha lehet,
odadom maradék életemet,
csak még egyszer, utólszor elszálljak
szülőföldem felett.

Bella István forditása

Jevgenyij Kozlov

A komi nyelvröl

Világ árvája, draga anyanyelvem,
elveszel, kihalsz, ha senki se véd...
Szavaid égö kések, fájsz szívemben,
de égek, lobogok, hogy holnap is égi.

Vers-lángot eddig nem gyújtottam néked.
s te sem kívíntad, hogy szólítsalak, –
szád voltam csupán. Szó-zümmögésed
S boldog voltam, ha dalolhattalak.

De most, ki meghallja, mit sír ez az ének,
szíve ne álljon, süketen, vakon.
Zengj, anyanyelvemen zengj örök-élet,
árva komi nyelv, csak ezt akarom.

Bella István forditása

Jelena Gabova

Egy s más a telepátiáról

Az algebrakonzultáció után a diákoknak nem akaródzott szétszéledni: kint május vége van. Mindenki kigombolt kabátkában, hajadonfővel jár. Északon beköszöntött a tavasz!

A kilencedikesek kis csoportban álltak az iskola tornácán, és a telepátiáról vitatkoztak. A huszadik század végén még mindig nem tisztázott: működik vagy sem.

– Persze, hogy működik – bizonykodott Vlad, a kockás zekés fiú, hátán komikusan kicsi hátizsákkal.– Mi mással lehetne magyarázni, hogy egy anya még akkor is megérzi, hogy fia megbetegedett, ha az másik városban lakik. Emlékeztek rá, a tévében vetítettek egy filmet Lomonoszovról. Azt álmodta Németországban, hogy apja a Fehér-tengerbe fulladt, s ez így is történt. Mi ez, ha nem telepátia!

– Hülyeség a köbön – biggyesztett Tamara, a rövid hajú, nyúlánk lány.– Arrafelé mindenféle gondolatátvitelek, extraszeánszok vannak... Az egész csak sarlatánság...

– Én pedig olvastam valahol, hogy az ember fejében van egy speciális telepatikus szerv, csak még nem tudja használni – vette védelmébe Tolik Vladot.

– Lám, lám! A delfinek is üzeneteket küldenek egymásnak, bármit, amit csak akarnak – szólt közbe Galka.

– Ezt ők személyesen mesélték neked? – gúnyolódott Tamara.

A gyerekekkel volt a matematika-tanárnő, Olga Szergejevna is. Hallgatott, mosolyogva nézte heveskedő tanítványait.

– Olga Szergejevna, Ön mit gondol? – kérdezte Vlad.– Működik a telepátia vagy nem?

– Az az érzésem, hogy mégsem – rázta a fejét mosolyogva Olga Szergejevna.

– No, lám! Ön sem hisz benne! – hadonászott méltatlankodva Vlad.

– Gyertek, tegyünk egy próbát: van vagy nincs telepátia – javasolta Olga Szergejevna.

– Gyerünk!

– És hogyan győződünk meg róla?

– Válasszunk egy kísérleti alanyt, például Tamarát.

– Őt nem szabad! – harsogták a telepátia hívei.– Ő érdekelt fél, azt állítja, hogy nincs telepátia.

– Akkor vegyűnk egy közömbös személyt. Itt van Ljubocska.

Ljubocska alacsony lány, fehér svájci sapkában, s ugyanilyen fehér csizmácskában. Ő abszolút közömbösen állt vitatkozó társai között, semmilyen érdeklődést nem tanúsított a gondolatátvitel iránt.

– Ő valóban érdektelen – válaszolta Vlad. Ljubocskára esett a választásuk. Tipikus semleges személy.

– Ljuba, vonulj félre, míg megbeszéljük, hogy mit fogunk neked küldeni.

Ljubocska szerényen félrevonult, a gyerekek kört alkottak

középen a tanárnővel, és hevesen sutyorogtak. Aztán visszahívták Ljubát.

– Pontosan este kilenckor hangolódj a hullámainkra – mondta Olga Szergejevna.– Kapsz tőlünk egy feladatot.

– Nézd, Ljubka, aztán át ne verj bennünket! – mutatta öklét Vlad, ami persze nem volt egy lovagias dolog.

Ljubocska hazament, és jóhiszeműen ráhangolta magát az eseményre. Este tíz körül bezárkózott a szobájába, hogy a család többi tagja ne tudja őt megzavarni.

Ljubocska leült az asztalhoz, maga elé tett egy tiszta papírlapot: hátha hirtelen fel kell valamit jegyeznie. Mellette az algebrakönyv hevert, amit Ljubocska minden este tanulmányozott, ugyanis nemsokára vizsgázik belőle.

Pontban tíz óra van. Most. Osztálytársai most adnak át neki valamit az éter hullámain. De vajon mit? Mit?

A semleges személy úgy megfeszítette a homlokát, hogy ráncok jelentek meg rajta. De a szobába csak nem érkezett semmilyen üzenet. És Ljubocska fejében sem támadt semmilyen gondolat. Hamarosan megunta a homlokráncolást, csalódottan sóhajtott egyet.

A papír továbbra is érintetlenül hevert az algebrakönyv közelében. «Lehet, hogy oda kellene mennem az ablakhoz?» – tépelődött a lány. Valóban, igen erősen vonzotta valami Ljubocskát az ablakhoz. Odament. Világos este volt, már elkezdődtek a fehér éjszakák. Ám a fák még csupaszok voltak. A vastag nyárfa alatt magányosan árválkodott egy, a tél folyamán megszürkült pad.

Ljubocska álldogált az ablaknál, aztán elment onnan. Újból szomorúan sóhajtott. «Valószínű nincs telepátia» – gondolta. Ráadásul össze is zavarodott egy kicsit.

Reggel ismét volt konzultáció. A gyerekek türelmetlenül várták Ljubocskát.

– Nos, hogy s mint?

Ljubocska bűntudatot érezve vonogatta a vállát.

– Semmi sem érkezett a fejembe.

– Hogyan?! Semmi?!

– Semmi.

– Előre megmondtam, hogy nem a legjobb kísérleti alany, igen lassú – dohogott elégedetlenkedve Vlad.– Jobb lett volna nekem küldeni a hullámokat, azonnal kifogtam volna őket!

A tanárnő belépett az osztályba. Először ő is Ljubocsakára nézett:

– Na, Ljuba, számolj be nekünk a tudományos kísérletről! Hogy érezte magát a kísérleti nyuszi? – tréfálkozott.

Ljubocska, mint akit halálra ítéltek, körbenézett a gyerekeken.

– Semmi sem jött a fejembe, Olga Szergejevna – válaszolta panaszos hangon. Üldögéltem az asztalnál. Aztán odamentem az ablakhoz. Mindössze ennyi történt.

Az osztály csalódottan felmorajlott.

– Hát, nem sikerült – ismerte be Olga Szergejevna.– Azt küldtük neked, hogy nyisd ki az algebrakönyvedet a huszonnyolcadik oldalon. Egyszerű feladat.– A tanárnő Vladra nézett.– Íme a bizonyíték, gyerekek, hogy nem működik a telepátia.

– Nem megfelelő a kísérleti nyuszi – dörmögte Vlad. És senki sem vette észre, hogy az utolsó padban hogyan sugárzott a Kolka nevű fiúcska, miként dörzsölgette győzedelmesen a tenyerét. Hiszen ez ő, pontban tíz órakor ő állt ott a Ljubocska ablaka alatti padnál, és magában így imádkozott: ?Menj oda az ablakhoz, Ljubocska! Gyere az ablakhoz! Gyere!?

Ám amikor Ljubocska kinézett az ablakon, a fiú elbújt az öreg nyárfa mögé.

Kolkának az utolsó padban édes mindegy volt, hogy ez telepátia vagy sem. Egyszerűen nagyon tetszett neki Ljubocska.

Опубликован: Dalom, dalom, hej.
Dalom, dalom, haj! Magyar Versmondásért Alapítvány.
Budapest. 2000. 441 стр. Пер. Каталин Надь

Коми-пермяцкий язык

Ljudmilla Guljajeva

Hol van?

Hol ér véget az örök menny?
Honnan kezdődött a tenger?
Kék az ég, kék a tenger
Egymásba folynak a színek.
Nézem az ég mélyét
Akárha tengeren úsznék.
És elmerülök
Szemed feneketlen mélyében.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember. 62 стр. Пер. Каталин Надь

Ljudmilla Guljajeva

Jön a tavasz

Foltokban olvad a hó
jön a tavasz.
A patakok szaladnak,
simogat a nap.
Kékek a nappalok
Rövidek az éjszakák.
A tél dörmögve
eloldalog.
Régvárt vendégünk
a tavasz.

Az áldott napoknak
        örül minden élő lény.
Mindenkinek ragyogjon,
        fejet
Földanyácskánk előtt hajtson
a napocska.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest. XVIII/09/2006/szeptember. 63 стр. Пер. Каталин Надь

Ljubov Sztarceva

A templomban hagyjuk

A templomban hagyjuk
Fájdalmunkat.
Csak a rá való
Emlékezés marad.
Az Égieknek
Csendben meggyónjuk
Lelki bűn-bajainkat.
Sóhoz és hamuhoz
Szoktattak bennünket,
Gonoszsággal gyötörtek,
Némák voltunk és vakok.
Nem kellettünk
Se Ördögnek, se Istennek.
Mi, ványadtak
Hogyan tovább?

Опубликован: Magyar Napló. Budapest. XVIII/09/2006/szeptember. 63 стр. **Пер. Каталин Надь**

Мансийский язык

Andrej Tarhanov

Kápja táncol

Ó, ha látnád Kápjánkat, amint táncol,
Hatalmas Goya!
Bizony úgy lehet?
Megrendülnél e tajgai virágtól
És ecsetedért nyúlna a kezed.

«Berkenye-szedés» a neve a dalnak.
Kigyúlt a lomb, kigyúlt hét berkenye,
S mint lomb-parázs? Mit szelek fölkavarnak,
Mi is keringünk,
Szálldosunk vele.

Szahalturtól habtánc, hattyú-ének…
Barna nyakán fehér gyöngyök sora.
Nem is szellő-tánc,
Hanem szenvedélyek
Kísértése, viharok mámora.

Táncol Kápja!
Vállain táncot járnak
A fényfoltok s az ágak árnyai,
És hattyúk éles sikolyai szállnak
Bokáihoz, s tűz-lombok szárnyai.

Táncot jár Kápja, Jevra falu lánya.
Táncol Kápja?
Hajló rugalmas ág.
S a tavak elhiszik egy mosolyára,
Hogy van mélyüknél sötétebb világ.

Ó, ha látnád Kápjánkat, amint táncol,
Hatalmas Goya!
Bizony úgy lehet?
Megrendülnél e tajgai virágtól
És ecsetedért nyúlna a kezed.

Опубликован: Bede Anna: Pogány gyalogút.
Ethnica. Debrecen. 2000. 15 стр.
Пер. Анна Беде

Andrej Tarhanov

Szaranpauli etűd

Ablakodban a tajga zöld sörénye,
Vörös utak futása háztól házig –
A medve a parton nyugton halászik.
Ég az Urál süvegei kék fénye.

Опубликован: Bede Anna: Pogány gyalogút.
Ethnica. Debrecen. 2000. 44 стр.
Пер. Анна Беде

Juvan Sesztalov

Én, mindenkitől átkozott pogány

Én, mindenkitől átkozott pogány,
Krisztus hívőinek szerencsét kívánok
Mohamed minden híve legyen áldott!

Buddha követőjével s Jehováéval béke legyen
Ha az ő hitük igaz és erős!
Legnagyobb nyomorúság a hitetlenség és kiúttalanság.
Sok neve van a Teremtőnek – de lényege Egyetlen,
Sokfélék a vallások – de Isten útja Egy –
Örök, változatlan, vakító út
Örök, univerzális tudás fényességes útja
És nincs igazság az Egyetlen Igazságon kívül
És nincs fény az Egyetlen Fényességen kívül
És nincs valóság az Egyetlen Valóságon kívül
És nincs istenség az Egyetlen Istenen kívül
Ez a múlt
EZ A JÖVŐ.

Опубликован: Juvan Sesztalov: Torum tudata, a Természet tudata – a Megmentés útja. Generals. Budapest. 1997. 72 стр.
Пер. Анна Беде

Juvan Sesztalov

Isten országa

Isten országa – a kozmikus tudat
A kozmikus tudat – a lélek új állapota
nem a testé. Nem a mulandó test
hanem a megújult lélek által születhet
újjá az ember Isten országában
és juthat minden Földi Halandó
A Kozmikus Tudat emberi magasába.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest. XVIII/09/2006/szeptember. 62 стр. Пер. Каталин Надь

Марийский язык

Valentyina Iziljanova

A hárs

Nyitott tenyérhez hasonló
hársam sárga levele:
Hova tűnt a szép idű,
hova távozott, mit tegyek?
Nem fénylik, hej, karkötőként
a napsugár réz melldíszfüzére,
nem ül le megjőve a madár
esővizet kortyolgatni.
Mára már csak emléke maradt annak,
hogyan simogatta a lágy szellő
a reggel felvirradtáig
milyen édesen illatozott
méz szagot árasztva,
s a méhcsalád ellepte az ágát…
Hársam várja a telet,
mozdulatlanul áll,
mintha az élet magvát
gyűjtené tenyerébe.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember. 65 стр.
Пер. Габор Берецки

Szemjon Nyikolajev

Ki a Cseremisz?

Mint szitán, szitálták a gúnynevet,
Mint vásznat, úgy szőttek a csúfnevet.
Ennek «cseremisz» lett a gúnyneve,
Az meg «votják» lett, s csúfolták vele.
De a cseremisz nem volt szolgahad!
A régi mondás szép múltat idéz:
«A cseremisz igazát vedi csak,
S ki szabadságért küzd, az hős, vitéz».

Ki a gúnynevet adta, félt is ám!
«Cseremisz van a Volgán! Riadó!»
Fennmaradt bíz a pelyva a szitán,
S szállt a jó mag, e nér, mint tiszta hó.
A cseremisz nem volt szolga, se rab.
Az ősi mondás szép múltat idéz:
«A cseremisz országat védi csak,
S ki hazájáért küzd, az hős vitéz!»

Hogy cseremisz lettél, nem szégyen az,
En mari népem, ne légy túl szerény.
Te ember voltál, bátor és igaz,
Es gúnynevünket büszken hordom en.
Mert a cseremisz nem volt szolgahad,
Az ősi mondás szép multat idéz:
«A cseremisz jó híret védi csak,
S ki becsületét védi, hős vitéz!»

Пер. Анна Беде

Мордовский (мокша) язык

Viktor Lobanov

Egy költőtársnak

Rögtön jő a hajnal, úgysem alszol,
Állsz csak elbűvölve a hangtól,
Ablakon túlról mint sóhajt a szél.
Lantod egyetlen hangot sem hangol,
Nem jön a messze szálló gondolatból,
Majd meghallod, a szél mit is beszél…

Опубликован: Пизелонь каштаз. Berkenyekoszorú.
Minoritates Mundi. Szombathely. 2006. 58 стр.
Пер. Ласло Фабиан

Viktor Lobanov

Moksa panar*

Nénikém, most kérlek kérve,
Öltözz, ölts mordvin panart:
Öltözködjél hófehérbe,
Színes öv mit összetart.
Hajdanában moksa asszony
Falvainknak éke volt.
Lassan, hogy mesét fakasszon,
Szép leány vinné a sort.
Nyakláncok, gyöngy és a flitter

* nöi ing

Tarkán szivárványlanak…
Mennyi kedv és mennyi lélek
Ad ki végül egy panart.
Nénikém, a kedvemért meg
Vedd föl, nem töprengve rajt!
Csodaképes öltözék ez –
Ifjúságod visszatérhet.

Опубликован: Пизелонь каштаз. Berkenyekoszorú.
Minoritates Mundi. Szombathely. 2006. 63 стр.
Пер. Ласло Фабиан

Мордовский (эрзя) язык

Dmitrij Taganov

Érintene kezem

Érintene kezem, de messze vagy.
Nézlek, de látatlan maradsz.
Szívemben sem találtalak,
Nézd csak, a lélek mint szakad.
Sorstól ajándék nem jutott.
Talán így összetör a szív…
Tudod, kis borjúként futok
Hozzád, hogyha hívsz.

Опубликован: Пизелонь каштаз. Berkenyekoszorú.
Minoritates Mundi. Szombathely. 2006. 35 стр.
Пер. Ласло Фабиан

Dmitrij Taganov

Csókod ér el

Csókod ér el.
Karban égsz el.
Tűzzel izzik szikra szód is.
Ám én levegőd vagyok csak,
Könnyű véled,
S úgy adódik, hívj,
Én ott vagyok nyomodban

Опубликован: Пизелонь каштаз. Berkenyekoszorú.
Minoritates Mundi. Szombathely. 2006. 38 стр.
Пер. Ласло Фабиан

Alekszandr Arapov

Dal a szívemről

A szíem... Sarkig tárva várta nemrég,
Hogy bejön melegedni valaki.
És egyszer jött és szétnézett egy vendég,
És itt maradt, mert megtetszett neki.

A gondjainkat megfeleztük szépen,
És megkettőztünk mindent, ami jó.
Mennyire hittünk egymás hűségében!
S egyszer csak elment a látogató...

Szívemet, nem tudom, mért, megragadta
És a semmibe hajította ő.
Hogy jajgatott szegény szív, elhagyatva!
Azt hittem: itt a vég, nincs több jövő.

Sokáig tartott, hogy magamhoz tértem
S mintha először néznék körül itt:
A szívet jéggé dermedett a télben
És többé nincs, aki fölmelegít.

Пер. Анна Беде

Ненецкий язык

Jurij Vella

Olajfelhő

Vatyjogan környékén
Olaj, olaj, olaj feketéll.
Halászháló, evező, ladik –
Mind olajban fulladozik.
Ha felbontod a csukát,
Késed az olajba vág.
Teát is ha főznél,
Vizet hasztalan keresnél.
Szarvasaink lábát, jaj,
Bemocskolta az olaj –
A szomszédék futottak hozzánk
Szörnyű híreik hogy elmondják.
A varjak gyomrában is
Olaj zsírosodik.
Felhőink az égen
Úsznak feketében.
Sátrainknak alja, lapja
Foltosodik az olajba'.
Fáink az erdőkben
Talpig feketében.
Szarvasborjú-gyermekecske
Szemed mért sírod könnyesre?
Maszatos orrocskád, gyere,
Megtörölöm harmatcseppbe.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XIV/1/2002/január 48 стр. Пер. Каталин Надь

Jurij Vella

Nyengi nagyanyámnak

Te nyírfánál szebb,
Holdnál gyönyörűbb,
Vörös Rókánál* óhajtottabb,
Cirókáló kezű asszony.
Azt mondják, csúnya vagy –
Hangod fenyőfa nyikorgása-hang...
De én tudom: meséid, miként a csoda,
Beleszövődnek álmainkba.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XIV/1/2002/január 48 стр.
Пер. Каталин Надь

[1] Vörös Róka: a vadászszerencse, illetve a prémes állatok (beleértve a cobolyt, az ezüstrókát stb.) szimbóluma a nyenyeceknél. (Jurij Ajvaszeda Vella)

Саамский язык

NAGYEZSDA BOLSAKOVA

AZ ELADOTT GYERMEK

Csecsemőkoromban anyám és nagyanyám eladtak egy idegen családnak, hogy megőrizzék az életemet, hogy meg ne haljak, mint Misa bátyám.

Van a lappoknál egy hagyomány. Ha a családban volt már gyermekhalál, el kell végezni a gyermekeladási rítust, hogy megóvják az újszülöttet. Rendszerint egy petákért adják el az első szembejövőnek vagy egy nagycsaládnak, ahol még egy gyermek sem halt meg. A vevő kézbe veszi a gyermeket, majd visszaadja az igazi szülőknek, mintha azok csak azért vennék meg a cseppséget, hogy felneveljék. A szokás előírja, hogy hét évig be kell tartani a hallgatási fogadalmat az adásvételről. Ilyen a szertartás. Így száll nemzedékről nemzedékre: az eladott gyerekek is eladják a sajátjaikat, hogy így vegyenek nekik életet és egészséget a sorstól.

Babona, nem babona, mindenesetre miután megszültem a lányomat meg a fiamat, én is eladtam mindkettőt egy volt iskolatársnőmnek, akinek abban az időben már öt gyermeke volt.

Опубликован: Repülés a mélybe. Hanti, komi, lapp, manysi, mari, udmurt és vepsze novellák. Magyar Versmondásért Alapítvány. Budapest. 2006. 9 стр.
Пер. Каталин Надь

NAGYEZSDA BOLSAKOVA

HALFEJEK

Emlékszem, hogyan tanított meg bennünket Natasa nagymama halfejeket enni. Ez nem egyszerű dolog – valóságos művészet.

Amikor a lappok hallevest főznek, nagyon sok halat raknak az üstbe vagy a fazékba, hogy jó erős, illatos legyen. Ha megfőtt, a halakat kiszedik belőle. Külön kirakják a tányérra, a levet pedig bögrékbe öntik.

Ekképpen tanítgatott a nagyanyám:

– Kis unokám, minél több halfejet eszel, annál okosabb leszel, ugyanis a hal fejében lakozik az ész. Ha megeszed a hal fejét, magad is okos leszel. A lappok számára a hal – élet! A hal révén még azt is meg lehet tudni, hogyan viszonyulnak hozzád a háziak, amikor vendégségben vagy náluk.

– Hogyan, nagymama?

– Ha a hal farkát adták neked a háziak – nem kívánatos vagy számukra; ha a középső részét tették eléd, tisztelnek, de a lelkükhöz nem engednek közel; ám ha a fejjel kínáltak, akkor te vagy a legkedvesebb vendég. A sajátjukként tisztelnek.

De ha, ne adj' Isten, valaki elvette a halfejet, és nem úgy ette, ahogy kell, nagyanyám mérgelődött, zsörtölődött. Elkapta a tányért a félig megevett halfejjel, és a hal farkát adta helyette.

Ha minden csontocska tisztára volt szopogatva, ragyogott, akkor megdicsért:

– Ügyes vagy, most már látom, megtanultál halfejet enni. Számomra te már igazi lapp vagy, mint a nagyanyád.

– Nem, én orosz vagyok, azt mondta az apukám, és én szakasztott olyan vagyok, mint ő.

Nagyanyám nem haragudott meg.

– Legyél hát orosz, de a halfejet akkor is úgy eszed, mint egy lapp. Még az édesanyád sem tudja így enni. Pedig ő lapp, te meg ügyes vagy.

Опубликован: Repülés a mélybe. Hanti, komi, lapp, manysi, mari, udmurt és vepsze novellák. Magyar Versmondásért Alapítvány. Budapest. 2006. 11 стр.
Пер. Каталин Надь

Oktjabrina Voronova

Virma

Virma-patak,
Virma-patak,
Mélyedben mit rejtegetsz?
Meredek partodról látni
Medredben minden követ.

Ki méri meg hosszad?
Ki becsüli meg hatalmad?
Vir
Lappul partot jelent,
Ma –
A föld, ahol megszülettem.

Vized szabadon szalad a torkolathoz.
Ezüstsapkás hullámaid – ott és itt
Akár az iramszarvasborjak
Szelek szárnyán száguldanak.
Szíveken át, századokon át
Csörgedez a Virma-patak

E tiszta áramlás.
Virma – az én hazám.

Опубликован: Dalom, dalom, hej. Dalom, dalom, haj!
Magyar Versmondásért Alapítvány. Budapest. 2000. 331 стр.
Пер. Каталин Надь

Kati-Claudia Fofonoff

***

A halállal
kéz a kézben
de élünk még.
Egy nép maradéka.
Élünk és várunk.

Az utolsó leheletig
a szél énekét
szeretjük.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 53 стр.
Пер. Габор Тиллингер

Удмуртский язык

Vjacseszlav Ar-Szergi

Holdfény-lány

Holdfény-lány
Hullatja könnyeit
Földünkre.
Óceánok háborognak,
Kontinensek hánykolódnak.
Lelkem martjait
Könnyebb megbolygatni:
Elég a lány könnyeiből
Ki a forrásnál sír.

Пер. Каталин Надь

Viktor Sibanov

Az ajtó

Az ajtódhoz megyek.
    Tudom: nem vagy otthon.
Akkor vajon miért
    remeg a térdem?
Nem hozzád –
    az ajtóhoz megyek,
Talán maga
    az ajtó hívott találkozóra.

Nagyon közel vagyunk egymáshoz.
    De az ajtó még elválaszt –
Ő a fal
    Kinyitó-bezáró szolgája,
A kozmosz útonállója.
    Hozzáérek:
A túloldalról felharsan
    Éjfél kondul

A túloldalon, úgy látszik, az idő is
    visszafelé múlik;
A füst a tűzbe száll;
    a folyó a forrásához siet;
A kert a magjába bújik,
    az eső az égre hull…

Az ajtóhoz megyek.
    Hozzád megyek.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember. 64 стр.
Пер. Вероника Шандорфи

Anatolij Uvarov

Isten, óvd meg...

Isten, óvd meg hő Napunkat, kék egünket,
Tiszta szívvel gohászkodunk, kérve Téged:
Áldd meg a mi mindennapi kenyerünket,
Adj a nyájnak egészséget, békességet.

Pusztulástól óvjad a mi mezeinket,
Fojtó gastól óvjad a mi levegőnket,
Kínzó láztól óvjad a mi szíveinket,
Pribékekkel szembeszállni hagyd erőnket.

De méginkább óvj sok álnok messiástól
Ravasz szókkal kik ígérnek boldogságot;
Nem vezetnek minket ki e szörnyű sárból –
Ők akarnak lenni nálunk uraságok.

Isten, áldd meg jellemünket, szellemünket,
Hogy hitünk hadd tündököljön, el ne fogyjon,
Fadadozók ránk ha lesnek, űzed el őket,
Lelkünk tiszta hadd maradjon, fenn ragyogion.

Áldd meg, Isten, nemzetünknek ébredéset,
Hadd legyen oly békés, szorgos, mint korábban,
Hadd ne lássa gyökerei senyvedését,
Hadd élhessünk szeretetben, igazságban!

Пер. Анна Беде

Финский (ингермаландский) язык

Armasz Misin

Az idő

Az idő nem születik.
Emberek születnek,
városok
és csillagok.
Az idő nem öregszik.
A csillagok öregszenek,
a városok
meg az emberek.
Az idő nem hal meg.
a csillagok halnak meg,
az emberek
és a városok.
Az idő önmagában
értelmezhetetlen.
Az öröklét bennünk van,
emberekben,
városokban,
csillagokban.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 48 стр.
Пер. Каталин Надь

Armasz Misin

Rövid időre

Rövid időre jöttem
erre a világra,
és mindig úton vagyok.
Szeretem a vonatokat, a buszokat, a repülőket.
Valószínű azért, mert hiszem,
hogy legyőzhető a tér és az idő
kárpótlásul
földi tartózkodásom
vigasztalan rövidségéért.
Sebességmérőmben régtől fogva
valószínűtlen számok vannak.
Sok utam végérvényesen beutaztam,
sok autóm régóta roncstelepen már.
Nem tudok megállni
rövid időre sem.
Utazom. Repülök.
És könyörtelenül öregszem
az Einstein-elmélet dacára.
Amikor hazatérek,
az ismerősök alig ismernek meg.
Minden alkalommal összetévesztenek valakivel.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 48 стр.
Пер. Каталин Надь

Armasz Misin

A bátor győz

A verebek felverték a csendet. Lármáznak, egyre hangoskodnak. A fa alá repülnek. Négy veréb kakaskodva ugrabugrál a földön, egy szürke kismadarat igyekszik elkergetni. Eredménytelenül. A madárka méltó ellenállást tanúsít. Az egyik veréb nem bírja tovább, elrepül. Utána a második, majd a harmadik. De a negyedik tovább kakaskodik, szégyelli magát a társai miatt is. Oldalával, vállával lökdösi a madárkát. De az a földhöz lapul, majd felugrik, és kivédi a támadást. A földhöz simulva hősiesen harcol, támad. Végül a negyedik veréb is feladja, és elrepül.

A győztes üldögél egy darabig, aztán mivel semmi sem történik, maga is a levegőbe emelkedik, szárnyacskái meg-megcsillannak. Meg is feledkezett saját győzelméről.

Íme egy küzdelem – kövek, husángok, bokszerek nélkül. Nem az erős, hanem a bátor győz!

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 49 стр.
Пер. Каталин Надь

Armasz Misin

Próbaterhelés

Egy moszkvai szállodai szobában egy repülőgép-tervező mérnök mesélt egy emberről, aki egy bizonyos gyár cipőjét hordta három évig. Próbaviselésre adták neki. Kiküldetésben volt egy hónapig, ezért késve jelentkezett az ellenőrzésre. Megszüntették számára az ingyenes cipőviselést.

Ez a mérnök ismer egy igazgatót is, akinek az egyik autógyár Volgát ad próbaterhelésre. A sofőr, aki hordja őt, minden nap feljegyzést készít.

Látod, hogy lehet élni? Csak ne feledkezz meg a kontrollról – mondta félig irigykedve, félig ironikusan.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 49 стр.
Пер. Каталин Надь

Armasz Misin

Lakatok

A kombinát férfiöltözőjében keskeny kétajtós szekrények lakatokkal. Szekrények sora, lakatok sora. Lakatok. Lakatok. Lakatok. Különböző bonyolult és egyszerű szerkezettel. Az emberek dolgoznak. A szekrények pedig várják őket.

Mentem haza, és mindenütt lakatokat láttam.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 49 стр.
Пер. Каталин Надь

Хантыйский язык

Jeremej Ajpin

A süketfajd ősi madár

Süketfajd.
Süketfajd a fenyves fölött.
Süketfajd a zöld fenyves fölött.
Süketfajd a kék fenyves fölött.
Süketfajd az arany fenyves fölött.
Süketfajd a narancsszínű fenyves fölött.
Süketfajd a málnaszínű fenyves fölött.
Süketfajd a vörös fenyves fölött.

Mi ez?
Süketfajd a hajnali pirkadatban?
Süketfajd a kék délben?
Süketfajd a naplementében?
Vagy süketfajd a vérben?...
Vörös, véres, összevérezett.
Sebzett madár a sebzett fenyves fölött?
Erejét elvesztő süketfajd?
Utolsó szárnycsapás.
Utolsó mozdulat.
Utolsó lehelet.
Fenséges süketfajd madár.
Ősi, mint a hantik.
Bölcs, mint a manysik.
Örök, mint a ...
Valóban örök?...
Szállnak az évek.
Múlnak a tavaszok.

... Az Agan középső folyásánál, ősi falunkban ül Apám. Minden oldalról vas- és betonutak, olaj- és gázvezetékek, olajfúrótornyok, olajos falvak és városok gyűrűjében ül Apám. Az ősi föld legértékesebb rénzuzmós fenyvesei kivágva. Legjobb folyóit-vizeit zsíros, fekete olajhártya fodrozza.

Elnéptelenedett ősi falujában ül Apám, és éjszakánként Szamotlor lángjainak déli irányból visszaverődő fényei vibrálnak arcán.

Ül Apám és hallgat.

Ül és töpreng.

A múlt ősszel a süketfajdok idején érkeztem hozzá, és megkérdeztem:

– Hány süketfajdot ejtettél el, Apám?

Hallgatott, majd továbbra is dél felé révedező tekintettel csendesen így válaszolt:

– Vége van a süketfajdnak.

Kiszáradtak a nyarak.

Azután felidézte az első éveket, amikor a cirbolyaerdőkön meg a fenyveseken keresztül építettek utakat a geológusok és az olajbányászok, a gépek kegyetlenül szétzúzták a süketfajd nemzetséget. Egyetlen egyszer sem használta az «emberek» szót, csak a «gépek»-et. A gépek verték szét. A süketfajd okos madár, de most egészen elbutult az olajtól – leül az út közepére, egyenesen a kerekek alatt szedegeti a kavicsot. Maguk a gépek büszkélkedtek vele, hogy egy út alkalmával egész rakományra valót gázoltak el.

Így halt ki a süketfajd nemzetség.

Lehet, hogy más festmény kell most.

Süketfajd a fekete fenyves felett.

Fekete fajd fekete fenyves felett.

Meglehet, valaki azt gondolja, hogy ez egy süketfajd az éjszakában, az éjszakai fenyves felett. De lehet, hogy megfordítva. Így lesz pontosabb. Megfordított festmény. Fent fekete fenyves, lent – fekete fajd.

Süketfajd a kereszten.

Mi ez?

Talán egy süketfajd saját keresztjével? Saját kereszttel emelkedik az égbe, vagy ereszkedik a földbe...

Megfulladt az ősz híg iszapjában.

Apám arccal dél felé fordulva ül az egykor sok ember lakta ősi faluban. Ül, s gondolatai előre-hátra futkosnak az időben, fel-le folyónk folyása mentén. Bóklásznak-kószálnak gondolatai, majd visszatérnek anélkül, hogy egyetlen kortársba-földibe akadtak volna akár lefelé a folyótorkolatig, akár fölfelé az Agan folyó forrásáig.

Ül, ahogy a hantik mondták, kiszáradt fejjel.

Ül fonnyadt szakállal.

Ül egyes-egyedül.

Sehova se akar elmenni, bár minden oldalról olajfúrótornyok jönnek hozzá egyre közelebb és közelebb, ráadásul szeme is rosszul tudja már olvasni az erdei vadak nyomát.

Miről gondolkodik? Lehet, hogy a Földről?

Hát hagyja itt a bajban a Szülőföldet?!

Hát hagyja itt a bajban a tápláló Anyaföldet?!

Hát hagyja itt a Földet, amelyet szeret?!

Meglehet, hogy magára gondol, meg a Folyóra.

Ő a Folyó gazdája.

Ő a Folyó nemzetségfője.

És ő menti meg a Folyót, a Földet és a Süketfajd Nemzetséget.

Süketfajdok.

Nemzetségek.

Közben megdermednek a telek...

Süketfajd két fejjel.

Mi ez? A Teremtett Folyó Emberének találós kérdése?

Meglehet – igen.

Meglehet – nem.

Tavasszal, amikor elolvadt az utolsó hó, Anyám felsóhajtott:

– Ah, csak megérjük a következő havat is!

Ősszel, amikor fehér subát öltött a föld, s a folyók is befagytak, Anyám így sóhajtozott:

– Ah, csak megérjük a következő nyarat is!

Egyszer élénken így szólt:

– Mint a süketfajdok, számolni kell: a következő nyárig élünk...

Először hallottam ezt, meg is kérdeztem:

– Tudnak számolni a süketfajdok?

– Igen – felelte Anyám.

– És hogy számolnak?

– Nagyon egyszerűen...

És elmesélte, hogyan esett csapdába egy süketfajd. Feküdt a csapdában, a cölöpök alatt, de a feje kívül maradt. Látta a dús tűlevelű fenyőt, és ezt gondolta:

«Oh, milyen csodálatos tűlevél van ezen a fán. – Majd jövőre felcsipegetem, lesz eledelem jövőre is».

Később, évek múltán értettem csak meg, hogy a süketfajdnak még a cölöp alatt, a csapdában is volt egy valamije – a remény. Hatalmas remény az életre.

De hisz ennek a süketfajdnak két feje lehetett. Az egyik a csapdában, a másik kívül, a szabadban. Élj, lélegezz. Nézz a fenyőre, a tűlevélre. És a gépeknek, hogy elpusztítsák a süketfajd nemzetséget, nem egy, hanem két nyakat kellett összetörniük minden alkalommal. A kettő több. Lehetséges, hogy akkor a gépek kimerülnek, és abbahagyják ocsmány munkájukat...

Remény.

Anyámnak is volt reménye. Az életben reménykedett.

De nehéz idő volt.

Idő.

Háború utáni.

Ínséges.

Hideg.

Kolhozos.

Szovjet.

Szocialista.

Prekommunista.

Enkávédés.

Sámánellenes.

Istenellenes.

Emberellenes...

És elmennek a mesemondók és a sámánok...

És elárvulnak az Istenek és Istennők...

Anyámnak is volt reménye. De Ő maga nem élte túl, nem vergődött ki abból az időből. Ma már tudom, hogy elégett az Édesanyánk. Elégett az irántunk való szeretetben, vagy ahogyan az öregek mondták: elégett az ő fészeklakó fiókáiért. Mi pedig mindannyian meg vagyunk égetve ezzel a szeretettel, kivergődtünk abból az időből, túléltük. De milyen áron?...

Lehet, hogy ma is két fejet kell birtokolnunk. Egyet a csapdának, egyet a szabadságnak. Egyet a gépnek, egyet a reménynek. Mit ér az élet remény nélkül?!

Ül Apám az elnéptelenedett ősi faluban, ül és gondolkodik. Miről? Lehet, hogy az öröklétről? Ami elmegy, s ami megmarad. S mi végre marad az ember?...

A fenséges süketfajd a közeli jövőben már csak a Teremtő festővásznán marad.

Vágtatnak a napok, az évek.

Elfolynak a Tavaszok...

Kiszáradnak a Nyarak...

Híg iszapban fuldokolnak az Őszök...

Megdermednek a Telek...

Elmennek a Középső Világból a Mesemondók és a Sámánok.

Elmennek örökre.

Elmennek utánuk az Emberek.
Elmennek a népek...
Elárvulnak az Istenek és Istennők...
Egyedül a fájdalom marad...

Опубликован: Jeremej Ajpin: A hamvadó tűznél. Larus. Budapest. 1998. 194 стр. Пер. Каталин Надь

Jeremej ajpin

Repülés a mélybe
(részlet)

A kezdődő szürkületben elszállt a pillanat, a fegyver csöve vörös lángot lövellt, és eldördült a lövés. Ez visszahozta őt a félévszázados múltból.

A süketfajd az ágat letörve repült lefelé, és leesett vörösfenyő alá. Ivan Andrejevics egészen a földig követte tekintetével, és újból felemelte a fegyvert. A második süketfajd ugyanazon a vörösfenyőn ült, az elsőnél kicsit magasabban. Tudatosan lőtt először az alsóra.

Az erdő visszhangzott a lövéstől, és a második süketfajd is lezuhant a földre.

Már a süketfajdokhoz lépdelt, amikor fejét elfordítva meglátta, hogy Szaska Tutov hevesen integet neki a folyóról, és a vörösfenyő túlsó oldalára mutogat. Motorcsónakkal körözött a vízen – valósággal megbabonázta a süketfajdokat. Ha a madár készült is elrepülni, meghallván a prüszkölő motort, visszaengedte a szárnyait. Szaska tudta a dolgát: hol gázt adott, hol levette a gázt. Ez azt jelentette, hogy még van süketfajd a fán.

Menetközben újratöltötte a kétcsövű fegyvert a vadász, elindult a vörösfenyő körül, és figyelmesen vizsgálta a gyorsan leszálló őszi alkonyatban szürkéllő fa tetejét. És valóban: a fatörzs túlsó oldalán ott kuksolt a harmadik süketfajd.

Lőtt – a harmadik is leesett, mint a kő.

Három süketfajd egyetlen vörösfenyőn! Ez aztán a vadászat!

De Szaska Tutov egyik kezét a kormányrúdon tartva a másikkal továbbra is a fenséges vörösfenyő irányába mutogatott. Úgy látszik, ott még mindig van valami.

Ivan Andrejevics hátrább ment vagy tíz lépéssel, és a fa csúcsán megpillantotta a negyedik süketfajdot. Felemelte fegyverét, és lőtt. A negyedik szépség nagy robajjal pottyant le a földre. A vadász leengedte fegyverét, sapkáját a tarkójára tolta, kifújta magát, és intett a vadásztársának, jelezvén: gyere, köss ki, össze kell szedni a zsákmányt. Barátját várva leült a kidőlt fatörzsre. Maga mellé támasztotta a kétcsövűt.

Végigjártatta tekintetét a fa alatt – az utolsó süketfajd felállt, összecsukta a szárnyát, és fekete gyöngyszemekkel nézett a vadászra. Olyan kifejezően nézte, mintha azt kérdezné: mit tettél velem? Miért vetted el tőlem az eget?! De mert nem jött válasz, elfordította a fejét, és eliszkolt az erdő mélyébe, a rengetegbe. Olyan gyorsan futott, mintha meg sem sebesült volna, mintha nem is volna elkábulva. A vadász gépiesen felkapta fegyverét, és utána iramodott. Sokáig futott. Végül utolérte, és a puskacsővel eltörte a madár nyakát. Nem lőtt, sajnálta a töltényt.

Szaska Sztyepanics, a barát és vadásztárs izgatottan ugrott ki a partra, s azt kiabálta:

– Még soha életemben nem láttam ennyi süketfajdot egy fán! Ügyesen szedted le őket, Ványa! Durr! – lepuffantottad! Puff – földön a süketfajd. Ez aztán a lövész! És micsoda puskád van!

– Igen, a puska, az kitűnő – helyeselt Ivan Andrejevics. – Csak hát az utolsó sebesülten befutott a vadonba. Elég nehezen értem utol, majdnem elszalasztottam. Olyan gyorsan menekült előlem!

– Mindenki ragaszkodik az életéhez…

– Igen…

– Rég láttam ennyi süketfajdot! – hüledezett Szaska, miközben ősz haját vakargatta a tarkóján. Korábban tele volt vaddal a tajga, de most szinte elnéptelenedett.

– Mindent kiirtottak?

– Igen, olajbányász barátaink kíméletlenek. Mindent tisztára gereblyéztek.

– Semmi élő nem marad utánuk. Nincs igazam?

– De. Vedd úgy, Andrejics, hogy nekünk óriási szerencsénk volt!

– Nézd meg, micsoda gyönyörű példányok! Válogatottak!

– Lehet, hogy ők az utolsók itt a mi folyónknál.

– Nálunk a Kondán szintén sok süketfajd élt – emlékezett vissza Ivan Andrejevics. – A háború alatt a süketfajdok mentettek meg bennünket minden ősszel. A háború után meg kivágták az összes erdőt, és kipusztult a süketfajd! Sajnálom őket!

– Gondold el, először csak a te folyódnál végeztek velük, most meg itt gyilkoljuk őket. Aztán majd verhetjük a fejünket a falba.

– Szasa, mi ketten is pusztítjuk a természetet.

– Ne gyötörd magad, Ivan! Ha nem mi, akkor holnap majd mások jönnek, a mi drágalátos olajbányászaink. Helikopteren olyan csapatot tudnak «bevetni», hogy csak nézel! Az ő kezükben van a technika és a fegyver!

– Jól van, induljunk, mindjárt besötétedik.

– Megyünk, megyünk.

A vadászok összeszedték a süketfajdokat, és a

tőzegrozmarinnal meg az alacsony bokrokkal benőtt meredek parton leereszkedtek a csónakhoz. A zsákmányt a csónak középső részébe tették az ülések közé. Szaska a csónak farába ült a motorkezelő helyére, Ivan Andrejevics pedig az orrban helyezkedett el. Leültek, és ellökték magukat a parttól.

De a motor nem indult be azonnal. Szaska megrántotta az indítózsinórt egyszer, kétszer, háromszor. Még tovább rángatta. Mindhiába. Ekkor kicsavarta a gyújtógyertyát, morgolódott, átkozódott, amiért most jött rá a bolondóra erre az ócskavasra, s elkezdte letisztogatni róla a lerakódást.

Ivan Andrejevics az orrülésről evezővel a folyó közepén tartotta a könnyű «Kazanka» csónakot, nem engedte a part menti fatönkökhöz csapódni. Hátranézett, s higgadtan megkérdezte vadásztársát:

– Mi történt?

– Koszos a gyertya.

– Gyorsan megjavítod? Már sötétedik.

– Igen, letisztítom a lerakódást, aztán beindul.

– Nálad örökké elromlik valami. Mi van, nem bírsz venni egy új motort?

– A motor új. Még egy szezont sem szolgált végig.

– Akkor a kezelője rossz.

– Majd jó lesz, ha beindítom.

Szaska soha sem csüggedt el, megbízható társnak számított a vadászaton.

A folyón őszi frissesség érződött.

Leszállt az este.

Kihalt a tajga.

Csend honolt.

Csak a csónak keltette hullámok csapódtak szomorúan az agyagos parthoz.

Úgy tűnt, mintha a vörös-, a luc- meg cirbolyafenyővel teli erdő egyre közelebb és közelebb jönne északról és délről, s két

oldalról könyörtelenül egyre összébb szorítaná a folyót meg az embereket.

A szürkület egyre sűrűsödött.

Az égből leereszkedő szürkeség megváltoztatta a hatalmas vörösfenyők, a komor lucfenyők meg a szelíd-lágy cirbolyák megszokott körvonalait, s az egész környéket megmagyarázhatatlan titokzatossággal töltötte meg.

Közeledett az éjszaka.

Ebben az éjszaka előtti csendben az utolsó süketfajd váratlanul lábra állt, hangosan csapkodott szárnyával, felemelkedett, felugrott a csónak oldalára, onnan a vízbe vetette magát, és szélsebesen elúszott a csónaktól.

A vadászok meghökkentek. Némán nézték az úszó süketfajdot.

Elsőként Szaska eszmélt fel, és elkiáltotta magát:

– Fogd meg, elúszik!

Ivan Andrejevics a csónak oldalához vetődött, de már nem tudta elérni a süketfajdot. Messzire elúszott.

– Gyerünk, evezz utána! Evezz! – kiáltotta a kormányos.

Ivan Andrejevics az evezővillákba lökte a lapátokat, energikusan evezett, s akár egy fülesbagoly, jobbra-balra forgatta a fejét, de mivel háttal ült, nem látta merre menekült a szökevény.

– Fordulj balra, még, még! – irányította szenvedélyesen a kormányos a farból. Vissza a ballal! Húzz a jobbal!

Végül utolérték a süketfajdot. Szaska hangja felcsendült:

– Itt van, kapd el!

Ivan Andrejevics elengedte az evezőket, megragadta a süketfajdot, felemelte, lerázta róla a vizet, és behúzta a csónakba. A süketfajd fejét a csónak pereméhez tartotta, és az evezővel hatalmas ütésekkel szétverte. Majd a csónak oldalához csapódó vízzel leöblítette a kezét, s barátjára, vadásztársára nézve magyarázta:

– Hogy ne szenvedjen feleslegesen szegény pára.

– Most már kimúlt, hiszen te valósággal kásává verted a koponyáját.

– Legalább nem szökik meg többször.

– Igen, szívós egy madár! – hüledezett Szaska.

– Még soha életemben nem láttam úszó süketfajdot.

– Lehet, hogy a ti kondai madaraitok nem szoktak úszni, de a mi vahovi fajdjaink még különb trükkökre is képesek.

– Gyerünk, indítsd be, Szasa! Menjünk, mert egészen besötétedik!

– Máris. Azonnal beindítom.

A csendben felbőgött a motor. A harminc lóerős «Virh» repítette őket lefelé a Szabunon, a Vah folyó jobb oldali nagy mellékfolyóján. Negyed óra múlva a táborhelyen örömteli vakkantásokkal fogadta őket Mókus, a kiskutya, aki lelkiismeretesen őrködött a vadászok tábori felszerelésén. Az egész zsákmányt a sátor mellé tették, hogy vacsora után nyomban hozzáfoghassanak a tisztításához.

Gyorsan tüzet raktak, a láng fölé akasztották a teafőzőt meg az üstöt a reggel főzött étel maradékával. Istenigazából megéheztek mindketten. Őszies hideg volt. A vadászok a vacsorára várva a tűz mellett álldogáltak, néhány rövid mondatot váltottak egymással, és hol a kezüket, hol a mellüket, hol meg a vállukat fordították a tűz felé. Mókus kutya fejét mellső lábára hajtva feküdt Szaska Sztyepanics mellett, és mindent értő szemével hol az embereket, hol a láng fölött lógó, hússal illatozó üstöt fürkészte.

Ropogott a tűz.

Fényfoltok táncoltak a közeli lucfenyők zúzmarás szakállain.

Csend volt.

Egyszer csak váratlanul megzizzent a sátor, megmozdult, mintha feléledt volna. A vadászok hirtelen megfordultak, és meghűlt bennük a vér.

Az utolsó süketfajd szétvert fejjel lábra állt, és nekiiramodott az erdőnek, a sűrű rengetegnek, a sötétségnek. Csak fehér farktolla csillogott a tűz fényében.

A süketfajd elrejtőzött a sötétben.

Mintha soha nem lett volna itt süketfajd.

Az emberek meg sem moccantak.

Eltűnt a süketfajd.

Ekkor működni kezdett a kutyaösztön. Mókus felpattant, és csaholva rohant a vadonba. Oda, ahol a süketfajd rejtőzött. Hamarosan hallani lehetett az ágak recsegését meg a szárnyak csattogását. Végül a kiskutya kivonszolta a sötétségből a vergődő süketfajdot. Az utolsót. A negyediket. Azt a bizonyosat a fa tetejéről. A hatalmas vörösfenyő csúcsáról. A süketfajdcsapat vezérét. Aki még mindig élt. Aki még mindig nem akart hinni a saját halálában. Aki még mindig kapaszkodott ebbe a világba.

Hallgattak a vadászok.

Sokáig hallgattak.

Elsőként, mint mindig, Szasa Sztyepanics törte meg a csendet, alig kivehetően motyogta:

– Nem tudom, Ivan Andrejevics, te hogy vagy vele, de nekem égnek áll a hajam. Jelent ez valamit?!

A megkérdezett szomorúan válaszolt:

– Ez rossz jel...

Опубликован: Repülés a mélybe. Hanti, komi, lapp, manysi, mari, udmurt és vepsze novellák. Magyar Versmondásért Alapítvány. Budapest. 2006. 67 стр.
Пер. Каталин Надь

Maria Vagatova

Pim folyó Szent Asszonya

Alalo, alalo, alalo-oo,
Alalo, alalo, alalo-oo,
Keje, keje, keje-jo,
Keje, keje, keje-jo.

Pim folyó szent asszonya,
Pim folyó arany asszonya,
Cobolyprémes szent asszony,
Vidrabundás szent asszony.

Én vízi halat kereső férfi,
Én – erdei vadat kereső férfi,
Lám mit énekelek most,
Íme miről beszélek most.
Ha az erdőbe megyek,
Ha a vízhez lépdelek,
Pim folyó szent asszonyát,
Pim folyó arany asszonyát
Keresem, hívom,
Hozzá imádkozom, előtte hajladozom.

Amikor a vízi úton megyek,
Amikor az erdei úton lépdelek,
Cobolysubás szent asszonyt,
Vidrabundás arany asszonyt
Magammal hívom,
Könyörögve kérem, jöjjön velem.

Ej! Ha boldog utat tettem meg,
Sikeres utat hagytam magam megett.

Cobolyprémes szent asszony,
Vidrabundás arany asszony,
Ülő istennő, cobolyprémem
Két térdedre helyezem.
Ülő istennő, vidrabőröm
Két válladra lerakom.

Pim folyó szent asszonya,
Pim folyó arany asszonya,
Hozzád, szent nő, imádkozom.
Hozzád, arany nő, fohászkodom.
Cobolyprémes szent asszony,
Vidrabundás szent asszony,
Téged mindig segítségül hívlak,
Hozzád mindig imádkozom.

Alalo, alalo, alalo-oo,
Alalo, alalo, alalo-oo,
Keje, keje, keje-jo,
Keje, keje, keje-jo.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 59 стр.
Пер. Каталин Надь

Maria Vagatova

Az anya imája

Íme, ételes asztalt állítottam,
Íme, italos asztalt állítottam.
A forró eledel felfelé párállik,
A forró étel-ital könnyű párája felfelé emelkedik.

Hadd látogasson házamba száz szent szellem,
Hadd lebegjen szárnyas száz szent szellem.
Házam kisgyermekekkel teli,
Szent ruhájuk szárnyával oltalmazzák a gonosztól őket,
Házam kisgyermekekkel teli,
Szent ruházatuk ujjával takarják be őket,
Betegségtől és haláltól szakasszák el őket.
Életre adatott fényes napjaik
Be ne boruljanak, el ne sötétüljenek.
A Nagy Égatya, Torum által küldött
Tejemmel táplált pici pulyáim
Általad legyenek gyámoltak,
Bánattól és balsorstól
Szent ruhád szárnyával óvottak,
Szent subád ujjával védettek.
Fényes életet imádkozom lányaimnak,
Hosszú életet imádkozom fiaimnak,
Hogy akadály útjaikat ne akassza,
Hogy Földön futó ösvényeiket
Kemény göröngy ne zavarja,
Hogy békében éljünk minden.
Hogy ezt az ételes asztalt,
Hogy ezt az italos asztalt
A mindent látó száz szent
A mindent halló száz szent
Meglássa és elfogadja,
Ételét-italát elfogyassza.

Опубликован: Magyar Napló. Budapest.
XVIII/09/2006/szeptember 60 стр.
Пер. Каталин Надь

Maria Vagatova

Én, büszke nő

Drága Anyácskámnak

Büszke vagyok, szép is vagyok!
Fekete bundácskám ragyog,
Fehér bunda rajtam ragyog.
Három szarvast ím elkapok,
Ezüstszőrük fénylik, ragyog.
Befogom három szarvasom,
Szép nyakukat cicomázom –
Senki sem fut fürgébb lábon!
Száguldva száll madárszánom –
Büszke vagyok, szép is vagyok!
Csilingeli csengők hangja,
Csikorogja szántalpacska!
Mint kisgyermek, csak kacagok,
Büszke vagyok, szép is vagyok!
Hangos rénnyáj haladtában,
Szálló szánok gyöngysorában
Elöl vágtatok vágtában
Tundra-hazám szabadában.
Büszke vagyok, szép is vagyok!
Élvezem a szabadságot.

Опубликован: Maria Vagatova: A kis tundrai ember.
Larus. Budapest. 1998. 8 стр.
Пер. Каталин Надь

ÉN – SZENT ÚRNŐ

Szellemhős uralta földön,
Napsugaras drága földön
Én, Szent úrnő – felnőttem,
Én, Szent úrnő – itt élek.
Házamból ha kilépek
Magamra öltött bundám
Díszes széle messze látszik,
Szép mintája ékeskedik.
Fejemre kötött kendőm,
Minden dísze, összes rojtja
Ringatódzik ide-oda.
Lengő kendőm, rengő bundám
Messzi földön megcsodálják.
Földünk hét sarkán, táján
Szemem körülhordozom.
Vizeink hét dallamát
Fülemmel ím kifogom.
Én, Szent Úrnő –
Így járok, éldegélek.
Én, Szent Úrnő –
Így járdogálok, élek.
Sarkos házamba térten
Üldögélek székemben,
Haluszonyú kezemmel,
Madárszárnyú kezemmel,
Én – Szent Úrnő
Mintákat karcolgatok,
Díszeket varrogatok.
Én – Szent Úrnő

Amit lehet, feldíszítek,
Mit tudok, megszépítek.
Jószívű sok emberemről,
Aranyeszű sok hantimról
Regélek énekeimben.
Énekelek regéimben.
Én – Szent Úrnő
Ekképp énekelgetek,
Akképpen dalolgatok.
Szellemhős uralta földön,
Napsugaras drága földön,
Én Szent Úrnő – felnőttem.
Én Szent Úrnő – itt élek.

Опубликован: Maria Vagatova: A kis tundrai ember.
Larus. Budapest. 1998. 31 стр.
Пер. Каталин Надь

На вепском языке

Карельский язык

Aleksandr Volkov

Sana liiviläižiš

I

Mö – liivvikod, livlinke – sugus,
ik heng meiden – sol'hižes meres?
Ik ol'ba meil kajagan suugad
da vaskižed purehed veres?

Ken rihmaižen nabaspäi rebit',
ken jurišpäi vägenke rästi,
i oigetes matkha kesk verhid,
meid voikmaha miruhu pästi.

Ik Riml'aine Para om käsknu
meid verhaze uskoho mända,
vai tevtonad? Kajičim vaskne
da veič terav kädes heil vändi.

Ei teda hi lemboi, ni Jumal,
kut putuim mö Karjalan randha,
ken venehed kal'l'oihe kumaiž
da verkoid pan' kašline kandmha.

Ten tundijoil kadoiba nimed,
konz kezaö vedeli vauged,
konz vastteli pohjoižma pimed,
da jogehe liče kal'l' kauged.

Kut Karjalan selgäd om mel'he,
i järved, i mered, i mecad!
A versläižed – lähižed velled,
kus parembad sebrut voib ecta!

II

No kulem mö Livlišpäi tullein,
Se lämbitab, räkitab veren,
Konz Pohjoižen hoštotest tuleb,
Ka nägem mö päivlaskman meren.

Meil čaptud kaik hibjad om letkel,
a jaugad meil – händikan karččed,
hot' bardad meil veičil om leiktud,
da tukad päs – pölvahan varččed.

Mö nitam sid' rogištos heinäd,
i lavan-ki hosim nim'vihkol,
a pakuižed hongaspäi seinäd –
ned mušteltas meil meripihkad.

Mö semendam, kut edel, villäd,
hot' sokaz i kova ma meiden.
Mö muštam, kut venehed hilläd
mert poikheze todihe semnid.

Meil rindverkoil nece-žo nimi,
mö laskem niid vedhe kut ende,
A sanoihe ei tartund nimad,
niid mušt ičez pohjaspäi lendab.

Om genoiš meil kalatuzmahtod,
i mel'he om salagan rodad,

ei lopigoi ned kalantahtod,
i merhepäi kätud meil modod.

Om telal'ne sel'ged kaik pagin,
se tutabaks korviš meil kulub,
i runovänd, čoma i maged,
ik livliden «Loulő(z)päi» tulnu?

I «kandlas» vai kantelen pajoiš
om kajagan suugiden rivid,
dai livlišpäl nimen mö saimei:
mö – livlid, vai – livvikod, livvid.

III

I kodima om teiden – Livli,
a Karjala meid häüvin vasttaz'.
Meil – ühthine päiväine, pil'ved,
meid vihmaine ühthine kastab.

I Jumal om üks' meiden taivhas,
hot' uskondlad toine om anttud.
Teid jänu – kut marjaižid kauhas...
Kut edemba elod voiž kantta?

I surmad jo tahtoib ald toda,
i pesta randletkespäi jäl' ged.
Kut voikaškab teiš teiden kodi,
i loičendoid sanutas jäl' ges.

I teravas järviden keskes,
kus vasttasoiš Ven'a, Suomi,
ka karktas sid' voiketas lesked,
a ristoikš sid' pandasoi tomid.

Voib olda, jo homnendezjäl' ghe
i meiden-ki kadondpäiv tuleb.
Se katab kaik eloižen jäl' ged,
jo merespäi voikpajo kulub.

No tämbei mö taivhaze lendam,
meid kucub sen sinine ülä,
i loičendoid livlikš mö kandam,
i tahtoim mö nähta kaik küläd.

* * *

Mö – livvikod, lüdikod, livlid,
ved' eläm völ! Kulgat meid, rahvast!
Om kaumale vaumehed kived,
no elos taht püžuda vahv om.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 65-68 стр.
Пер. Нина Зайцева

На карельском языке

Венгерский язык

Ištvan Bella

Šarkeresturan pajospäi

Huarakoil lühüizil sormil
Kavonnuot piäluuhuot lövvän.
Omat kavonnuot piäluut nostan
Omien kavonnuzien silmien edeh,
Anna kačotah toine toizeh.

Üksi toizeh

Üksi sanoi, no kudai üksi?
            (minägi en tiijä).
Toine sanoi, no kudai toine?
            (minägi en tiijä)
Sit sanon minä omal ičel
            (Buite kahten zirkalon keskes).

Jälles talvie

Kargien talven jälles,
jälles keviän, kezän dai sügüzün talvie –
ligastu, märgiä kivoksien jälgie,
ligastu luhtua,
uduhistu mečän höürüü,
vikse minägi menetin talven
vellien da sizärienke,
onnuako, minägi allan vihanduo.

Järilleh

Vaiku järilleh,
tagazin kanzan juurih,
sogieloin kukkien luo,
igäizen juotatuksen da minun
rungah jiännüön
elinaijan kukan jällen luo,
kuduadu ei ozuta ni rentgen, ni veičči,
iäre,
tagazin,
vaiku järilleh tüüneh da hil'l'ahpäi!

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 8-9 стр.
Пер. Александр Волков

Коми язык

AL'BERT VANEJEV

LUUMI PÜÖRIÜ POHJOLAS

Sinä ammui kasoit Komin randoih –
Puolisadua vuoyyu jällel jiäü,
No vie mieli mustos kuvan kandau:
Pohjolan mual – lumituiskusiä.

Puolisual sil oli tulen iškuu,
Pühän jürüü Jevropan muan piäl,
Sinun, Fokoš, mieles ainos istuu
Pohjolan muan lumituisku siä.

Sinun süväinkeräs lujah kestäü
Vahnan Ežvan paginluadu miän,
Huomei kaunis – meijän talven ehtät,
Pohjolan muan lunituiskusiä.

Tänpäigi et ole sinä lomal,
Aigu lämmiä süväimes ei viä.
Tiijän, kerrot Budapeštal comal –
Miittune on lumituiskusiä.

* * *

Joga linnul oma mua on rakas,
Eigo sidä mieldü peitä häi,
Ajau linduu roindumuaspäi pakas –
Kevät siivii kiändäü kodihpäi.

Mindäh minuu huijatah täs mieles –
Rakkahembat kaikkii omat viet,
Sendäh tuatan-muaman ikkunpieleh
Pahua sanua süväimes en vie.

Tämä mua on minun verisuonis,
Süötti, juotti lämmäh levon ual.
Kevätlindu igävissäh kuolis,
Ku ei olis peziä omal mual.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 172-173 стр.
Пер. Александр Волков

Jelena Kozlova

Aiga keppine

Tan'an tuatto vesti muamale pienen labjazen, a sen vartu čomendi kaunehil kirjoil.

– Ota, sanou,– täs abuniekku sinule. Gu riehtilän pohjah tartunou kartohku libo kuaššu puadunou avvuttau kuavita. Sit astiet ei paheta.

Muamo kačoi labjazen da muhahtih.

– Toven abuniekku roih. Kuibo sinä tostittos luadie moine?

– Tämäa on keppine-avvuttajaine, sanoi tuatto.

– Mindäh awuttajaine? keskusti vahnembien paginan Tan'a.

– Sendäh ku avvuttau.

– Kaikkiigo avvuttau? kyzyi Tan'a.

– Kaikkii! priskahtih nagroh tuatto.

Hätkie ei voinnuh uinota sinä illan Tan'a, vai keppisty-

avvuttajastu duumaiččou. Huomei pidäy se školah ottua. Tan'al ylen pidäs abuniekku. Matematiekan urokalhäi ruvetah kyzymäh laskendutaulukon, a Tan'a vie pahoi sen tiedäy. Ottanou kädeh keppizen da kyzyy abuu. Sit se avvuttau vie Kl'opas puolistuakseh. Nenga kučutah Tan'an kel rinnal eläjiä brihaččuu, häi on kahtu vuottu vahnembi Tan'ua da opastuu viijendes kluasas. Tottu paista hänen nimi on Valera, ga tyttözet iččeh keskes kučutah händy Kl'opakse. Häi opastuu enzimäzeh vuoroh, a Tan'a – toizeh. Joga päiviä vastuau Tan'ua, a jälgipäivinny kai lumoizil lykkihes.

Mugai luadi Tan'a tulien piän, otti školah keppizen. Matematiekan urokal lujah kobristi sidä käis da sanoi: «Keppine-avvuttajaine, keppine-avvuttajaine, avvuta minuu!» Sit kaiken urokan hyvin vastai kyzymyksih. Tan'ale pandih viidoine.

Hyviä mieldy oli neičykkäzel: kačos, mittuine nygöi hänel abuniekku on.

Školaspäi lähtiettyy uvvessah lujah kobristi sidä da sanoi: «Keppine-avvuttajaine, keppine-avvuttajaine, avvuta minuu!» Dai lähti kodih. A kodih voibi piästä kolmie dorogua myö. Yksi menöy päivykoin da uvven taloin rinnal. Sit kois vie niken ei elä (sie vie rakendusruadoloi ruatah), da muamo lujah kieldi sinne menemäs. Toine, ymbäri menii, on kolmikerroksizen taloin rinnal. Ga sie eläy mustu koiru, sendäh tädä dorogua myö Tan'a ei kävy. Kaikis lyhevin tie menöy kolmikerroksizen taloin da päivykoin välis. Sidä myöten kai rahvas kävvahgi. Ga vie setämä päivy tagaperin, konzu troppazel lumi oli vähäzel sulanuh, Kl'opa luadi linnoituksen lumikiämis. Da joga päiviä valvattau Tan'ua da lykkihes lumuzil.

Ga tänäpäi Tan'a nikedä ei varannuh. Hänel oli abuniekku. Tuli häi sih kohtah, kudamas tavan mugah jo hypähtih juoksuh da azetui. Kačahtihes ymbäri, hänele ozuttihes buiteku tänäpäi lumilinnoitukses ei ole nikedä. «Kačos, ei tulluh tänäpäi, ihastui häi, – onnuako toven keppine avvuttau».

Ehti vai sanuo, ku linnoitukses kento rubei lekkumah da Tan'ah lendi lumoine. Tyttö särähtihes vuottamattomuttu, hyppäi pagoh, öntästyi da pakui ihan dorogale, a keppine-avvuttajaine kirboi käis.

Tan'a polvilleh rubei eččimäh sidä lumes: no kusbo se on? A lumoizet vai lenneltih dai lenneltih – selgäh, olgupiälöih, piäh. Tan'a ajatteli, ku tämä lumivirdu ei loppei nikonzu. A keppine ku tuhku tuuleh kadoi. Tyttöine heitti alazet da rubei sormuzis läbi sieglomah lundu: ga kai sudre. Tan'a istuihes dorogale da pričkahtih itkuh. Äijäl čahloi silmän ual: sinne puutui lumoine. Abei oli, ku kadoi keppine. Käitgi oldih ruskiet, gu kanan sorkazet da palettih kylmändiä. Tan'a tahtoi panna alazet, ga märgih käzih net nikui ei mendy.

Kl'opa kačahtih lumilinnoituksespäi Tan'ah, tuli lumiseinän tuan da rubei tyttöh päi astumah.

– Midä kaimait? kyzyi Kl'opa.

Ga Tan'a itki da ei voinnuh nimidä vastah sanuo. Da ei ni tahtonuh nimida Kl'opale sellittiä Hänen periähäi kadoi keppine. Ei, ei, Tan'a nimidä ei sano.

Ga kodvazen peräs ... Kl'opa, muailman pahin brihačču, oijendi Tan'ale käin da kosketti lämmil sormil hänen šokkua, pyhki kyynälet.

– Kuule, älä itke! Minä enämbiä en rubie abeimah sinuu dai toizile en anna. Kuuletgo?..

Se keppine-avvuttajaine avvutti. Iče hävii, ga Tan'ua avvutti.

Пер. Елена Филиппова

Tatjana Jugova

Avoi-voi

Äijäl pakastih. Vilu tuuli ulvou, bauhuu uvvessah. Nenga, sanotah, Pakkaine omua vägie ozuttau, rahvastu pöllättäy.

Agn'oine nouzi da kerras ikkunah kačahtih, tahtoi talvie, pehmiel hurstil katettuu muadu ihailla, ga sudre kai. Pakkasukko oli ikkunat čomendannuh. Agn'oil himoittas pihale mennä, ga muamo ei laske. – Tänäpäi vilu on, pakkaine. Kaikin kois istutah. Koirat kai nenän käbäläzen uale peitettih, kois kokotetah. Pakkasukko rožat kylmiäy, kai nenä da sormet pakutah. Mene vai sizären kel elostai.

Agn'oine ei ni ruvennuh enämbiä kyzymäh, nouzeldi päčile. Sie Al'a-sizär tilkuzis tytit oli azunuh. Sit kogo päivän elostettih. Mugai terväh päivy huskahih. Ehtäl muamo käski Agn'oile mennä kuoppah kartohkah. Pordahil oli kaikenmostu komšastu da padua. Agn'oi pordahis heittyjes öhtästyi da pakui. Piä – veres, silmii ei nävy. Agn'oi pöllästyi da pričkahtih itkuh. Muamo terväh hänellyö juoksi.

– Mibo rodih, kuldaine? Oletgo sattavunnuh? Äijälgo?

Kois sivottih piä. Kaskiettih Agn'oile viertä da viruo. Ga eibo voi viruo. Ainos midätah kyzelöy.

– Muamo, minul piädy kivistäy, itkettelihes Agn'oi.

Muamo žiäloičči händy, peitetyt n'amut andoi, ku tyttäryt ei lažinys. Huondeksel viettih neičykky bol'niččah. Douhtorin abulaine kačoi piän da huaristuksis kyzyi:

– Kivistäygo tiä? A tiägo?

– Ei. Tiä sežo ei kivistä.

Nimittumua satatustu ei olluh. Äski kois Jelena Ivanovna puutui pon'ah, mis oli dielo. Erähäs komšazes diädäl oli varattu veresty počin verdy parandamizeh niškoi. Sengi kirvotti iččeh piäh tyttöine.

– Vod olet kehno! Opi vai vie minul midägi kyzyö, nagrajen sanoi muamo. Äijäl hyö, tiettäväine, pöllästyttih.

Iče Agn'oi pöllästyi, ku piä kahtekse halgei da sit kai veret valutah. Vot oli kummua!

Мансийский язык

Juvan Šestalov

Huondes

Häi kačoi meihpäi
Lämmän Päivän* silmäl,
Kui hiekal hieron jallan pohjii
Omil čiroin* sormil.
Polvenpiälöil sinun püöržil,
Buite kaksi Päiviä,
Pedran vazan luaduh kižuau čirol.
Nännit sinun –
Kaksi Päivän rengastu.
Silmät,
Buite kaksi Päivän järvie.
Minä uppuon niih,
Uppuon čiroih!
Minä kazvan,
Kazvan Päivän ual.
Hüvä!
Hengitän täl ilmal,
Päiviä juon.
Päivälline mua
Da hüvänandai ilmu,
Oza!
Neušto kostahto miän mua.
Kaimuau sinun,
        minun i Päivän?

* Täs dai ielleh «Päivü» da «čiroin» ollah ühtü merkièèijät sanat, sinounimat.

Torun

Torun – mansilaine sana.
Torun – čuudohine sana.
A mibo sana on Torum?
Torum – mansin kielel – Taivas,
I Kosmosgi – Torum,
Muailmu kai – Torum.
Torum on tämän päivän Siä,
Torum – Garmonii miän elois.
Tirum on Luondo,
Torum – Jumal.
Kai filosoufii
Ühtes sanas –
Torum.

Vahnu ngäemine

Minä – joučen,
Sinä – järvi.
Minä lennän taivahas,
        levendelen siivilöi.
Minä pajuo pajatan
Sinun silmil sinizil,
Ripsil heinüvihandoil.
Sinä Päivän sugahii
Muhahtuksel läikütä,
Valgienreboin aldoloi
Alevuttua avvuta.
Rahvas silmät avatah,
Hüvä sana sanotah:
«Ah, elaigu!
Mostu emmo vie ni nähnüh...»

Voi olla, ei dielo niis,
Surmattomas kaunehes,
Minä siivet ühtistän,
Šurahutan alahpäi –
Joučen valgien-valgoine
Sinijärven vedoizel.

Valan sanan

Taivahal, mual, tulel dai viel
Annan sanan!
Taivas kirvokkah minun piäl,
Vies minä anna uppuon,
Muah anna tartun,
Tuhkakse menen verizes tules,
Kuldastu Päiviä anna en näi,
Poigen dai tüttärien uskondan kaimuan,
Näükkijiä kalua anna en sua,
Igäine pimei anna roih minul,
Gu tottu en sanone teile.
Taivahal, mual, tulel dai viel
Valan sanan!

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 139-141 стр.
Пер. Александр Волков

Удмуртский язык

Nadežda Pčelovodova

Gotland

Minä ečin tiä.
Udmurtskoi-nimisty uuliččua.
Mostu tiä eulluh.
Ga minä tiezin, aivoloit tunzin:
olen olluh tiä,
olen olluh tiä
konzuto, en tiijä konzu.
Nämä kiviseinät minä tiijän,
vaskes čomua
Sormustu-korvurengastu laudijua muasterii minä tiijän,
saves astettu
luadijua padaniekkua sežo tiijän,
da täl keittäjällyö, kudai hyvin varustau syömisty,
olen käynnuh konzuto enne,
da tämän kirikön veriälöi olen availluh enne,
da nämmii pajoloi kuunnelluh enne,
da nämä puuhizet taloit jo tiijän.
Minä näin paikallizien eläjien silmis
hellän kačahtuksen, kiirehtämättömät liikkehet.

Tiä, loittozel mual,
minun iččie ellendyksen kodi
rounoku löydi oman igivahnan
alustan kiven.

Baigurez-mäin Ižändy

Eli ammui eräs viizas Runoilii. Kuundeli häi joven virdua, kaččeli suu avvoi siiriči lendäjii jouččenii, kurgii, silmäili, ku taivahas segavutah pilvet. Oli täl Runoilijal yksi kaunis unelmu. Joga runos häi pakičči Jumalua, ku hos pikoi kodvazekse suas hänele lennellä, kuulta *Baigurez'*-mäin meloudiedu, kaččuo, kui soittau guslil Mäin Ižändy, ellendiägi linduloin kieldy... Nämmil pakičuksil häi kiändyi Jumalan puoleh.

Toven se oli vai ei, ga erähänny piän eräs *Baigurez'*-mäin piäl lendäi linduine heityi Runoilijalluo da otti händy taivahah. Puutui Runoilijal nähtä Baigurez'in Ižändan, kuulta hänen soitandan, ellendiä linduloin pajot.

Omua ozua lujah ihastellen da samah aigah itketellen heityi Runoilii muale. Kodvazekse tutukse tulluh muailmu nikui ei andanuh rauhua Runoilijale. Kai midä oli nähnyh da kuulluh, pani häi runoloih. Dai kuoli.

Hänen hengi rodih linduzekse da lähti lendämäh kohti *Baigurez'*-mägie. Toinah tänäpäigi tämä lindu čomendau Baigurez'in muat.

Mečästäi

Eli-oli enne ruavonsuvaiččii *Varuš*-brihaččuine. Häi ainos aijoinaijal toi Jumaloile verhat. Jumalat suvaittih händy. A Mečän Ižändy kaikis enimäl suvaičči Varušua. Mih vai ei olluh opastannuh brihua. Mečän Ižändän villušliäppäh Varuš ičele kai pienen taloin luadi. Pahuos pienyössäh häi tiezi kai mečän kohtat da rounoku omua pihua myöte käveli syngäs mečäs. Tarkah tiezi meččyelättii, heijän tavat, kus kävelläh hyö da muatah. Täh kaikkeh händy harjaitti Mečän Ižändy.

Kazvoi Varuš hyväkse mečästäjäkse. Vaiku kahtu omua koirua ottahuu kondieh yksinäh kävyi. Konzu omah nelländehkymmenendeh kondieh šuorivui – itkun kel lähti. Kodih sualehen kel tulduu gostitti kaikkii omahizii da dovahššoi.

«Olen oman nelländenkymmenenden kondien suannuh, en rubie enämbiä mečästämäh», sanoi Varuš. Kiitti Mečän Ižändia, toi hänele verhat.

Tänäpäi Varuš koirittah, ihan yksinäh kävyy meččäh. Kondiet ozutetah hänele mandžoižikot da vagoižikot, oravat – griba- da oriehukohtat.

Пер. Елена Филиппова

Финский язык

Eino Leino

Gimnu tulele

Ken tuli olet – tulle kumardai.
Ken mua – se muakse mene, muate andai.
A kudai tahtou nosta taivahile,
On tämän pajon sanat vaiku sille.

Mi olen? Vaigo tuhku libo pälü?
Ei ihan muga. Muaspäi nouzou mieli.
On tozi: kaikii sinne aigu vedäü,
Vai kuni elät, sini palua pidäü.

Mi palau meis? Ken tulen panou meih?
Vai Pühä Jumal ilmanigähine.
On lepittü meil muas gu hiili muata.
Sie omua aigua, ristikanzu, vuota.

A konzu Kaiken laudii kuččuu muale,
Sütüttäü taivastiähtet meijän piäle,
Sit sütü tuleh, pidäü palua, ruadua
Da loppie se, mih alluh pandih tuatat.

On meijän elos lühüt tiähtien al.
Set anna valgiem rodies mual.
Se valgei nostau. Mualline jiäü muah,
A Hengi nouzou üläh taivahah.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 39 стр.
Пер. Зинаида Дубинина

Suvi-illan vieno tuuli

Sivi-illan vieno tuuli
Hengiäü mägüön ualpäi,
Hobjua heittäü hongan huulil
Kuudam taivahalpäi.

Korbi hil'l'ah vuottau tuuldu,
Kägöi loitton kukkuu.
Sanua astujan ei kuulu,
Igäü mieli nukkuu.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 41-43 стр.
Пер. Александр Волков

Armas Hiiri

Vahnoin jälgilöi müö

Suomelaine – ilmai kodirandua
Süväin vaiku mustau kodimuan,
R'azanin ual juoksen kastien pandui,
Pajolinnun buite vastah suan.

Harjavunnuh koivuloih da paiuh
Tammiloil da virboil kalduan piäl.
Tahton kuulta ven'an jürünpajuo
Kaiken Ven'an vuatoroppusiäl.

Okal, Itrišal – kui omas talois,
Omal čural – vierahaksw päin,

Donah silmii kiänän, kaglu kaltos,
Levieh Vičegdah dai Šeksnah päi.

Äijnägo näin valehtu da vihua,
Omii muokki tönginüh niil en,
Vastuan hüvän sanan kois dai pihal,
Sulau minun süväin kuultes sen.

Suomen puoles veri, Ven'as süväin,
Uvvet tuulet vastah otan kai,
Sajanmägih, Valdaih himo südiäü,
Gastren kunne enne kävüi vai.

Okan piäl on kobru taivastiähtie,
Pilketäh kui Karjalas net miän.
Suomiugrien kanzoin jällel lähten,
Ijän omua kulgotiedü viän.

Oma kieli

Miän kieli, buite pajo omas kois,
Se kätküöspäi jo korvis minun eli,
Sen igä läbi vuatoropois toi
Dai läbi vuozien lumituiskukelis.

Vie unohtetut ammui died' ot miän
Meil' jätettih se kuoltes – oma kieli.
Set lehtien humu jogirannan piäl,
Kai igävät dai ihastuksen mielet.

Vai huulil čuhkuan: äiti, kotimaa –
Jo kerras silmis muamo, oma randu,

Näin talven, rubieu kezä rodimah,
Dai sügüzü jo ruskien pihl'an kandau.

* * *

Poltau vahingon n'uokku näbei,
Hot' on selvät jo vuvvet net:
Ei se Ven'aspäi tulluh abei,
Ven'a, ajanuh kanzua et.

Seizon uvvessah omal kohtal:
Nägüü mägüččü, jogi tual,
Ei vai taloidu ole lohkol,
Buite kanzu miän hävii mual.

Enhäi minä vallinnuh kelii,
Omii kalmoi en unohta vie.
Meijän kanzu täs ijän eli,
Vägeh vieahal lähti tiel.

Meil' ei puuttunuh kiändüö kodih.
Eule küliä jo ammui miän,
Ei se uvvesssah ijäs rodei,
Eigo elevü pühänpiän.

Ei tiä endine kondu nouze,
Mikse süväindü musto lüöü:
Minä sinun luo tulen, Nouzem,
Kahtei itkemmö kodvan müö.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 52-54 стр.
Пер. Александр Волков

Эстонский язык

Arvo Valton

Azeikas

Ilmai noomerua soittellin Taivahah,
vastai kenlienno, sanonuh ei.
– Hüvä siä on, vai vihmuugo raizivoh,
tuuli pilvet tiän mägie müö vei?
– On tiä puaksuhkoh puadarii, val'oidu,
peittokohtuagi löüdüü, kui mual.
– Ongo vagavu Ižändü vallas, da
konzu parembi tulla teil suau?
– Tulla parembi voizitto tänäpäi,
joga vuozisual pahembi roih.
– Uskos müöstüjis äijälgo väzüi häi?
… Korvih irviškö nagruo vai toi.
– Suaugo nähtä sie endistü tuttavua?
Küzüin, varavos särizin kai.
– Lövvä uuttu, dai ehtit vie juttuvuo,
moizen vastuksen lopukse sain...
– Piästiät linii, ei loppei tiän soitandu!
… Luulois, aivolois pačkeh da jiä.
En tie, lähendäü tämä, vai loitondau?
Ongo ülähän tozi, vai tiä?

Kanzoin suvaičus

Kandurahvastu joukkoine
Istui pitkähköl laučal.
Kuultih: miittumat olah

Kaikin kallehet, hüvät.
Oli silmis hiän häbevüs,
Oli kandeleh polvil.
Hälün jälles vie süötettih,
Da vie juotettih hüvin.
Ken jo pläššimäh lähti,
Kedä vagailla pidi.
(Omamieline, buite,
Rikkou rahvahhan kizua).
Vahnat šuorittih sobih,
Kaččuo – muinaine «rahvas».
Nuoril nevvottih Jumalan
Meile jätettüü käsküü.
Uuzis käveltih zualois
Kanzoin suurembien miehet.
Löüttih sijagi «pienil» –
Kaidu čuppuine, ahtas.
Ülen suvaittih vikse
Mualpäi häviejii kanzoi,
Sendäh luajittih jälles
Moni «doktoroin» kniigua.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 52-54 стр.
Пер. Александр Волков

На коми-пермяцком языке

Венгерский язык

Шандор Петёфи

* * *

Муна жагвыв степӧт гажтӧмӧт,
Оз тыдав и дзоридзок,
Абу пӧ тай, кӧда вылын би
Сьыланкыв сьыліс как.
Рытыс локтіс аслас пемытӧн.
Енӧж куш, югӧртӧм, сьӧд.
Но сы кадӧ усин тӧдвылам
Тэ мыля, ме ог и тӧд.
Лоис син одзам дзик, донаӧй,
Тэнат басӧк том чужӧм...
Аддза тэнӧ... И кажитчӧ ни:
Югдӧ пемытыслӧн рӧм;
Том вӧрокын дзульзьӧ басӧка
Аслас Ёрт понда каёк;
Омӧн дзоридззез окласьӧны;
Енӧж шӧрын – югӧрок...

Ар бӧра

Ар бӧра, бӧра ар локтіс
Керӧ басӧкӧн олӧмӧс.
Ме радейта арсӧ ёна.
Ог вежӧрт ме радейтӧмӧс.

Синнэз одзам уна рӧммез.
Пукся луннас керӧс дорӧ,
Понда кывзыны, кыдз сьылӧ
Гусьӧн усикас пу корыс.

Шонді му вылас шыннньӧв пыр
Сё дзарьялыштлӧ, югдӧтӧ.
Дзик тай мам кагаыс вылӧ,
Шонді му вылас видзӧтӧ.

Муыслӧн эд не кулана,
А узяна чужӧм рӧмыс.
Ланьтӧ муыс тай ольпасяс,
Оз шебрась сія кулӧмӧн.

Ассис зарниа паськӧмсӧ
Чӧвтӧм, пуктӧм матӧ – бокас.
Медбы перыта пасьтавны
Вермис, тулысыс кӧр локтас.

Узь, вӧр-ваиньӧй, узь сэтчӧдз,
Тулыс локтас кӧр саймӧтны.
Узь, вӧр-ваӧй, бытшӧм онӧн,
Ась вӧтасян чӧскыт вӧттэз.

Ме вӧрзьӧтышта чуньпоннам
Аслам лиралісь сирунаэз.
Кокнит шыыс ю дын лэдзчас,
Тшӧктас ланьтны доррез, ваэз.

Ыркытінас пуксям, ёртӧй.
Кывзам, шыыс кыдз лэбалӧ
Гусьӧн волькыт юыс весьтӧт,
Бытьтӧ кокнит тӧв малалӧ.

А окасьны кӧ пондӧтчам,
Ӧддьӧн гусьӧна окасям,
Мед саймӧтны эгӧ вермӧ
Вӧр-васӧ, кӧда сунасьӧ.

Пер. Василий Козлов

Карельский (ливский) язык

Александр Волков

Ливвезлӧн горзанкыввез

Аймуӧй, Чужанінӧй,
Дона ладор!
Керли Сталте

Кӧркӧ енӧвтан тэ горттӧ
Да сэсся, поди, он лок бӧр,
Но меддона ассит лив сёрни
Вунӧтны он вермы некӧр.
Эмилия Рулле

– Ме – лив! – висьтав лив сёрни вылын,
Сёрнит пыр чужан кылыт вылын.
Альберт Брейнкопф

Тэ мыля, мам, эн сьыв меным
Важ кыв вылын сьыланкыввез?
Эдгар Валгама

I

Ми – ливвиккез, ливвиттэз, ливвез?
Саридз дорся ойвыв увтыр.
Горавлісӧ ниммезным миян,
Саридзись чери кыйлім тыр.

Ми олім ас му вылын бура.
Кин веррезӧ* пӧртіс, мыля?

* *Вер* – раб.

Кин мукӧт чужанкӧт янсӧтіс,
Янсӧтіс кин мамкӧт кага?

Рим Папа пӧ дзик черань везӧн
Кӧрталіс, мед вежим эскӧм,
Дзескӧтіс тевтонеч быд кадӧ.
И кольччис нач ӧтік – пышшӧм.

Ми уйим и лунӧн, и ойӧн,
Ми пыжжезӧн уйим ылӧ.
Карел муӧдз вермис веськӧтны,
Вайӧтны чож валӧн кылӧт.

Эз нем и некин юась татӧн.
Ойвывкыа* вежис ас рӧм.
Ми сувтчим, кытӧн иззэз пӧлӧн
Ӧдззӧтӧ ва чож визывтӧм.

Ми асланым отир дын петім.
И ю эстӧн, и помтӧм вӧр.
И вепссэз – меддона ни воннэз –
Оз кольӧ лёк шогын некӧр.

II

Пӧльтлӧ талань лив мусиным тӧлыс,
Вайӧ важ оланісь быдкодь шы.
Лапланд мулань кӧр видзӧтам чӧла,
Адззам ылісь Балтикаліcь гы.

Одзза моз чужӧммез тыртӧ лыа;
Чож и оськалӧм, и котӧртӧм;
Абу тошшез – пурт нійӧ вундаліс,
Да юрсилӧн кольччис шабді рӧм.

---

* *Ойвывкыа* – раб.

Ми турун ва доррез вылын заптам,
Ниртамӧ рогожаӧн джодж пӧв,
Мед янтарнӧй югытӧн пежьяліс
Керку пытшкным гожум и кузь тӧв.

Мийӧ зарни туйӧ кӧркӧ сюӧн
Пыжжезнымӧс тыртімӧ. Сьӧлӧм
Зарни дын эз куйлы и оз куйлы –
Ливвез понда дона няньбыдтӧм.

Лив кыв вылас шуам мийӧ «ринда»,
Шуам сідз ми ас моза кыйӧт.
Кыйсян эмбур тӧдвылӧ уськӧтӧ,
Кысь ми локтім; он сійӧ вунӧт.

Кыйсян уджсӧ мамным йӧлӧн босьтім.
Пыжжез лэдзам ва вылӧ бӧра,
Поснит чери кӧть кыйӧтӧ сюрлӧ,
Тӧдса быдлӧ лоӧ тӧвдӧра*.

Карел сёрни ливскӧйнымкӧт матын,
Ӧткодя нюжӧтам сьыланкыв.
Бурмӧны сьӧлӧммез važ сьылӧмсянь,
Садьмӧ лов, кӧр кылам чужан кыв.

Ӧтлаын и олам, и гажӧтчам –
И торйӧтны оз вермы некин.
Ливвикез ми, ливвиттэз ми, ливвез.
И Лив муыс – миян чужанін.

III

Ки нюжӧтіс карел-вон миянлӧ,
Сьӧлӧм шог личаліс, гажмис кыв.

* *Тӧвдӧра* – парус.

Ылісь Лив му – аймуӧн ми шуам,
Карел муыс мамӧн лоис жыв.

Быд увтырлӧ дӧнзьӧм уна сьӧкыт.
Ливвезыслӧ дӧнзьӧм шогыс тыр.
Ливвесӧ и Ен, виднӧ, вунӧтіс –
Чожа ӧшас нач ни лив увтыр.

Пемыт ваэз кӧсйӧны кулӧмсӧ,
Лыа тыртӧ лов и тыртӧ ӧм.
Не лив кылӧн, а латышшез кылӧн
Миян кузя лыддясӧ кеймӧм.

Ордчӧнӧсь Суоми да Россия.
Муыс ыджыт – олікат он мун.
Чожа льӧмпу пондас бӧрдны норӧн
Ӧшӧм ливвез понда ой и лун.

Кыдз пу вужжез понда воись воӧ
Сё чорытжык лоӧ пӧ тай му,
Сідз и лив увтырлӧн, натьтӧ, чожа
Берездасяс-пӧрас олан пу.

Но дзик кайез, вывланьӧ сё кыссям –
Медбы Еныс кыліс ни кеймӧм.
Енӧжсянь и гортным тыдалӧжык,
Енӧжас озжык доймы сьӧлӧм.

* * *

Ми – ливвиккез, ливвиттэз, ливвез –
Саридз дорся ойвыв увтыр.
Ми эмӧсь! Ми ловьяӧсь ӧнӧдз!
И кӧсъямӧ овны вель дыр!

Пер. Василий Козлов

Коми язык

Анжелика Елфимова

* * *

Вот помассис быдӧс. Нельки тор
Надейтчӧмсиным эз понды ковны.
Кытшӧм зубыт шогавнытӧ ловнам,
Кытшӧм сьӧкыт весӧтнытӧ шор.

Кин мыжажыкыс – ӧткодь. Оз ков
Видзны вынӧнмоза ӧтамӧдӧс.
Миӧ шуднымӧс асьным помӧтім.
Зарни кытшыс оз ни йитӧт лов.

Нина Обрезкова

* * *

Тӧждӧ сьӧлӧмӧ да доймӧ тай –
кыдз жӧ ни олан тэ, Мозын-сой*?
Шуӧны меным,
пелысь пӧ розъясьӧ,
а ме кыла: ыббезыс ружтӧны.
Шуӧны меным,
тшака пӧ гожумыс,
а ме кыла: пожуммез горзӧны.
А син одзам:
тырӧма лыаӧн
муса тай Мозынӧ,
визылыс учӧт ни…

---

* *Мозын* – Коми муись ю.

* * *

Кöркö локтан гортат
ыджыт мортöн…
Эн люкöт жö пырикат кöть юртö –
Эд лажмытик миян пыранiнным…
Гортö пырикат – копырт тэ юртö…

* * *

Гортö локта да ва дорö лэдзча –
Мыдзöм коккесим ваыс ась туйесö босьтö…
Некытчö сэсся талун ме ог мун.
Талун гортын ме.
Талун шоччися.

* * *

Ме юкмöссит кырымтырöн
Васö гумышта,
Чöскытсö,
Сöстöмсö…
Ме сьöлöмсит гумышта сьöлöмнам
Шонытсö…
Ог тöд ме,
Дыр я, недыр я ола,
Да öтiкись пола –
Мед сьöлöм пытшкат шонытыс
Эз вермы бырсьыны.

* * *

Тöдан,
Чочком кайöн ме лоа чожа ни…
Чочком – дзик юсь – черигадяöн…

Ме увтын –
Югыт синваа юиньӧй…
Ме весьтын –
Енӧж, кымӧррез чочкомӧсь…
Шӧрас –
Ме черигадяӧн…

* * *

Эмӧсь кывбуррез,
Кӧдна
Лэбзьӧны юлӧн гы вылӧт,
Эмӧсь –
Ва паныт сьӧкыта кайӧны,
Эмӧсь –
И иззэзӧн пыдынас куйлӧны…

Надежда Павлова

* * *

Гажа, басӧк сьыланкылӧй,
Он йӧктӧт мыля?
Шынь-серӧм чужтана чувство,
Он кокньӧт мыля?

Дзик сьӧлӧм вылын ӧшалӧ
Кӧртовӧй томан,
Шуда биэз видзӧтӧмнас
Лыддьӧ бы олан.

Лолӧ пырӧны рочавтӧг
Быдкодь вежӧк тор

Да и йирӧны тай шудӧс,
Кыдз суниссэз кор.

Радейтӧмӧ тай иньдӧтчис
Тальны туйез дыр.
Лӧгыс бура жӧ лӧсьӧтчис –
Нопас иззэз тыр.

Вӧтчӧ сьӧрас, гыпкӧ-лыйлӧ,
Кывсьӧ пыр ёрдчӧм.
Менам Енӧй, мыля лэдзан
Ас пондат вийӧм?

Владимир Тимин

* * *

Рамӧсь комиэс, быд тӧдӧ,
Абу бӧбӧсь, эм авйӧм,
Да тай йирам ӧтамӧдӧс,
Сысянь адззам ас ӧштӧм.

* * *

Но и мича!
Но и лӧсьыт!
Но и сёрниа да збой!
Нельки и адззисьлiм ӧтчид,
А эз узьсьы быдса ой.

То ни ойсӧ вежис асыв.
Тэ йылiсь и думайтӧм,
Одзам небыт видзӧтӧмыт,
Сьӧлӧм судзӧтан серӧм.

Басöк ветласа да статя.
Осьтiн ассит ним, айним.
Лöзрöмьялö тэнат платтё,
Рöмнас тыртö менчим син.

Кыдз нö орсны верман меöн?
Одзлань лоас мый – ог тöд.
Тöда нельки: он ло менам –
Шудсö дöсöдз юас мöд.

Василий Торопов

Вöр бипур дорын

Эг казяв, вöлi мышкöн,
Сьöд кымöр лэбис кöр.
Ковсис сувтчыны пыжнам –
Тöдса ты дорся вöр.

Пемдiс сыбурна чожа,
Чуннез синö кöть сюй.
Зэрыс сыбурна кожгö –
Оз тыдав мунан туй.

Кöр вöр дорöдзас локтi,
Люзьва лоис паськöм
Лысва кöдзытсö содтiс –
Кутiс менö кынмöм.

Ен тай эм жö кытöнкö –
Адззис син тöдса пас:
Кыз пожум сира бана…
Пуктiс ки пернапас.

«Морт шонтісь сія пуыс», –
Шувліс сідз меным ай.
Мышксим черӧс ме кыски,
Шедті би. Пукті чай.

Куйла лыс вылын лӧня.
Косьтӧ вывтырӧс би.
Дзирыт жар менӧ шонтӧ,
Казьтӧ гортісь горби.

Тшыныс сир дука-кӧра,
А ме понда дзик ма.
Доз ӧдва асас тӧрӧ –
Пизьӧ сідз пуан ва.

Татӧн лӧнь пельӧ дзингӧ,
Но некин и оз узь:
Кеня ты сайын кеньгӧ,
Буксӧ нюр шӧрын сюзь.

Вӧр ас шыэзӧн олӧ,
Некинӧс оз и ёрд.
Умӧль дума кӧть вовлӧ,
Но олан оз на ор.

Бур ёрт, вӧрся бипурӧй,
Немись тэ дын ог пов.
Талун тэкӧт ми кыкӧн –
Повтӧм, ловья кык лов.

Вениамин Чисталёв

Позиялöн шогмöм

Ог тöд, кин и чужтiс менö,
Ог тöд, быдтiс кин, зорöтiс,
Сьывны отирö туйдöтiс…
Поди, сьöд ягöд коласын
Вöр туй дорын мыччи юрöс
Да мунiсь дозокö сюри.
Поди, пыдын ты пыдöсын
Ваыс менö пыр дюттьöтлiс,
Онмöсьтансö чöж нюжöтлiс.
Поди, вöр сулалiс лöня…
Югытсö тöлiсьыс кисьтiс,
Öктiс говкö шыэз-висьттэз.

Алёна Шомысова

Чужан кыв

Чужан кылöн лолала да ола.
Чужан кылöйö – менам и лов.
Йöзлiсь кыв, натьтö, тöдныт колö.
Чужан кыв оз сет сьöлöмлö сов.

Паськыт вöр весьтöт кайöн иньдöтчас
Да вöрмöсöн гöгöртыштас рас,
Öжва пыдö черйöн сайöвтчас –
Босьтас вöрвалiсь асас быд пас.

Чужан кылöн лолала да ола,
Ас аймамлöн томыник рам ныв.
Йöзлiсь кыв, натьтö, тöднытö колö.
Меным медлюб чужан коми кыв.

* * *

А енöж гудыртчöм, оз помсявлы зэр.
Юралö öтöрын сёр арыс.
Кельдöтöма пуэзлöн мöдöтчан сер,
И кутö тöждöм арся карас.

Пель кылö гитаралiсь гусьöн орсöм,
Нор шыöн гитараыс горзö,
И шыэссянь невна тай оз сыв сьöлöм –
Дзик кай гора шыэзöн орсö.

И тöдвылам усьö посадсиным ар:
Пелыссезлöн сотчöны роззэз,
Веж корыс шуршитö кок увтын шур-шар,
И пуягöд гöрд-видзö дозын.

А енöж гудыртчöм, оз помсявлы зэр.
Юралö öтöрын сёр арыс.
Кельдöтöма пуэзлöн мöдöтчан сер,
И кутö тöждöм арся карас.

Николай Щукин

Менам му

Ойвылыс лӧгӧн и талун панталӧ.
Тӧдса ни сія миянлӧ гӧгӧр.
Кин эстӧн гажӧна олӧ, шынньлӧ,
Кинкӧ мыччасьлӧ лишь, бытьтӧ вуджӧр.

Кин эстӧн чужис – и век ассис олӧ,
Аслас му-мамкӧт шуд юкӧ да шог.
А кин жӧ сьӧм понда таланьӧ вовлӧ,
Сылӧн и гор одзын кынмас ки-кок.

Кин татчӧ локтӧ рам, шоныт сьӧлӧмӧн,
Сылӧ му сетӧ козин – радейтӧм.
Кин локтӧ лӧг лолӧн да горшалӧмӧн,
Кортӧм лишь гӧсь сія, сылӧ лишь – сьӧм.

Пер. Василий Козлов

Марийский язык

Светлана Григорьева

Тӧлок

Ме тӧлок сьӧрын вӧтліся.
Вон оськалӧ сія видзсӧ.
Быд турун тӧлок оклалӧ
Да малалӧ быд дзоридзсӧ.

Кӧть шыок, тӧлок, сетышт жӧ.
Кута б тэнӧ – вӧтча сьӧрат.
Тӧлыс юр менчим малыштіс,
Лэбзис катшасин вевдӧрӧт.

Ой да кыа

Вундіс турун енӧжись
Ойыс чарла-тӧлісьӧн.
Натьтӧ, сы кадӧ куйлін
Ольпасят бур узисьӧн.

Сэсся вундӧм турунсис
Ой сьӧд сунис печкыштіс.
Натьтӧ, сы кадӧ тэнӧ
Чӧскыта он окыштіс.

Ой уджалӧмсянь мыдзис,
Кыалӧ кадсӧ сетіс.
Кыа суниссӧ рӧмтіс –
Омӧна югдіс светас.

Кыа видз вылӧт мунiс,
Ю ведвӧрӧт оськалiс.
Тарс ӧшынокат керис,
Асыв тэныт козьналiс.

Баляайпӧв

Чукыль сюра баляайпӧв,
Кыз вуруна паськӧмок.
Кыным сина тэ? – Кык сина.
Кыным кок тэнат? – Нёль кок.
Нёля? Мый понда нёль кокыс?
Кытiсь сымда кӧмкӧток?
Тӧлӧн колӧны пимиэз,
Зэрикӧ жӧ – нёль сапог.
Баляайпӧв, мун базарӧ,
Мун базарӧ да босьтась.
Небны верман тэ телега,
Колёсо запас кеж – ась.
Босьтны, баляайпӧв, ар кеж
Нёль галоши эн вунӧт.
Тапочкиэз да пимиэз босьт жӧ –
Лоӧ быдкодь ась кӧмкӧт.

Зэра-мича

Зэра-мича! Зэра-мича!
Тэ кысянь, енӧшка, локтiн?
Ки вылам гӧрд кизьӧн пуксин,
Зэра-мича, кизьӧн пуксин.

Зэра-мича! Зэра-мича!
Лэбзян вылӧ – лоас мича,
Усян улӧ – сэки зэрас,
Зэра-мича, сэки зэрас.

Зэра-мича! Зэра-мича!
Ме радейта мича ӧтӧр.
Оз ков зэрыс. Лэбзьы вывлань,
Зэра-мича, лэбзьы вывлань.

Пер. Василий Козлов

Удмуртский язык

Екатерина Макарова

* * *

Ӧшын сайын лым-бабыввез
Унаӧсь – оз тыдав нем.
Сэтшӧм кадас шы оз кывсьы,
Нельки югмӧ и юрвем.

Чочком ловвез дзик, лымчиррез
Кольӧны енӧжись горт.
Натьтӧ, талун шуда лоӧ,
Югмӧ нельки мыжа морт.

Лыммез йӧктӧны, дзик вальсын,
Оз ор нылӧн чож котӧр.
Ог аркмӧт талун кывбуррез –
Лэбзя ловнам лыммез сьӧр.

* * *

Ме ог тӧд ни, кӧр – ӧддьӧн ни важын
Адззи паныт оланлӧ туйдӧт*.
И кытшӧм жӧ ладоррезын адзза
Ассим лолӧс ме – сідзжӧ ог тӧд.

Не олан понда ме енӧжувтас,
Синбӧбӧт лишь – вуджӧр да вывтыр.
И гижисьӧн не весь лоны мӧді:
Кӧть кывбуррезнам кольчча вель дыр.

---

* *Туйдӧт* – направление.

Ачым помтӧмӧ ме туй оськала,
Мунны туй сійӧ – Енлӧн шуӧм.
Кыла пыр, корӧ кыдз менӧ лолӧ,
Да тай ӧддьӧн оз мун бы сьӧлӧм.

Терпитан дозӧ кӧркӧ эд тырас.
Адзза жӧ аслам ловкӧт йитӧт.
Кӧркӧ адзза я, кин жӧ висьталас,
Лӧнь ас лов понда? Сідз и ог тӧд.

Муш Нади

Дӧс сійӧ – ме

Мусаӧй. Зарниа. Басӧкӧй.
Гӧрд сиа. Тарлӧн кольтёк.
Учӧтик менам кагаиньӧй.
Шондіӧй. Веж калигок.
Уджаліс киа. Бабыліньӧй.
Вуруна дзель. Ён порсёк.
Ма радейтісьӧй. Конувтӧ пырисьӧй.
Банялӧн лов. Кӧвдӧмок.
Небытик норолӧй. Лёльӧй.
Сьӧлӧма-лола морток.

* * *

Ӧтпыр ме кылі, кыдз сьыліс пӧрись ни, шогӧтсянь куйліс инька. Медодз эг верит, а сэсся повзьышті. Кытшӧм вӧлі том, вына да басӧк сылӧн сьылан горыс! Чайтсис, сьылӧ томся-том нывка… Пӧрись ӧмыс некӧ эз и вӧр, а сьыланкылыс киссис паськыта, кокнита. И

кытшӧм мӧдкодьӧсь вӧлісӧ пӧрисьмӧм, чукыртчӧм, косьмӧм, кольччӧм учӧтӧн ни инькаыслӧн мыгӧрыс и сылӧн том горыс, кӧда сьыліс яблоня дзоридз йылісь да дзоридзсӧ адззӧм балямош йылісь. Сьыліс пӧрись морт да видзӧтіс, бытьтӧ мыйкӧ корӧмӧн да тшӧктӧмӧн, весь-кыта синнэзам. И ме эг тӧд, мый керны. Сулалі ольпась дорас да шыннялі. Эг лысьт не мунны, не горзыны.

Флор Васильев

Пу коррез

Пӧльтӧ ль тӧлокыс, лысва ли свиттялыштлӧ –
Коррезлӧн шуда чужӧммез югьялӧны,
Том радейтіссез вылӧ нач вачкисьӧны.
Некӧр и чайтны, что вужжез каттисьӧны,
Что уввез видзӧны корресӧ берданыс,
Что вужжез, уввез пу корресӧ вердӧны.
Ачым пу кор вылӧ, натьтӧ, вачкися ме.
Увтырӧ – пу менам. Сы бердын видзся ме,
Сія оланӧс туйдӧтӧ, зорӧтӧ сё.
Сыкӧт янсӧтча – и сэк жӧ кельдӧта ме.

Ашальчи Оки

Кык гижӧт

Тӧн ме ӧддьӧн ачымӧс мыдзӧті –
Кык гижӧт ме гижи да иньдӧті.
Ӧт гижӧтсӧ недырӧн и гижи.
Мӧдыслӧ тай ой бысдаӧ видзи.

Ӧт гижӧтам – етша пасавиззес.
Мӧд гижӧтас сюйи ме дзоридзез.

Ӧт гижӧтсӧ кӧс синӧн помалі,
Да синванам мӧдсӧ ме киськалі.

Ӧтыс вылӧ паныт кыв видзчися.
Мӧд вылас – и кыввес оз кӧсйисьӧ.

Ӧт гижӧтлӧ нывъёртӧ радсялас.
Мӧдсӧ кинлӧ гижи – ӧм пӧднала…

Тэ юалін

Тэ юалін,
Мыйлӧ меным кывбур гижӧмыс,
Да мыйлӧ весись кадсӧ ӧштӧмыс.

А юалін ли тэ, дона ёртӧй,
Паськыт ыб вылісь воӧм зӧрлісь:
Мый тӧв увтын ойбыт сія ӧвтчӧ,
Мый ойбыттэзӧн сія шушкӧтчӧ?

А юалін ли тэ, дона ёртӧй,
Пемыт вӧр шӧрись сӧстӧм ӧшмӧслісь:
Мый свиттялӧ сідз сылӧн чож шорыс,
Мый жӧ визылыс кылӧ сідз горӧн?

А юалін,
Мый лымыс пыр тулысӧн сылӧ,
Да мыйлӧ колипкайыс сё сьылӧ?

Анатолий Уваров

Чочком да сьӧд

Басня

Вот ӧтiк ышнясись Дзодзог трибуна вывсянь
Нач горӧн видзӧм отир одзын кывсӧ:
– Ме сета кыв тiянлӧ, отир, менӧ кывзӧ.
Эд лымыс важын абу чочком рӧма,
Эд сiя, са дзик, лоӧма сьӧд рӧма
И киссьӧ сьӧд пӧимӧн кымӧр ӧмись.

А отир шуӧм: - Бӧбӧтчук!
Оз ло миян некӧр эскӧм,
Что лымлӧн са кодь лоӧм рӧм.

Дзодзог горӧтӧ сэтчӧ: – Да, да, да!
Кутчисьӧ быдыскӧт тойласьны
Да пиньгыны, тышкасьны.
Да аслас горт одзӧ быдӧннысӧ рочалӧ
И паськыт боддэзнас горт одз ассис мычалӧ.
А сэтӧн омӧн – лым столаэз сьӧдӧсь,
И пӧим нятяс чочком лымыс пӧдӧм.

Сiдз овлӧ пыр, кӧр сэтшӧм то Дзодзог
Трибуна дын иньдӧтас кок
Да борднас ӧвтӧ ӧтмӧдӧрӧ;
Оз тӧд, мый быль керсьӧ ӧтӧрас,
А тӧдӧ нельки ассис горт,
Горӧтӧ отирлӧ:
– Позор!
Пӧимыс ӧмӧ пырӧ,
Пӧимнас Муыс тырӧм.

Пер. Василий Козлов

Эстонский язык

Арво Валтон

* * *

Кыдз сьӧлӧм корсьӧ муӧ,
Кытӧн эн вӧв некӧр.
Кыдз сьӧлӧм корсьӧ инь дын,
Кӧдкӧт он ло некӧр.
Но видзӧтан кӧ бӧрат,
Чышкан жагӧна сэк
Дассис ӧкмысӧ сійӧ,
Мыйӧн тырӧм тӧдвыв.
Бур кылӧммез чукӧрись
Кольччас дзоридза тор,
Мӧдпӧв бертлӧм чӧсдуккез,
Гортся тапкилӧн шарк шы,
Кадлӧн чож павкӧтчӧм.

* * *

Важся-важ небӧг ме осьта,
Тэ сыись ме вылӧ дзарьялан:
Паськӧм сэтшӧм жӧ, сера гасник,
И синнэзат лӧз рӧм тыдалӧ.
Гижись тӧдісьӧн былись вӧлӧм,
Мый каддэз пыр тэнӧ казялӧм.
Мед ыджыт вынӧ лоис менам,
Енӧж мубыр бы ме пасьтала;
И басӧктӧ медбы мычча\вны,
Мед выныс сія меным тырмис.
Эшӧ павкӧтча б пыркад бердӧ,
Кытӧн томкадыс оз и бырлы.

Тэ сюрс во кад пыр вӧлiн томӧн,
Эшӧ ло томӧн сюрс во пыр тэ.
Сьылiсь чукӧр тэнӧ сьылӧтӧ
И кадсӧ дивуйтчӧмӧ пыртӧ.

Лидия Койдула

Онмӧсьтан

Колипкай сьылӧ вӧрокын:
«Лири-лирилю!»
Важын лӧньсис быд корокыс,
Ӧтнат тэ он узь.
    Баю-баю, морток,
    Узь, зонок-дудiок, –
    Лоан ыджыт зонкаок.
Шуӧ этшӧма кузь пеля,
Перыт, чож кӧчок:
«Тырмас ни котрасьны тэлльын,
Мыдзис юр и кок!»
    Баю-баю, морток,
    Узь, зонок-дудiок, –
    Лоан ыджыт зонкаок.
А тӧлiсь кымӧр тойыштӧ,
Мыдзӧма пельпон,
Сё дивуйтчӧ, кыдз нырыштӧ
Быдсӧн мусӧ он.
    Баю-баю, морток,
    Узь, зонок-дудiок, –
    Лоан ыджыт зонкаок.

Пер. Василий Козлов

На коми языке

Венгерский язык

Белла Иштван

Сӧмын Ен...

Улыс паськӧм
Ань ас вылас кольлывліс,
Тадз и, радейтчиг, чӧскыда кольмывліс.
Пасьтӧг кольлісны – сьӧлӧмын би,
Восьса вом доръяс,
Менам кык ки.

Пасьтӧм крӧватьным вӧлі,
И войыс,
Ӧзтан кывъясыс,
Небыдик сойыс.
Ӧтнас паськӧма – Ен,
Но эз лёкӧд:
Юрсӧ бергӧдіс миянсянь
Бокӧ.

Дзоридзлӧн шогсьӧм

Ме кула коркӧ, кула, дерт!
Но кольӧ Мир...
И юрам волӧ:
Оз гӧльмы дзоридзтӧг веж эрд.
А, сідзкӧ, мыйла ме и олі?..

Ӧтнас

Кутшӧм мича гожся асыв!
Лэптам керка – югӧръясысь,
Чужӧмбаннас кыаланьыс,
Пытшкас пызан
Небыд няньӧн.

Кутшӧм мича гожся асыв!
Лэптам керка – югӧръясысь.
Чӧскыд сёян,
Тасьті-паньяс,
Асъя кыа пӧрас аньӧ.

Кутшӧм мича гожся асыв!
Лэптам керка – югӧръясысь...
Но друг гӧлӧс кыськӧ воис:
Коньӧрӧдз тай, мортӧй, воин.

Пер. Владимир Тимин

Вепский язык

Николай Абрамов

* * *

Югыдӧс-югыдӧс,
    лов рутӧ шонтанаӧс,
Мыйысь и доймавлӧм
    вир-яйыд нюдз.
Мичаӧс-мичаӧс,
    пыдӧстӧм-помтӧмӧс,
Саридз кодь ыджыдӧс –
    синнад он судз.

Эновтны туналӧм ордыма
    козъяин
Андел моз воис
    да отсаліс мем,
Эскӧм да муслун
    олӧмыс козьналіс...
Тэ менам эм!

Пер. Евгений Козлов

Сёрмӧм муслун

Оз тай пыр дзордзав менам югыд сад,
Пыр на кӧдзыдаліс таво май.
Абу лад, но эн на вӧзйы ад,
Кӧть и тӧда – оз нин лӧсяв рай.

Грека лов ме. Эг кӧ тайӧс кыв,
Эськӧ, сьӧлӧм ньӧти эз и вись.
Войсӧ песся, чечча асъявыв,
Кывбур гижны ӧзта бӧръя сись.

Сёръя кодзувлӧн-ӧ татшӧм дзирд,
Асъя кыаыс-ӧ татшӧм водз...
«Да» кӧ шуан, шонавлас на вир,
«Ог» кӧ – югыд здукыс лоӧ шоч.

Лолӧс сота сьӧлӧм пыдӧсӧдз...
Вӧзйи муслунӧс, а шуд эз ло.
Вӧлі синваысь на сійӧ сӧдз,
Лымйысь сӧстӧмджык.
А со тай, со...

Вежон зэрӧ, эз на ставсӧ кисьт,
Гӧгӧр бузакылӧ гудыр шор.
Мыйла-й тэрмаси да ӧзті сись,
Ӧні-й кусӧднысӧ сійӧс сёр.

Мед жӧ сотчӧ, ог и кусӧд, ог,
Мӧда виччысьны кӧть кымын лун.
Сьӧлӧм шог, тэ эн на лок,
Эн лок.
Сёрмӧм муслунӧй, эн мун.
Эн мун...

Пер. Евгений Козлов

Эска

Кывбур дінö кöдзалöны войтыр,
Гашкö, сылы кодйöны нин гу?
Сэтшöм кадыс: кывбур лоис ковтöм,
Но ме эска, эз на помöдз кув.

Кывйыд овлö чорыд – быттьö пуля,
Овлö небыд – быттьö дзользьысь шор.
Кыдзи тусьяс корсьö-öктö гулю,
Сідз жö корсьліс кывъяссö и морт.

Воис кад, и зумышмисны йöзыс,
Олöмыслöн воймис воддза рöм.
Кыпыдлуныс сьöлöмын оз öзйы,
Кыв йыланым сöмын: «сьöм да сьöм».

Юммас коркö вомысь курыд кöрыс,
Озырмас на ловнас коркö морт.
Паськöдас на коркö енэж шöрас
Тури борд моз кывбур ассьыс борд.

Пер. В.Напалков

Карельский язык

Александр Волков

Ливъяслöн шогсьöм

Тайö ичöтик поэмасö роч поэт Александр Волков сиöма комилöн рöдвуж войтырлы – ливъяслы. Налöн судьбаыс унатор йылысь тшöктö мöвпыштлыны. Оз-ö и комиясöс татшöмтор жö виччысь?

Аймуöй, Чужанiнöй,
Дона тэ мем!
Керли Сталте

Коркö эновтан тэ горттö,
Бöрсö, гашкö, он и лок,
Но лив сёрниыслысь горсö
Эн тэ вунöд, кöн кöть ло!
Эмилия Рулле

Тэ лив, и мöвпав лив ног,
Да сёрнит мамыд кывйöн.
Альберт Брейнкопф

Мамöй менам, лив мамöй,
Мыйла эн велöд
Тэ челядьдырсянь
Сёрнитны миян важ кывйöн?
Эдгар Валгама

I

Ливвикъяс ми,
ливви котыр, ливъяс,

Саридздорса войтырлӧн ныв-пиян.
Горалiсны ылӧдз миян нимъяс,
Черъяс кутны кужлiм крепыд киын.

Ас му вылын олiм эськӧ дыр на,
Кодлӧн выныс тырмис верӧ пӧртны?
Медым бура овны, ставыс тырмис,
Но со лои мамъяснымлы бӧрдны.

Гашкӧ, Римса Папа чорыд везйӧн
Кӧрталiс, мед сылӧн Енлы эским.
Наян тевтон Пруссиярысь эз-ӧ
Миянӧс ас оланiнысь дзескӧд?

Кывтiм пыжӧн войын, кывтiм лунын,
Вӧтлӧм йӧзлы ковмис мунны ылӧ.
Кыдзи, ӧнi сьӧкыд весиг шуны,
Веськалiм Карелия му вылӧ.

Некод танi весьшӧрӧ эз юась,
Дзирдыштaлiс юръяс весьтын востым.
Воим сэтчӧ, кӧнi тэрыб юяс
Визувтӧны изъя кырта костi.

Ас йӧз дорӧ вайӧдiсны кокъяс.
Гӧгӧр паськыд тыяс, помтӧм вӧръяс.
Овмӧдiсны миянӧс вепс-вокъяс,
Енъяс век жӧ отсыштiсны бӧрвыв.

II

Ливви мусянь ыркнитлывлӧ тӧлыс,
Вайӧ важся оланiнысь шыяс.
Дзоргам кор Лапландиялань чӧла,
Аддзам ылыс Балтикалысь гыяс.

Чужӧмъясӧ швачкис вадор лыа,
Кӧинысь на тэрыбджыкӧсь кокъяс.
Тош эз ло – меч инмӧдчыліс сыӧ,
Югыд юрси серти ми чой-вокъяс.

Ӧтвыв эжӧр ытшкыны ми петам.
Рӧгӧзаӧн гожӧмын и тӧлын
Ниртам пожӧм стенъяснымӧс, медым
Керка стенным изсир рӧма вӧлі.

Нянь быдтӧмын миян кыпыд гажыс,
Сьӧлӧм серти ливлы уджыс тайӧ.
Пӧльяс миян коркӧ, ёна важӧн,
Вайлӧмаӧсь кӧйдыс саридз сайысь.

Ливви ногӧн тывйыс лоӧ «ринда»,
Мед и ылын Балтикасянь лоим.
Кыйсян кӧлуйнымлӧн нимыс индӧ,
Кытысь коркӧ ставным татчӧ воим.

Нимавлімӧй чери кыян уджӧн,
Ылӧдз ас ладьяяс вылын ветлім.
Тӧвдӧраӧн вӧдитчыны кужам,
Сӧмын тані дзоля мык и шедлӧ.

Думъяснаным чепӧсйылам сыысь,
Тӧдса горӧн шызяс кодыр ывла.
Садьмӧ ловным рунаяслӧн шыысь,
Сьӧлӧм бурмӧ важся сьыланкывйысь.

Гажӧдчим да олім, кыдзи кӧсйим,
Асшӧрлуна оланногыд – дивъя.
Ставлы кывмӧн горӧдам та вӧсна:
Ливвикъяс ми, ливви котыр, ливъяс!

III

Каръяласа, нюжӧдiнныд китӧ,
Личалiсны сьӧлӧмъясным вӧлись.
Каръялаын вок котырӧс йитӧ
Шондi югӧр – луннас, войнас – тӧлысь.

Важся кадӧ чужӧм шогыс сотӧ,
Да и абу нин ми воддза мында.
Ливъяс – ми ӧд Енлӧн чинысь вотӧс,
Кодi таысь ыджыд донсӧ мынтас.

Нэм пом саридз аскӧдыс дась йитны,
Пемыд гыяс шыысь тайӧ кылӧ.
Миян кузя лыддясны молитва,
Оз нин ливви, а латыш кыв вылын.

Орччӧнӧсь Суоми да Россия.
Тыяс костӧ тӧрӧдчӧны муяс.
Разалӧны ливъяслӧн ныв-пиян.
Дӧваяс моз бӧрдӧны льӧм пуяс.

Да и зэв нин регыд, вермас лоны,
Вушъяс ливлӧн му выв олан пасныс.
Выль нэмъясӧ найӧ оз нин воны,
А мый вӧлi, йӧзыс вунӧдасны.

Но а талун шогнымӧс ми венлам,
Каляясӧн кыпӧдчылам асьным.
Сэнi лоам матынджыкӧсь Енлань,
Вывсянь сиктъяс выль ног мыччысясны.

* * *

Ливвикъяс ми, ливви котыр, ливъяс,
Дыр-ö кутам полiгтырйи овны.
Муыс дась нин босьтны аслас сывйö,
Но ми ловъяöсь
И кöсъям овны!

Пер. Владимир Тимин

Коми-пермяцкий язык

Василий Козлов

Тайӧ локтіс муслунӧй

Мый жӧ лоис, мый жӧ лоис, мый жӧ лоис?
Еджыд лымйӧн льӧм пу рӧмсӧ ассьыс койис,
Мича рытӧн тырис гажа чужӧмӧй?
Тайӧ локтіс, тайӧ локтіс муслунӧй.

Мый жӧ лоис, мый жӧ лоис, мый жӧ лоис?
Кӧдзыд ваӧн морӧс вазьӧдны мен коліс,
Мед эз сотчы биын менам сьӧлӧмӧй? –
Тайӧ локтіс, тайӧ локтіс муслунӧй.

Мый жӧ лоис, мый жӧ лоис, мый жӧ лоис?
Мыйла сэтшӧм югыд быттьӧ тайӧ войыс,
Колипкайлӧн войбыд сьылӧмыс оз лӧнь? –
Тайӧ локтіс, тайӧ локтіс муслунӧй.

* * *

Кодкӧ талун войнас сьыліс дыр,
Ветлӧдліс пыр пемыдінын ӧтнас.
Сьыланкывйыс вӧлі тӧждӧн тыр,
Кодкӧ сьӧлӧм сайкӧдӧма, кыліс.

Чеччи, восьті ӧшинь гусьӧнджык.
А тэ узин... Азыма ме кывзі...
Рудзӧг дук да ылыс билӧн тшын
Войся рукӧд керкааным кыссис.

Сьӧлӧмын мый садьмӧдіс, ог тӧд,
Сійӧ гӧлӧсыс, да лолӧй мыйкӧ пессис –
Муслун быттьӧ лэптіс ассьыс ӧд.
Тэысь дона некод абу сэсся.

* * *

Он нин ветлы сэсся, он нин ветлы.
Миян кадным лэбзис еджыд юсьӧн.
Ог нин сьывлы сэсся, ог нин сьывлы
Войся кадӧ тэныд гусьӧн-гусьӧн.

Он нин виччысь сэсся, он нин виччысь
Вой шӧр кадӧ ӧзйысь кодзувъяссӧ.
Он нин вӧтлысь сэсся, он нин вӧтлысь
Рытсянь асылӧдзыс тӧлысь бӧрся.

Он нин окав сэсся, он нин окав
Тэнад вом доръяслысь ӧмидз рӧмсӧ.
Ог нин пандав сэсся, ог нин пандав
Бӧрӧ кольӧм воддза радейтчӧмсӧ.

Пер. Алёна Шомысова

Жугыль вӧвъяс

Жугыльӧсь вӧвъяс,
Жугыльӧсь вӧвъяс,
Видз вылын узьӧны.
Ме найӧс видза,
Ме найӧс видза,
Шойччӧны – мудзӧмны.

Тӧвруыс небыд,
Тӧвруыс небыд,
Бурысьсӧ шыльӧдӧ,
И весиг сюзьыс,
И весиг сюзьыс
Мыйкӧ со кыйӧдӧ.

Вӧр сайысь милань,
Вӧр сайысь милань
Шы воӧ – повзьӧдӧ.
Грымгӧмыс кӧртлӧн,
Грымгӧмыс кӧртлӧн,
Кын кӧртыс ловзьӧма.

Но, кыдзи вӧвлі,
Но, кыдзи вӧвлі,
Ордйысиг тӧвъяскӧд,
Шызьӧдіс видзсӧ,
Шызьӧдіс видзсӧ
Кок шыыс вӧвъяслӧн.

Дзоргӧны йӧзыс,
Дзоргӧны йӧзыс,
Нюмнысӧ дзебӧны:
Жугыльӧсь вӧвъяс,
Жугыльӧсь вӧвъяс,
Но – кыдзи лэбӧны!

Пер. Владимир Тимин

* * *

Пуяс весьтын ӧтка кодзув,
Сылань кыпӧда ме кияс.
Помтӧм Ен югыдыс водзын
Бипурӧйлӧн йӧктӧ биыс.

Тадз жӧ кӧнкӧ мӧд Му вылын,
Кодӧс аслам думын кута,
Кодкӧ аддзӧ ылысь-ылысь
Менам билысь югыд чутӧс.

Ылыс Ен югыдса олысь.
Коді менӧ, чайта, аддзӧ,
Гашкӧ, тадз жӧ думнас волӧ
Ен югыд йир пырыс татчӧ.

Векся янсӧдчӧмным миян –
Сыладорсянь, меладорсянь...
Кӧть и, Ен югыдлӧн пиян,
Помтӧг ӧта-мӧдӧс корсям.

Пер. Владимир Тимин

Еджыд серпасъяс

Еджыд руӧн разалӧ
Еджыд лысва чир.
Еджыд чардас казяла
Помтӧм енэж йир.

Еджыд ыпнитлӧмъяссьыс
Сыркмуныштлас лов.

Посни нокыс – лыд ни тшӧт –
Вошӧ и оз ков.

Еджыд весиг полӧмӧй:
Бур, мый абу сьӧд...
Менам еджыд олӧмӧй
Вемӧс али вӧт?..

Пер. Владимир Тимин

Мансийский язык

Юван Шесталов

Чужан мулӧн лов шыяс

Чӧскыд дукъяс! Енэж лӧз!
Быттьӧ мамлӧн ки пыдӧс,
Мелі тувсов шондібан
Шонтӧ мусӧ сэн и тан.

Джуджыд пожӧм – оз судз син,
Чӧв-лӧняс быд турун си:
«Муса пи тэ,– вашкӧ мем,–
Ас му вылын шуда нэм».

Ваыс паськӧдӧма сыв:
«Талань, талань, пиӧй, кывт!»
Тӧвру окыштны век дась,
Меліавтӧг оз лэдз тась.

Медым ыджыдаліс май,
Мунліс тышӧ менам ай.
Тайӧ лӧсьыдыс, мый эм,
Йиджтӧ муслунсӧ и мем.

Кыпыд вӧр-ва, лолӧдз йидж!–
Сынӧд вашкӧ: «Гиж, вай, гиж!»
Сьӧлӧм тшӧктӧ овны дыр,
Сьӧлӧм Чужан муӧн тыр!

Пер. Владимир Тимин

Марийский язык

Вячеслав Абукаев

* * *

Абу сьӧкыд «Прӧщай» кывтӧ шуны,
Торйӧдчыны овлӧ сьӧкыд век.
Кӧн тэ, дона мортӧй, кытчӧ мунiн?
Рыт и асыв тэтӧг ӧтнам ме.
Гашкӧ, эн и думышт, мунiн сiдзи?
Мый ме тэныд вӧчи, кутшӧм лёк?
«Библия» мен, гашкӧ, вочавидзас,
Восьтла и «Коранлысь» ме лист бок.
Кута корсьны, асылӧдз ог водлы,
Асылӧдзыс ог кӧ пӧльышт лов.
Кодъяслысь нӧ юасьнысӧ, кодлысь,
Ог мӧй Ен законъяс ногӧн ов?
Аддза-ӧ ме наысь воча кывъяс,
Ставыс-ӧ сэн збыль, а гашкӧ, лӧж?
Енмӧс ме ог лёкӧд и ог ошкы вывтi,
«Прӧщай» кывйыс мустӧм мен нэм чӧж.
Тайӧ кывсӧ тэ тшӧтш вермин шуны,
Виччысьла на: локтан али он.
«Прӧщай» кывйыд ок и вӧлӧм курыд,
Сыысь колӧ сетны ыджыд дон.
Абу сьӧкыд «Прӧщай» кывтӧ шуны,
Но эн прӧста тайӧ кывсӧ кой.
Абу кокни олӧм туйӧд мунны,
Кодыр тайӧ кывйыс вӧчӧ дой.

Пер. Николай Щукин

Светлана Григорьева

Коді мый радейтö

Ваня радейтö бананъяс,
А Борис – ирисъяс,
Африкаысь ананасъяс,
Чöскыд барбарисъяс.
Костя сёйö абрикосъяс,
Вовалы тшöтш пайдö.
А ме сёя чöскыд блинъяс,
Аттьöала бабöс.

Пер. Алена Шомысова

Валентина Изилянова

* * *

А ме радейта югыдлöз рöм,
Татшöм рöматор йöзлысь ог корлы:
Со тай лöзалö мöдлапöв видз.
И лöз чышъянöй юр вылам шпоргö.

Кыддза рас весьтын сынöдыс лöз,
Лöзов веркöса куйлöны тыяс.
Асъя енэжлöн югыдлöз рöм
Шаня-меліа садьмöдö кыа.

Лöзов рöм – дзоридз мичлунлöн выныс,
Лöзов рöм – чужан мунымлöн сынöд.

Кор дзоридзӧн эжсялас сирень,
Сэк югыдлӧз рыт уна волас.
Лӧз синмалӧн шань видзӧдлас
Сэк сьӧлӧмам нэм кежлӧ коляс.

Пер. Альберт Ванеев

* * *

Ой, ме ог вермы и ог кут...
Ме ӧтнам пукалышта, йӧзтӧг,
И кӧнi медся паськыд луд,
Яръюгыд бипур метӧг ӧзтӧй.

Мед талун лоамӧй ми рӧзь...
Картупель сёйӧй бипур дорын,
Зэв чӧскыд сiйӧ – пӧжӧм, пӧсь,
Но тiян гаж шӧрӧ эн корӧй.

Оз меысь кыпыдлунныд сод,
Та вӧсна нинӧмла и корны,
И думӧй весьшӧрӧ оз сот:
Ас олӧмын ме ёна сёрми.

Ой, ме ог вермы и ог кут...
Тан гажтӧмлунӧс мем не венны –
Ас Чужан муын менам шуд,
И лолӧй места вылын сэнi.

Пер. Владимир Тимин

Василий Крылов

* * *

Кокшага ю ӧтар-мӧдарын кык ыджыд ай:
Танi Чавайн, а ю мӧдарас со Палантай.

Тыдалӧ ылiсянь шыльӧдӧм мича гранит,
Но оз гранитыс кык ыджыд мариецӧс йит.

Муза да музыка – йитчӧмны ӧтикӧд мӧд,
Оз сюр тан морт, кодi тiянӧс эськӧ эз тӧд.

Воӧны выль йӧз, но вӧлi мый – некор оз вун,
Со, аддза ме: том и пӧрысь тi дорын быд лун.

Асьныд тi важысянь ёртъяс, со аддзысид тан,
Быдӧнлӧн тiян зэв ошкана енби-талант.

Ӧтарсянь, юсяньыс, гижысьяслӧн ыджыд ай,
Ас войтыр тӧждъясӧ вӧйтчӧма думнас Чавайн.

Палантай – мӧдарас, лӧсьӧдӧ выль сьыланкыв,
Сэтшӧмӧс, кутшӧмӧс некод на некор эз кыв.

Кывъяс – Чавайнлӧн.
И повны дзик ньӧти оз ков –
Сьыв гораа, ёртӧй, ӧд сьыланыс кыпӧдӧ лов!

Пер. Владимир Тимин

Светлана Эсаулова

Чужан му

Дона муӧй!
Танi чужим-быдмим,
Потан дорын кывлiм сьыланкывъяс,
Нюжалiм, кыдз дзоридзалысь быдмӧг,
Зэр ни лым оз падмӧд – кыссям вывлань.

Чужан муӧй!
Тэ и шань, и лышкыд,
Шоныд нюма, кывсян ылӧ, ылӧ.
Сьыланкыв со чужӧ морӧс пытшкын,
Чужан му,
Ме тэ йылысь тшӧтш сьыла.

Некор тэкӧд янсавны ог кӧсйы,
Ставсӧ сета: мывкыд и том кияс.
Мый ми вӧчам – ставыс кольӧ йӧзлы
Таын медся ыджыд шудыс миян.

Дзоридз пӧвстысь корси тэнсьыд мичтӧ,
Эг ме тӧд, мый водзлань мунны колӧ.
Шудыс, вӧлӧм, сӧмын уджын вичмӧ,
Сӧмын сiйӧ водзлань йӧткӧ олӧм.

Дона муӧй!
Кӧдзыд ваа ёльсянь,
Танi чужӧ мыла сьыланкывйыс.
Дона сиктлы сиа дыр на кольны
Лэбач шыӧн ловзьысь ывла вывкӧд.

Ме ог янсав тэкӧд, чужан муӧй,
Видзкӧд, вӧркӧд, кодi шонтӧ, вердӧ.

Кытчӧдз аддза шондіыслысь югӧр,
Лоан сьӧрын, ӧдъя сьӧлӧм бердын.

Пер. Николай Щукин

Письмӧяс

Ме карын ӧні,
А тэ сиктын олан...
И тэсянь письмӧ
Быд лун локтӧ, локтӧ.
Тэ гижан, зонмӧй:
Кӧть пӧ сідз нин волы,
Вӧр діяс дорысь
Кисьмӧм сэтӧр вотны,
Тэ гижан:
Енэж
Лои мича лӧзӧн.
И видзьяс вылыс
Дзоридзьясӧн тырӧм.
Лӧнь тыяс вылын
Лунтыр шонді ӧзйӧ,
И сынӧд-маыс
Войнас тшӧтш оз бырлы.
Тэ гижан меным:
Кодзувъяс пӧ войын
Оз узьны ньӧти,
Пӧртмасьӧны сёӧн.
А нӧрыс вылын
Еджыд кыдзьяс-чойяс,
Эн волы дыр, и
Гажтӧмтчӧны ёна.
Ме карын ӧні,

А тэ сиктын олан...
И тэсянь письмö
Быд лун локтö, локтö.
Ме лыддя найöс,
Сьöлöм вылын долыд:
Быть вола арнас
Чöскыд вотöс вотны.

Пер. Николай Щукин

Мордовский (мокша) язык

Раиса Орлова

Мордва кыв

Мамö...
Некор, некор тэ он вун.
Тэнсьыд шуöм
Музыка моз кывза.
Мелі сёрни юргö кö быд лун,
Сьöлöм бердад босьтан тайö кывсö.

Но со вошö,
Вошö чужан кыв,
Ыджыд карын шоча сійöс кывлан,
Рочасьöны гöгöр зон да ныв,
Гажтöмалö ас кывтöг и ывла.

Сибöдчыны вужъяслань, но кыдз?–
Чужан муным отсалас на, гашкö...
Нöрыс йылын югыд, мича кыдз
Оз тöд кодлы,
Век на ассьыс вашкö.

Мукöд кывъяс кедзовтны ог кут.
Быдöн ас ног колана и дона.
И мем уси, чайта, ыджыд шуд:
Ас му вылын
Ас кылаöн лоны.

Пер. Владимир Тимин

Лунъя-рытъя

Сöстöм, визув юыс
Поньталöма поскöн.
Орччöн эжöр туö,
Верстьö мортлы коскöдз.

Вуджам мöдлапöлас,
Дзоридз пöвстас сунам.
Гежöда тай вöвлö
Татшöм мича луныс.

Мый нö сюва-сява
Пышйö дарга-ёскыс?
Шöпкöдчö Ведява,
Лов да сьöлöм косьтысь.

Муса зонмöй, кылан,
Поскöдыс эн ветлы.
Кодыр кусö кыа,
Сійö васьыс петö.

Мойдчöмсö эн кывзы
(Лöсьыда öд мойдö!)
Колипъяслöн сьывсис...
Босьтчö чизыр вой тöв...

Пер. Евгений Козлов

Чужанiнӧй менам

Менам ичӧт грездӧй,
Сьӧлӧм бердын крестӧй,
Лэбалыштны эськӧ
Тэнад ыбъяс весьтӧд.

Тӧлысь моз сьӧд вийӧ
Югӧръяс тэн койны,
Шуда вӧт мед сулас
Еджыд эшкын улад.

Ломзьӧ рытъя кыа;
Сьӧлӧмӧн ме кыла
Шор моз дзольгысь висьттӧ,
Весиг синва письтӧ.

Тэ ӧд менам шудыс,
Тэ ӧд вердысь-удысь,
Енмӧй, мамӧй-айӧй,
Пармашӧрса райӧй...

Пер. Евгений Козлов

Мордовский (эрзя) язык

Александр Доронин

* * *

И ичӧт мортлӧн нюм,
И кыа кусӧм,
И гудӧк гор,
И сӧстӧм сьыланкыв.
Мен тайӧ рытыс лои
Сэтшӧм муса,
Кыдз коркӧ
Меӧн радейтана ныв.
Дзик тадз жӧ дінті
Бергӧдчывтӧг мунліс.

Пер. Евгений Козлов

* * *

И, сийӧсъяссьыс мездысисны кор,
Лӧз визлач сайӧ пышъялісны вӧвъяс.
Сэн налы вӧля, виддзыс – пом ни дор.
И ворсӧны – тадз зэлавлӧны ньӧвъяс.

И аскиӧдз нин найӧс морт оз кут,
Ни «тпру» ни «но», оз вурышт біксӧ орскӧн.
Ни гож оз сот, оз дӧзмӧд лӧдз ни гут,
И кокни лолӧн позьӧ пӧттӧдз ворсны.

Кузь лунӧн ӧкмӧм мудзныс эз на вун,
Но синъясаныс сымда вильыш руыс!
И котӧртӧ, и котӧртӧ табун,
И кок уланыс тіралӧ став муыс.

А мамыс дінын куим лунъя чань
То кольччыштлас, то чепöсйылас водзö.
А кымöс вылас сылöн еджыд кодзув,
И нистö сійö юмов бобöнянь...

Пер. Евгений Козлов

Аддзысьлöм

Вои сиктö важся ёртъяс дорö.
Öти пыр и чуткис серам сорöн:
– Мый нö пыр на автобусöн волан?
Карсалы, машина тэныд колö...

Мöдыс быдтор висьтасис зэв кузя,
Сэсся чöвтіс:
– Ми ордын и узян...
Коймöд ёртöй сывъяс менö босьтіс,
Кыв эз шу,
А лолас öдзöс восьтіс...

Пер. Евгений Козлов

* * *

Морт лов оз волы. Кадыс кыссьö мырдöн,
Кор турöб босьтчö толаяссö тэчны...
Письмö ни юöр. Пошта кудйöй тыртöм,
Дзик быттьö арын эновтöм скворечник...

Пер. Евгений Козлов

Степан Эрзя

Гырысь сӧнъяса киясыд тэнад
Уна лун-войяс мудз эз тӧдлыны,
Ловтӧм изйысь мед ловзьӧдны тэнӧ.
Ӧні узян тэ, мудзӧмыд, вӧталан.
Петіс из пытшкысь томиник аньыс,
Коді сійӧ? Ми ог кутӧй юасьны.
Вайӧд вом дорас тэ рӧмпӧштантӧ,
И тэ аддзан, кыдз сійӧ руассяс.

Пер. Николай Щукин

Мам

Кор кулӧ видз-му вӧдитысь,
Кольӧ ас бӧрас му и нянь.
Кулӧ дорччысь, но зэв бура тӧда ме:
Шыыс мӧлӧтлӧн некор оз ланьт.
Тэ со кулін, но век орччӧн лолыд,
Колин винёвлун, эбӧс и сям.
Сідзкӧ, ӧнӧдз тэ миянкӧд олан,
Мувыв олӧмсӧ нуӧдысь мам.

Пер. Николай Щукин

Николай Ишуткин

Дзор ру

Арыс аслас бордъясӧн
Мавтіс менсьым юрсиӧс
Лӧг петан еджыд доръясӧн,
Ас думсьыс меным бурсиис.

Чайтлі, мый олӧмӧй нюжалас,
Чайтлі, кузь нэм мен шуӧма.
Аньяскӧд шӧйтны эг мудзлывлы,
Лэччысьлі помасьтӧм юӧмӧ.

Кымынысь аслым ме шулывлі:
Талун ме йӧйтала бӧръяысь.
Но сӧмын лунъясыс мунлісны,
Йӧзсӧ и ачымӧс пӧръявлі.

Некысь ог корсь ӧні мыжаӧс,
Эг кӧ ло нималан гижысьӧн,
Эг кӧ ло йӧз пӧвстас ыджыдӧн,
Эг кӧ ло сьӧлӧмӧ йиджысьӧн.

Джаггӧрӧд горш дорӧ гӧрддзасьлӧ,
Шог вайӧ лым-зэра арыс.
Ачым ме ачымӧс пӧръявлі,
Дзоридзьяс нярмӧны арын.

Пер. Николай Щукин

Ненецкий язык

Прокопий Явтысый

* * *

Кор турӧбъяс мудзасны гартны,
Ва мӧдас – кӧть нюжӧдав пос.
Сэк ичӧтик лым чирйысь артмас
Лым еджыдӧн дзирдалысь роз.

Ме копыртча мулы и валы,
Кор ловъяыс лӧсьӧдӧ поз.
Ак, кутшӧма радлӧ со налы
Лым еджыдӧн нюмъялысь роз.

А гожӧм нин йӧлаӧн горзӧ,
А ывла и шоныд, и кос.
И шондiкӧд читкырысь ворсӧ
Лым еджыдӧн сералысь роз.

...Эз весьшӧрӧ розъяв, эн бӧрдӧй,
Кӧть киссьӧ со кельдӧдiгмоз.
Но гӧрддзасис, югнитiс гӧрдӧн
Лым еджыдӧн вышшитчысь роз.

И волан кӧ гӧсти, шуд усьӧ
Тэд аддзывны тундраса мойд.
Сыв вир-яя, юмола тусьсӧ
Со босьт!
Тайӧ шондiлӧн войт...

* * *

Чери кыйысь юö пöдi,
Öнi лолыс сылöн – каля.
Лун-лун Печораыс весьтын
Сунлас – кайлас,
Сунлас – кайлас.

Кливзö, пыжъяс гöгöр ниртчö:
– Вокъяс, кыдз нин тiян овсьö?
Вокъяс ропкöдчöны лёкысь:
– Эты понда чери повзьö!

* * *

А тундраад, кöть кодöс босьт,
Зэв мывкыд войтыр...
Пöль мен воча:
Эн тувччы бипурö, оз позь,
Öд пими пыдöсыд пö сотчас.
Дай мыйла кусöдан?
Оз ков.
Öд сыын кодлöнкö да лов...

Пер. Евгений Козлов

Яран

Шуöны, мый яран олö чöв
Быттьö тундра весьтын пемыд войын.
Кыв-ворсö пö пöльыштöма тöв,
Нинöмöн он чуйд сійöс ни дойдышт.

Быттьö сылöн сьöлöмыс пö кын,
Быттьö сылöн зэв ичöтик вежöр,
Быттьö сійö некор сывтöм лым,
Еджыдыс пö сьöд, а сьöдыс еджыд.

Эн на шуöй, абу тайö тадз,
Сёрни сылысь кöсъян, да он орöд.
Сэтшöмтор тэн шуас, кöчамач,
Матыстчан кор сылöн бипур дорö.

Колö, медым сёрнисö эн торк,
Ясыд, тöлка, сійö тыр вир-яя.
Медым мöвпсьыс аддзин тэ узор,
Мöвпыс медым артмис крепыд чайöн.

Сэки сёрни-панас лоö бур,
Збыль олöмсьыс, гашкö, тшöтш и вöтысь,
И сöдз мöвпöн югзяс медым юр,
Мед тэ збыль и лöжсö стöча тöдан.

Мед кöть тэ и гöсьт, но весь он ло,
Кор тэ кывзан яранлысь збыль сёрни.
Сэсся ачыд уна, уна во
Быд мортöс тэ яран моз жö доръян.

Пер. Николай Щукин

Василий Ледков

* * *

Дженьдаммисны туйяс миян нэмӧ –
Водзмӧстчис тай кадным, лои бордъя.
Кытшовтны кӧ светсӧ, мытшӧд эм-ӧ?
Сетчы, тӧв! И тэнӧ мортыс ордйӧ.

Ыджыд мӧвплы лёк туй оз ло сэсся.
Тан, му вылын, ми став бурсӧ панім.
Варандэй, посёлокӧй! Нач тэсянь
Заводитчӧ, ме думысь, Москваным.

Пер. В.Попов

* * *

Вой муын, кӧні менам гортӧй,
Сьӧд енэж тыӧ чӧвтіс кодзув.
Кӧр туй ни ӧдва тӧдчысь ордым
Оз вайӧд некор нин тэ водзӧ.

Кок туйяс менсьым лымйыс дзебӧ,
Мый лоан – ло, и сыысь аттьӧ,
И радейтчӧм и томлун лэбӧ
Ог тӧд нин стӧча, кутшӧм даддьын.

Пер. Владимир Тимин

* * *

Вемӧсӧн и вӧтӧн
Войся чӧвлун кыла.
Козьнав меным, гӧтыр,
Лӧз синъяса нылӧс.
И мед кӧсаясыс
Войыс кодь жӧ сьӧдӧсь,
Думъяснас век ясыд,
Тэа-меа рӧдысь.

Кӧсаясас кыа
Юясысь сӧдз лента.
Чышъян – асъя кыа –
Сылы мычча-сета.

Вемӧсӧн и вӧтӧн
Войся чӧвлун кыла.
Козьнав меным, гӧтыр,
Лӧз синъяса нылӧс.

Пер. Владимир Тимин

Удмуртский язык

Петр Захаров

Коймӧд син восьтӧм

Кӧрттув, бытшкав,
Кӧшӧй, гумовт,
Цыпа, койышт,
Кос ру, паськав,
Эй, корӧсь, корӧсь,
Швачкышт, Вени!
Ой-ё-ё-ёй,
Ё-к-л-м-н!

Вачкышт нӧшта, ях!
Гумовт нӧшта, ай!
Цыпа, Цыпа, ах!
Терпит, арса зон!
Я! Я-я-яй!
Ё! Ё-ё-ёй!
Ё-к-л-м-нӧ!
Ё-к-л-м-нӧ!

Бытшкы, бытшкы на!
Вачкы, вачкав на!
Брызнит, брызнит на!
Сьӧлӧм-кынӧмӧй!
Пузя, мынтӧдча,
Пывсян, тэ понда!
Ё-к-л-м-н!
Ё-к-л-м-н!

Екатерина Макарова

* * *

А ӧшинь сайын еджыд бобув-лым
Да сымда – вӧльнӧй светыс вошис!
И гӧгӧр – сэтшӧм лӧсьыд, сэтшӧм лӧнь,
Мый сьӧлӧм, лов да весиг вежӧр воссис.

Кузь лунтыр усьӧ еджыд бобув-лым –
Ен киӧн ыстӧм сӧстӧм еджыд ловъяс,

Вальс, талун еджыд бобув-лымлӧн вальс.
И сійӧ муыслы и меным ёна колӧ.
Ме кывбуръясам
Да, гашкӧ, тшӧтш жӧлоа еджыд лолӧн.

* * *

Ті арсӧ некор гажтӧмӧн эн шуӧй,
Эн пинялӧй, кор дыр сійӧ оз мун.
Да, татшӧм, татшӧм сылӧн руыс,
Но ӧд и мортлӧн овлӧ бытсяма жӧ лун.

Ӧд сійӧ тіян коть жӧ ловъя лола
Да челядьӧс моз бӧрдӧдӧ быд кор.
Ті коркӧ юавлінныд, кыдзи арыс олӧ
Да мыйысь сылӧн бӧрдӧм сэтшӧм нор?

Да, тіян шоныд керкаясад лӧсьыд.
И кокни арлысь ӧтдортны виж ки,
Кор сійӧ дзик нин эськӧ кортӧм гӧсьтӧн
Мый вынсьыс корсьӧ ӧшиньяссьыд би.

Тэ, коньӧр арӧй, синватӧ эн кисьты,
Ӧд курыд синва муыслы оз ков.
Тэ, арӧй, менам сьӧлӧм шӧрӧ письтін
Да ов нин сэні мыйта колӧ, ов.

Пер. Нина Обрезкова

Муш Нади

* * *

Дзуртӧ,
Ставыс дзуртӧ:
крӧватьӧй, ӧдзӧсӧй...
И муслунӧй ме дорӧ пырас кӧ,
ог восьты пельясӧс –
ставыс ёна дзуртӧ.

* * *

Общагаын,
тӧрӧканӧсь ӧшинь дорын,
эм яблӧг тор.
И стеклӧ пыр,
кӧн тшынӧн йиджтысьӧма ӧшинь,
ме вылӧ дзоргӧ – ме кодь жӧ
чашйӧм,
гӧгӧр курччалӧм,
мудзӧм
яблӧг торыс.

* * *

Ылысмöны гымъяс,
вой шöр кад
дзирдалысь да горзысь
мудзöм карын.
Ёрта-ёртлы
зарни тöлысь пытшкын
ловлысь гуся шыяс
восьтам
лэбачьяслöн кывйöн.

* * *

Тэнад кывъяслы сэтшöм
окота эскыны...
Менам эскöмлöн
сьöлöм сотыштöма.
«Радейта» шуöмыдлы
сэтшöм окота сетчыны...
Но мыгöр-лолöй
оз тöрны öдзöсад.
«Вай кутам овны» шуöмыдлы
сэтшöм окота шуны «вай»...
Но збыльысь – аслад.
Вöляыс – менам.

24.02.2005

Удмуртъясöс шуöны сьылысь войтырöн,
удмуртлöн сьыланкыв век удмурткöд.

И эстонъяс, шуӧны, сьылӧны.
Тайӧ войтырлы сьыланкыв вайис мезд.

2005 вося урасьӧм тӧлысьӧ
ме аддзылі
сизимдас
эстон мужичӧйлысь сьылӧмсӧ.

Найӧ юр кышӧдтӧг, синва пыр,
дӧрапасӧн киас
сьылісны.

Ме кӧсъя жӧ сулавны
сьылысь
удмурт мужичӧйяс дор
мышъясӧн.

Ме кӧсъя жӧ овны
мездмӧм
удмурт мужичӧйяс моз.

Пӧсь вой

Пӧсь биӧн сэки ӧзъяліс пач.
Ӧдзӧс сайын кыліс уна гӧлӧс, зэр...
Тэ кажитчин меным сэки ыджыдӧн,
еджыдӧн-еджыдӧн.
Ме кӧнкӧ, кажитчи тэныд югыдгӧрдӧн, турунвижӧн...

Тайӧ бӧръя сьыланкывйыс – югыдгӧрда-турунвиж.
Медводдза лӧньӧмыс – сійӧ еджыд-еджыд.
Аддзим-ӧ ми тайӧ ставсӧ ӧтчыдысьӧн, ӧтлаын? –

Миян костын ыпнитіс бордъяса гӧрд би.

Ылысянь мед кутас сійӧ тыдавны
югыдгӧрда-турунвижӧн,
матысянь мед ӧзъялас еджыд-еджыдӧн –
миянӧн пестӧм би – мед сӧмын мед
козьналас и мукӧдлы сӧмын шуд.

Готланд

Ме корси татысь
Удмурт нима улича.
Татшӧмыс тані абу вӧлӧма.
Но ме тӧді, юрвемӧн кылі:
ме тані вӧлі,
ме тані вӧлі
коркӧ, ог тӧд, кор.
Тайӧ изъя стенъяссӧ ме тӧда,
ыргӧнысь мича
чунькытш-исерга вӧчысьсӧ тӧда жӧ,
сёйысь тасьті-пань
вӧчысьӧс тӧда жӧ,
и тайӧ чӧскыд сёян пуысь дорас
ме пыравлі нин коркӧ водзынджык,
и тайӧ сьыланкывъяссӧ ме кывлі нин.
И тайӧ пу керкаяссӧ ме тӧда нин.
Ме аддза татчӧс олысьяслысь синъясас
шаньлун, абу тэрмасьысь вӧрасног.

Тані, тайӧ ылысса му вылас,
менам асвежӧртӧмлӧн керка
аддзис быттьӧкӧ ассьыс важся
артмӧмлысь из.

Виктор Шибанов

Пасьмуніс

Пасьмуніс кельыдлӧз чашка,
Сійӧ ӧшиньсянь уси.
Сӧмын «пус-пасьыс» и кывліс
Да дас тор вылӧ чаштіс.

Вӧлі чашка. Сы пыдди
Ӧні торпыриг колис.
Вӧвлӧм кельыдлӧз серпас
Видзӧ на, кӧть сійӧ потіс.

Сійӧ олӧмсӧ ассьыс
Уна мортлы на восьтас.
Но волысьсӧ пасьмунны
Сійӧ оз вермы, сы вӧсна,
Мый пасьмунны кужанлун
Ӧд сэтшӧм жӧ озырлун.
А торыс? Торыс йылысь
Сёрниыс лоас выльысь.
Пасьмуніс кельыдлӧз яашка.
Сійӧ некор оз вунлы.
Ӧні пасьмунны выльысь
Сійӧ некор оз вермы.

* * *

Ме тшын –
Му да енэж костын.
Ме тшын –
Пӧсь да кӧдзыд костын.

Ме бергалігмоз кыпӧдча
Да куштысь тӧв кузя резся,
А вылысяньыс видзӧда
Пыр пыдӧджык и ылӧджык.
Ме змей моз кельыдлӧз шорӧн
Ӧдйӧ кыпӧдча енэжӧ.

Корсюрӧ шуштӧм, косны кӧ
Бипур дорӧ, гӧрд би пытшкӧ,
Пӧим пиӧ дзебси эськӧ –
Но мыйлакӧ оз позь. Ме тшын.
Мыйла ме торйӧдчи биысь?
Эм-ӧ сійӧ либӧ кусіс?
Мыйла менӧ кыскӧ вывлань?
И ме збыльысь лоа зэрӧн?

Ме тшын –
Му да енэж костын.
Ме – тшын
Пӧсь да кӧдзыд костын.

«Ӧтуволанін» циклысь

Менам судьба – ӧтуволанін.
Сійӧ локтіс гулагъяс пыдди.
Сійӧ вежис кызьӧд нэм помын
Психбольничалысь клеткаяс.
Тані кадыс водзӧ оз мун,
Сійӧ вешйӧ кытчӧкӧ бокӧ.
Босьтлы киад суниса ем –
Сійӧ ачыс вурас пӧлӧса.

* * *

Пестерӧ кӧ тойлан дзик тырыс
Аскиа эскӧмлысь помасьӧм,
Ёртъясыд дорад лёк лӧгасьӧм,
Дзескыдлун да дой; а вылысас
Юр висьӧм, юр висьӧмыдлысь ру
(Скӧрлун ӧшӧдӧм ӧш моз лолалӧ),
Тыртан да ставыс кӧ талявсяс,
Тайӧ пестерыс – ӧтуволанін.

* * *

Тэ мыськалін джодж
Кольквиж ветьӧкӧн.
– Джоджджӧра пыркнитны?
Ватӧ вежны?
– Эн.
Видзӧдласыд тӧрытъя кодь
Зэра да кымӧра.
Но кор уджалан, сёысь
Мичаджыка вӧлӧмыд!
Няйт ваа тазъяс ме
Кокъясӧн пыри,
Сувтӧдӧм бедь либӧ
Ветьӧк кодь вӧлі.
Джынвыйӧ тэ нюмъёвтін,
Пуксин джодж вылӧ,
Киястӧ лэдзин да:
– Висьтав, мый колӧ?

Öдзöс

Ме матыстчылі тэнад öдзöс дорö,
Кöть тöді:
Талун некод абу сэн.
А, гашкö, менö öдзöсыс и корис,
Мед гажтöмлунöс чинтыштны тшук мен.

Дерт, матысаöсь тэа-меа важöн,
И öдзöс – тэнад стöрöж –
Оз зэв кут,
Но сы сайын оз виччысь
Олан гажыс,
И космосысь на ылын
Менам шуд.

Ён öдзöс сайын
Кадыс мунö бöрö:
Ю – вывлань сетчö,
Тшынысь артмö би,
Пу – ичöт кöйдысö
Бöр пöрö,
И, матыстчигмоз,
Ылыстчамöй ми.

Пер. Владимир Тимин

Льӧм пулӧн вуджӧр

Нюжалӧ льӧм пулӧн вуджӧрыс –
Вуджӧръяс царстволань, войвывлань,
Вынъясыс ми пытшкӧ вуджӧны,
Видзӧны висьӧмысь, доймӧмысь.
Рытланьыс нюжалӧ ӧддзӧмӧн,
Саялiс со енэжтас сайӧ,
Торъялiс мусьыс и, тӧдчӧ нин,
Веськыда енэжыслань кайӧ.

Льӧм пуыс ачыссӧ узьӧ нин –
Кокниӧн лун абу вӧлӧма,
Сюрс кодзув енэжын югзьӧны
Кузяла вуджӧр туй пӧлӧныс.

Асывнас быттьӧкӧ сылӧны...
Льӧм пуным дивуйтчӧ гусьӧник:
Кыдзи сьӧд вотӧсъяс выланыс
Кодзувъяс енэжсьыс усьӧмны.

Пер. Владимир Тимин

Татьяна Чернова

* * *

Вӧлi чӧскыдӧн мем
Мамлӧн йӧв, мамлӧн сыв,
Вӧлi донаӧн мем
Батьлӧн велӧдан кыв.

Град выв небыдик оз
Йиджтіс мем юмов кӧр,
Курыд лук вӧсна ме
Вӧлі тайкӧ ог бӧрд.

Анькытш воас кӧ, сэн
Вӧвлі пырысьтӧм-пыр.
Пожӧм ув вылын ме
Верми пукавны дыр.

Горшӧс веськӧдны мед,
Зёльгис раминик шор.
Лэбач шыясысь ме
Кылі тулыслысь гор.

Велӧдысь, мывкыд морт,
Туйӧс югдӧдіс мен.
Гӧгӧр кымын бур ёрт!–
Накӧд лёкыс оз вен.
Некор вӧйпны ог кут
Чужан мунымӧс ме,
Сылы сиа ме шуд,
Сӧвмӧ-кыпӧдчӧ мед.

Бур йӧз, эн тӧдӧй шог,
Улӧ пуктӧм и лӧж.
Ті дор сулавны – мог
Менам став олӧм чӧж.

Пер. Владимир Тимин

* * *

Менам лолын тэ чӧскыд дой,
Менам сьӧлӧмын лун и вой,
Сӧмын коді тэ, ме ог тӧд –
Юрын лӧсьӧдӧм, кодкӧ мӧд?

Вӧля думъяслы сеті ме,
Медся мусаӧн вӧлін мед,
Помтӧг радейтчи тэӧ друг,
Менсьым кӧсйӧмӧс тэ эн дзуг.

Ӧні пукала, жугла юр:
Збыль-ӧ татшӧм тэ –
Шань да бур.

Пер. Владимир Тимин

* * *

Кӧсъян,
Дзирдалысь лысваӧн ме лоа
И сӧдз синвакӧд вензьӧмӧ пыр воа?
Кӧсъян,
Войнас пета тӧлысь кытшъясӧн,
Кодзувъяс мед чусасны и пышъясны.
Кӧсъян,
Сотысь шондіӧн кача ме друг,
Менам садйын тэ сэки сотчан нин тшук!
...Оз ышты сійӧ нинӧм вылӧ,
Абу кӧлдуйтысь ме, тыдалӧ, сылы.

Пер. Александра Мишарина

Олöм

Олöм – тöждысьысь ань,
Пуктö быдлаö пас,
Сійö мелі да шань,
Любой морт сылы ас.

Зэрöн юктöдас му,
Вердас быд ловъя лов,
Дзоля быдмöг и пу
Аслыс пайтöг оз ов.

Эськö шуштöм да куш
Вöлі таладор свет,
Сытöг нинöм оз чуж,
Сытöг нинöм оз пет.

Сетан нэм бöрся нэм
Челядь киясö нянь –
Ставсö-ставсö, мый эм,
Олöм – нывбаба-ань.

Пер. Владимир Тимин

Финский язык

Армас Хийри

Кад

Котӧртысь кадыс
оз чуж некор, оз.
Чужӧны кодзувъяс,
каръяс
да йӧз.

Котӧртысь кадыс
оз пӧрысьмы, оз.
Вежсьӧны кодзувъяс,
каръяс
да йӧз.

Котӧртысь кадыс
оз кув некор, оз.
Кувсьӧны кодзувъяс,
каръяс
да йӧз.

Котӧртысь кадыс
оз весьшӧрӧ ов –
кад серти олӧны
быд ловъя лов,
кодзувъяс,
каръяс
да йӧз.

Пер. В.Напалков

Йöлöга

Уна лов шыöн
ойдöма ывлаыс,
тöдтöм ныв-зонлысь
гöлöсъяс кыла со.
И ме дзöръяла
öтарö-мöдарö,
быттьö веськалi
кытчöкö мöд карö.

Томöсь,
мичаöсь,
веж вöрлöн шувгöмöн,
йöзыс пырöны
выль шыа олöмас.
Варов ныв-зонлöн
збоялан гöлöсысь
кыла аскиа луныслысь
йöлöга.

Пер. В.Напалков

* * *

Кыдзи вижöдö кор – аддзан ачыд.
Юлысь ямöмсö висьталас бадь.
Ставыс олöмас вежласьö-гартчö –
Сэтшöм олöмлöн ас нога стать.
Кодкö чужö, а кодкö и кулö,
Дырöн потласьö медчорыд из.
Сöмын кодзула енэжыс Мулы
Лыддьö-висьталö öтнога висьт.

Нэмъяс тӧлысьыс енэжӧд уяс,
Нэмъяс оз вежлы уялан ӧд.
Кытчӧ нуӧдӧ кодзула туйыс?
Кытчӧ вайӧдас?
Некод оз тӧд!

Пер. В.Напалков

* * *

Кольӧм сюрс во чӧжӧн киссис
Уна пӧсь
Да уна вир,
Вӧвлі лача,
Лӧглун,
Шог и,
Нимкодьлун
И муслун дзирд.

Выль сюрс волӧн чужӧмбанӧ
Мый нин пасъяс,
Гижас морт?
Медым эськӧ
Воысь йӧзыс
Эз жӧ вӧчны
Мулы горт!

Пер. В.Напалков

Пушкаяс вылын лым

Со, музейӧ пыранiнын
Сизим пушка – сё пуд сталь.
Кадыс найӧс мулань синӧ,
Сiм кӧть сёяс, абу жаль.

Шызьӧдлiсны мирнӧй мусӧ
Налӧн стволъяс – вӧлi кад.
Ӧнi лым со усьӧ-усьӧ,
Тыртӧ найӧс. Ме зэв рад.

Мед жӧ некор нин оз кывлы
Уклад пушкаяслӧн гым,
На вылысь мед нэм оз сывлы
Еджыд гӧн кодь небыд лым.

Эстонский язык

Арво Валтон

* * *

Ме ог пыр тӧд, мыйяс гижа. Но эска думыштӧмаас. Ме эска став дзуг мӧвпас, кодӧс сюйӧны юрам. Татшӧм менам эскӧмӧй.

Эска этайӧ югыдас, коді сӧдзтысьӧ занавес костӧдыс.

Эска, мый Му шарыс бергалӧ, кӧть и аслам синмӧн ме тайӧс некор эг аддзыв.

Эска, мый шыдӧй коркӧ лоӧ дась, пуктi кӧ ме сiйӧс пуны.

Эска, мый изъяс дыр сулаласны ӧти местаын, найӧ виччасны сiйӧ кадсӧ, кор ме мӧдӧдча туйӧ.

Эска, мый грекыс кӧ эм, сiдзкӧ, сiйӧс колӧ вӧчны.

Эска нюмъялӧмӧ, весиг вом векыштлӧмӧ.

Эска нывбаба рушкуӧ, сы вӧсна мый сы сайын менам кувтӧмлунӧй.

Сiдз кӧ нин видзӧдлыны, ме лы вемӧдз эскысь морт.

Мукӧддырйиыс думыштчывла: менам кӧ сымда эсканторйыс эм, гашкӧ, Енмыс оз нин и ков?

Али тайӧ ставыс и эм Ен?

* * *

Олӧм чӧж ме вермаси аскӧд ӧти лёк мода понда.

Делаыс сыын, мый ме быдтор вылӧ шулi «да».

Тшӧктылiсны кӧ мыйкӧ вӧчны, ме шулi «да», кӧть некутшӧм кӧсйӧм вӧчнысӧ эз и вӧв. Но пырджыксӧ эг и вӧчлы.

Шулісны кӧ меным, мый турунвижыс збыльысьсӧ кольквиж, ме шулі: да, ӧд ставыс сы сайын, кыдзи усьӧ югыдыс да кодар боксянь видзӧдан.

Кор менӧ кӧртавлісны да юавлісны, лӧсьыд-ӧ меным, ме шулі «да», а ачым мӧвпавлі, кыдзи разьны кӧртӧдсӧ.

Кор юавлісны, ог-ӧ ме кӧсйы ньылыштны ядтор, мӧвпавтӧг пыр жӧ шулі «да». Но думыштчылі да пондылі сэсся мӧвпавны, кыдзи казявтӧг койыштны ядсӧ бокӧ.

И тадзи вӧлі быд раз. Прӧст эг пукавлы, пыр коліс шыльӧдны-ладмӧдны «да» шуӧмӧй понда лоӧмторъяссӧ.

Некымын лун сайын ме пондi велӧдчыны шуны «ог». Кодiкӧ вӧзйис, а ме, дерт жӧ, шуи «да».

* * *

Менӧ мӧдӧдiсны война вылӧ. Ме зэв ёна мустӧмтi мундирӧс да ӧтмоза маршируйтӧм, йӧзӧс лыйлӧм йылысь ог нин и шу. И ме кӧсйыси аслым, мый понда лыйлыны сынӧдӧ.

А сэсся мӧвпыштi вӧрӧг йылысь, кодi ме моз аслыс нинӧм эз кӧсйысь да витiс ме кузя. Сiдзсӧ сiйӧ эз вӧв лёк, юлывлiс сур да лыддьывлiс коркӧя философъясӧс. Сылӧн вӧлi мам, кодi синва сорӧн колльӧдiс писӧ. Да невеста, кодi пальӧдас шогсӧ мӧдлӧн сывйын, виясны кӧ сiйӧс – буретш та вӧсна сiйӧ эз кӧсйы кувны. Сiйӧ тшӧтш жӧ мустӧмтiс войнасӧ да ме вылӧ лӧг эз кут, но метитчис, сы вӧсна мый ме моз жӧ полiс. Ми вӧлiм бур зонъяс. Но дырӧ нӧ эськӧ ми вермим лыйлыны сынӧдас?

И мый лоӧ, веськалас кӧ кутшӧмкӧ яндысьтӧм морт, кодлы кажитчӧ виявны да кодлы тшӧтш и аслас олӧмыс веськодь?

Война кежлас ме думыштлi аслым гуся ним, мед не вирӧсьтны збыль нимӧс.

* * *

Ёртӧй юаліс:

– Радейтны менам эз артмы. А мустӧмтны ме верма, кыдз чайтан?

– Видлы.– шуи ме.– Но бурджык оз ков. Мустӧмтнытӧ ёна сьӧкыдджык. Верман асьтӧ калечитны.

Ёртӧй менам кывъяс бӧрын думыштчис.

– Гашкӧ, выльысь видлыны радейтны?

– Дерт, видлы. Ӧтчыд оз артмы, мӧдысь оз артмы, а коймӧдысьсӧ и артмас.

Такӧдӧмыс пӧ сӧмын йӧйясլы бур. Тӧді-ӧ ачым, мый вӧзйи?

Бур мый сійӧ сӧмын тайӧс юаліс. Да эз юав, мый пӧ сійӧ радейтӧмыс да мустӧмтӧмыс и эм.

* * *

Казявлінныд-ӧ ті, мый музыкаыс руалӧ? Мый сылӧн руясысь позьӧ коддзыны? Да мый мӧд асывнас оз вись юрыд?

Музыка унмовськӧдӧ – а тайӧ индӧ коддзӧм вылӧ. Музыкаыс быттьӧкӧ и абу збыль музыка, оз кӧ унмовськӧд.

Менӧ тай унмовськӧдӧ а. Ме думысь, тайӧ бур. И абу сӧмын ме татшӧм. Концертъяс дырйи ме аддзывлі уна вуграլысьӧс, а тшӧтш и сэтшӧмъясӧс, кодъяс мырдӧн петкӧдлісны, быттьӧ сюся кывзӧны, а асьныс вермасисны унмыскӧд.

Но и мый. Ӧд музыкаыслӧн руяссьыс миян ловным пондӧ юргыны да сьӧлӧм бердным топалӧ, руясыс матыстӧны миянлань ылі рӧмъяс, и веськодь, чашкӧдам ми синнымӧс али коркӧяс и куньлам мыйкӧ дыра кежлӧ.

Вермас лоны, мый унмовсьылігкостіыс музыкаыс и куслӧ, но сӧмын ортсысяньыс, ӧд пытшкӧс пельным кылӧ водзӧ.

* * *

Ме дзик на зырымбедь вӧлі, кор пӧчӧй ӧтчыд чукӧстіс ас дінас, босьтіс кысян кӧрӧбсьыс некымын рӧма шӧртпом да кӧрталіс найӧс килутшкам. А кӧрталігкостіыс ньӧжйӧник шуаліс:

– Этайӧ гӧрдыс – радейтӧмыд, сійӧ дыр кежлӧ. Лӧзыс – вылӧ пуксьӧмыд, сійӧ отсалас олӧмад водзланьӧ ырччыны. Кольквижыс – авъялуныд да став ловъя ловсӧ жалитӧмыд, видзӧд со, этайӧ кольквижыс, пӧшти зарни рӧма. Турунвижыс – енбиыд, мед сійӧ веськӧдас тэнӧ колана туйӧд. Еджыдыс видзас тэнӧ мукӧд йӧз пиас мортӧн, Енмыс оз сет сійӧс няйтӧсьтны...

Сэк ме мӧвпышті, мый пӧчлысь шӧртъяссӧ некор ог разьлы, сэтшӧм кӧ нин найӧ тӧдчанаӧсь да нуӧдасны менӧ олӧм туйӧд.

Збыльысьсӧ ме ог нин и помнит, корджык найӧ сэсся вошины. Мукӧддырйиыс, кор мыйкӧ лӧсьыда артмас либӧ кор мыйкӧ буртор вӧча йӧзыслы, чайтсьӧ, мый пӧчлӧн шӧрт рӧмъясыс пыр на тӧдчӧны килутшкам...

Пер. Николай Кузнецов

Лидия Койдула

Менам Эстония – менам муслун

Эстония, тэ муса мем
И лов петтӧдз он вун.
Тэд сьӧлӧм сеті, сии нэм,
И ыдждӧдлі быд лун.
Ме кыла тэнсьыд дзик быд дой;
И шуд, и радлун меным кой
Тэ, менам Чужан му!

Ме некор тэ дорысь ог мун,
Оз кыскы йöзлöн му.
А ковмас, лолöс сета тэд
И кыв весиг ог шу.
Ог эновт некор, тайöс тöд,
И вежас öмöй тэнö мöд?
Тэ – менам Чужан му!

Мусинад шойччöг меным сет
Кор кула, вежа му.
И дзоридзьясöн вöччас мед
Сэк тані менам гу.
И лэбач котыр видзас ун,
И шуда лоас дзик быд лун
Мед тэнад, Чужан му!

Пер. Александра Мишарина

Кристиан Яак Петерсон

Тöлысь

Пушкывлö Войвылын вой тöв –
Турöбкöд нинöм он вöч.
Сöмын вот эст йöзлöн сьылöм
Ёль ва кодь, лысва кодь сöдз.

Лымъялöм муын ог кывлöй
Лунвывса быдмöглысь кöр.
Лунвывса дзоридз оз вужъясь –
Та понда, майбыр, ог бöрд!

Мичаысь-мича эст кылӧй
Визувтӧ, быттьӧ лӧнь ёль.
Сьыланкыв шыа эст сёрни
Эндӧмъяс лыдӧ оз коль.

Лоас сэн лӧзалысь енэж,
Туруна-дзоридза видз,
Бияслӧн зарниа ӧзйӧм,
Меліник муслунлӧн мич.
Эст кывйӧй овлӧ и гора,
Петкӧдлӧ эбӧс и вын.
Эм сэні саридзлӧн пасьта,
Эм сэні тувсовъя гым.

Оз ӧмӧй ас чужан кылӧй
Сьыланкыв козьнав и мем,
Оз ӧмӧй енэжӧдз качлы,
Оз ӧмӧй овны кут нэм?
Кодзувъяс, енэжысь лэччӧй –
Кыдз нӧ ме сьӧрысь ог ну
Сэтчӧ,
Кӧн шыльквидзӧ-куйлӧ
Сё муса Эст чужан му?

Сьылӧда-ыдждӧдла Тэнӧ,
Быдлаын кылісны мед.
Войся король – югыд тӧлысь –
Кымӧръяс сайсьыд вай пет!

Лым еджыд чужӧмтӧ петкӧд,
Вывланьӧ,
Шонділань кай,
Кӧні пӧсь кодзувъяс увлань,
Эст мулань, дзоргӧны тай.

Овлӧ тай олӧмлӧн руыс
Пемыд
И весигтӧ сьӧд.
Усяс-ӧ шудыс Эст муӧ –
Талун ме тайӧс ог тӧд.

Эст йӧзлӧн мӧвпыс и лолыс
Ру пытшкас уялӧ сэн.
Тадзи ми мӧвпалам-корсям
Кодзувъяс улысь бур Ен!

Пер. Альберт Ванеев

Мария Ундер

Нимкодясьӧм

(*Сонет*)

Дерт, медся мича-муса мувыв олӧм
Да сӧнъяснаным визувтысь пӧсь вир.
Ме олі нимкодя: кыдз оз ков и кыдз колӧ,
Эг артась нинӧмӧн и сьӧлӧмӧс эг йир.

Кок улам гыӧн ворсӧ: видзӧд, видзӧд,
Виж платтьӧӧлӧн югыд, небыд шӧвк,
И нывбаба, кӧть кутшӧм мед эз вӧв,
Кор пасьтӧм сійӧ, овлӧ медся мича.

Ме югда, бергӧдчыла шонділаньӧ,
А лоас – оз пӧ нэмӧй менам шаньӧн?
Ӧд эг ме ёна вежсьӧм вылӧ чуж.

Ме корся азыма и юа мичлун,
Ме сьӧлӧм кылӧм дзебасын эг видзлы,
И кулӧм водзын видзны ог жӧ куж.

1917 Пер. Альберт Ванеев

Минни Нурме

Корся чӧвлун

Ньӧба чӧв олысь из,
кута новлыны пельясын,
кыдзи тыдавтӧм,
чӧв олысь исерга-вӧсьӧ,
карса шыясыс шӧрын
кута новлыны ме тайӧ изсӧ.

Ньӧба ва,
дзебсьӧм ключысь чӧв олысь ва,
юа, чӧв-лӧнь ог торк,
уна йӧз ызгӧм шы улӧ
юа чӧв олысь васӧ.

Ньӧба чӧв олысь небӧг,
лыддя йӧзкостса висьтъяс,
лыддя кывбуръяс важ сюмӧд вылын,
и мед радио горзӧ быдторйыс йылысь,
а ме лыддя,
ме лыддя.

Пер. Владимир Тимин

На марийском языке

Коми язык

Анжелика Елфимова

* * *

Тулым огына ме чӱктє,
Тек пєлемыште – пычкемыш.
Шокшым тый кидет гыч йӱктє.
Тымыкеш коҥгаже йымыш.

Пуртышыч тый пум вел пєртыш,
Ноенам вучен ты татым.
Пуйто курым мылам эртыш,
Тӱжем ий шым шиж лыжгатым.

* * *

Икте весе почеш
Йомыт йӱд-влак,
Огеш лий авалташ
Кумда Эжвам*!
Коден пече воктен
Шорык межым.

– Мом эше гын?
– Юмо, ситыш веле!

* *Эжва* – эҥер лӱм.

* * *

Ит шорт.
Мый мурым мурем тыланет,

Вет тудым авай мурен ончыч,
Чонет лыплана, шыпак рончылт.
Ит шорт.

Ит шорт.
Мый шуко ойлем тыланет
Авайын йомакшым, оҥайым,
Тич сусыр-влак шӱм гыч кораҥыт.
Ит шорт.

Ит шорт.
Мый тыйым кучен оҥ пелен,
Каласем аваемын ойлажым:
«Кужу, нимучашдыме илыш».
Ит шорт.

Пер. Светлана Григорьева

Алена Ельцова

* * *

Тулан пызлыгичкым лум йырге
Чоҥештыл-чоҥештыл поген.
Арам йӱштӗ чон, пӗрдын йырже,
Ал чоным когартыл рончен.

Чӱчкен пызле йыр лумын пырче,
Укшлам иян кид ден ӗндал.
Ош куп гычын пӗчыжын шырчык,
Шонет, кӱш кӱза чоҥештал…

Кидем пызле деке шуяльым,
Пиднем ал шӱшерым мыят.
Но нуно шememмын шуҥгалтыч,
Талук гай йогат да йогат…

* * *

Ир йомшо мардеж пирыла урмыжеш…
Шем тулык окна… Жап шогалын…
Адак ала-кӧн рвезе татше куржеш
Илаш, очыни, шоҥгемалтын.

Тыге шинчавӱд гай велеш шӱдыр еш,
Чылт шӱдыр гаяк лум йогале…
Тораш ала-кӧн шып Ир комбо иеш,
Адак кӧн шинча вӱдыжгале?

Ме, сокыр йӱд пӧртыштӧ йомшо еҥла,
Утен шортына, я тавен мурена…
Кунам тарванаш? Кеҥеж кушто ала?
Шагат – шып.
Шагат огеш вашке тетла…

Пер. Светлана Григорьева

Елена Козлова

Лум айдеме

(Ойлымаш)

Лум айдеме нерген Дима эн ончыч ачаж деч пален нале. Ик эрдене, помыжалтын веле ыле, ачаж ден аважын мутланымыштым кольо. Ачаже колымат кучаш миен шуктен да, ӱстел коклаште шинчышыжла, аважлан пеш каласкала.

– Эҥер серыште, ошмаште, палыдыме кышам ужым. Мыйын дечын кок пачаш кугу. Кыша такше айдемынла чучеш, но тыгай кугу улмыжлан кӧра ӱшанаш неле. Адакше тыгай эрдене чарайолын нигӧ ок кошт.

– Можыч, маска кышам ужынат? – ава пелештыш.

– Уке. Маскан копаже йыргешкырак, а тиде – чуякарак. Кыша почеш торашкак шекланен кайышым. Маска лиеш гын, кушто-гынат кӱч палыже кодеш ыле…

– Тугеже вӱдия але шайтан коштын, – ава воштыл колтыш.

Ача саҥгажым гына куптыртыш, семынже ала-мом шонкала.

– Шонымаштем, моло огыл, тиде Лум айдеме, – йӱкым лукто.

– Лум айдеме, – Дима верже гыч тӧрштен кынеле.– Ачай, а Лум айдемыже могай?

– Урал курык воктене. Лум айдемын илымыж нерген такше кочам дечак колынам ыле, – ача мутшым Шуя.

– Лум айдемыже поро але осал? – Дима ачаж воктенат лие.

– Кочамын ойлымыж почеш, тудо пеш кугу, кӱкшӧ капан, янлык коваште гыч ургымо вургемым чия. Айдемылан нимо осалымат огеш ыште, эсогыл шкежат ӧрдыжкӧ кораҥ кая. Туге гынат еҥ-влак тудын деч лӱдыт.

– А тудо шкет ила мо?

– Кӧ пала? Вет шкеж деке айдемым нигунам ок лишемде. А такше пеш ушан да виян, маныт.

Тиде ой Диман ушешыже кӱэмалт шинче да Лум айдемым шке шинчаж денак ужмыжо шуын колтыш.Тудо ачаж деч кыша куштырак да кудо тураште ужмыж нерген уэш-пачаш йодыштo. Лум айдемет ала уэш ты верыш толын лектеш манын, эҥер серышкат икмыняр гана куржтал тольо. Но вучен ыш шукто: палыдыме настат кончаш огешат шоно. А Дима тудым тынар ужнеже, тунар вуча… Вуйыштыжо лач Лум айдемак веле. Чодыраш кая, я эҥер серыш куржеш, йырым-йыр ончыштеш. Шона, теве-теве иктаж вел гыч толын лектеш.

Но арам вучыш. Теве кеҥежат эртен кайыш, шӧртньӧ шыжат шке сывынжым кудаше, кылмыкташат тӱҥале. Ик кечын мландыш лумат возо. Йӱдвошт тынар йогыш, йырваш ошын веле коеш. Дималан нӧрымешкыже модаш ситыш. Тудо чон каненак тӧрштыльӧ, унчыливуя шогылто, лум чумыркам ыштыле, мороженый олмеш тамленат ончыш…

Эрлашыжым рвезе черланыш. Ача-аваже уремыш лекташ ышт кӱштӧ. Тӱняште мо ышталтмым янда вошт гына эскераш перна. А уремыште уэш левештеш. Шошымсо семын оралте гыч вӱд чыпча, лумат мландыш лаптырген шинчын. Тыгай сӱрет ньоган кумылжым чотак волтыш. Но мо тыгай? Тевак, окна йымалне, кыша палдырна. Тугай кугу-у! Рвезе шинчажым пыч-пыч ыштыш, копаж денат туржын нале. Чынак, кыша. Олмыштыжо лумат мланде марте шулен. Дима чиенат ыш шого, тыманмеш уремыш чымалте.

Окна йымак толын шогале. Чынак, кугу кыша. Тугеже Лум айдемет окна йымак толынис! «Ура-а, толын, толын!» – йоча куанен тӧршталтыш да уэш пӧртыш шикшалте.

Кастене Лум айдеме нерген ачаж ден аважлан куанен каласкалыш, но нунышт тудлан ышт ӱшане.

– Тый шке кышатым Лум айдемынлан шотленат, – маньыч нуно. – Лум шулымылан кӧра кышат кугемын шарлен, сандене весынлан шотленат.

Диман кумылжо волыш.

Йӱдым рвезын уло капше йӱлаш тӱҥале. Дима тӧшакыште пӱжалт кия, ушыж гыч Лум айдеме ок лек. Но мо томаша? Ала омо дене, ала чынжымак, теве омса почылто да пӧлемыш Лум аайдеме пурен шогале. Шкеже кугу-кугу, янлык коваштым чиен, шучкын веле чучеш, но поро да тыматле шинчаончалтышыже рвезым лапландарышт. Лум айдеме черле деке лишеме, шыма йӱкым лукто.

– Черланенат манын кольым. Тыланет чодырасе емыжым конденам. Коч, вара тӧрланет, – рвезылан кугу кидшым шуялтыш. Лопка кидкопаште нигунам уждымо емыж кия. Дима пырчын-пырчын умшашкыже опташ тӱ‰але.

–Вашке паремат, – Лум айдеме эше ик гана пелештыш да пӧлем гыч лекте…

Эрлашыжым Дима чынак пареме. Ачажлан йӱдым Лум айдеме толмо нерген каласкалыш, но нунышт ты ганат эргыштлан ышт ӱшане, шыргыжальыч веле. Но Диман кумылжо ыш воло, тудо пала: Лум айдеме рвезын воктенак коштеш, лач шинчажлан веле ок кончо, а полыш кӱлмӧ годым тыманмеш толын шуэш. Вет тудо тыгай поро, шыма Лум айдеме.

Пер. Антонина Шакирова

* * *

Ӱдырамаш пӱръеҥым ойыра –
Шӱлыкым шол.
Тарватенат шӱмемым да ыра,
Тый шкеак тол.

Кертам гын, тӱҥалам мураш –
Вашкенрак тол –
Ӱдырамаш пӱръеҥым ойыра –
Ойгым шол…

* * *

Вет кече пытартыш ок йод:
Кунам да кузе, кӧ ден шот...
Каяш ямдылем тувырем,
Мый илышлан шып тауштем,
Лиеш тек «тау» еҥ-влаклан,
Пелен наҥгаяш нимолан...

* * *

Яндар шинчавӱд ден
Шортеш тыйын ончылно
Ава гына...

* * *

Шошын шӱпкаште
Лӱҥгалтем йӧратымашем…
Йӧратымашем вӱчкалам –

Лайык мура тудо.
Шошын шӱлыш
Ылыжеш тудын семыште:
Эрвел гыч
Шокшым кайык-шамыч конденыт,
Тулым,
Мылам кодын шулышо лум…
Шудо
Пєлеклен мылам пушкыдо вакшым…
Возам тушко –
Да йєратымаш вӱчкалеш мыйым…

* * *

Кӱлеш –
Тыланет мый лиям лыжга пуш –
Ийына ме торашке, тораш.
Кӱлеш –
Чыр мардежше лиям, –
Кучен гына шукто тунам.
Кӱлеш –
Кӱшнє шӱдыр лиям, –
Тый волтет тушеч мыйым…

* * *

Шинчат гай тӱсаным
Ургем шканем тувырым...
Чиктем, да
Кычал гӱл каваште...
Ала вӱд ӱмбачын,
Ший толкын ӱмбач
Пушышкем налам тыйым...
Ала

Нералтем кандывуй нур-пасушто,
Лач омемым ит поктыл...
Йєраталме шинча гай тўсан
Тувыремым ургем –
Мыйым му,
Эртен тый ит ошкыл...

Пер. Светлана Григорьева

Алексей Полугрудов

Омо

Омо конча, пуйто мый пире улам. Мый кудалам. Шкат ом пале, кє деч. Шулдырдымо кайык семын чоҥештем, ўмыл семын олык ўмбалне иям, пасу, чодыра воктеч. Мыняр вий уло, ончыко чымалтам. Теве-теве шўмем лектын возеш да эртен кая. Йолем куштылго, шке тарванылеш. Шўлаш сай. Тиде мыйын илышем, корнем. Мый шочынам, тыге илаш манын, мый иленам тыгай илыш дене, мый илем тиде илыш дене. Пўтынь илышем – кудалмаш… кудалмаш деч посна ом керт. Кунам кудалам – илем, а кунам илем – кудалам. Садланак неремат пўсє, тудын дене южым пўчкам. Южат тудым пўчкаш тореш огыл. Юж мыйын гаяк: шып-шып, нигєм ок шеклане, а вара тўтан гай керылтеш, ужынат от шукто. Южгунам мардеж деч писырак лиям. Ме туддене изакшоляк гай улына. Тарванем писын, а тудо пеленем вашка. Тыгеат лиеда: ме коктын орадыланена: нер дене нер тўкнылына, мый кудалам, тудо чараш тєча. Мыйже южым пўчкам да умбаке. Но таче ала-молан изам уке. А полыш кўлеш.

Кунам кудалам, эн виян улам. Нигӧ поктен ок шу. Мыйым шуэн поктат, чӱчкыдын шке поктем. А вот кызыт кучынешт. Тидлан кӧра вӱр чотрак модеш – кучен ончо!..

Нойымашым чылт ом шиж – кудалам, чоҥештем, поктышо-влак огыт кораҥ. Кӧ покта? Ом пале. Палем лач, мыйын деч писырак-влак. Ом умыло, кӧ полша, нунылан, поктышо-влаклан?

Умбаке кудалам.

Эше умбакырак.

Кудалам.

Кудалам… кудалын эртем…

Ала-кӧ пуйто мыйым меж гыч кучен. Писынрак чымештам, а писылык йомеш да йомеш. Ала-кӧ дене тавадаҥ шогем, ончылташ ом пу. Но лишемыт, шижам, поктышо-влак. Нунын ден, вуйым шийде, кучедалам. Шижам, нояш тӱҥалынам.

Эҥер деке лектам. Вес серыш вончаш кӱлеш. Трук ала-кушеч коя, кечыше пылышан пий-влак тӧрштен лектыт. Намысдыме-влак. Пуйто ала-кӧ нуным копаште конден да тышке колтен. Тиде Ала-кӧ. Ноенат огытыл. А молан нунылан нояш. Ну, йӧра!

Эҥер гоч тӧрштем. Вес сер кӱкшӧ, но мый кертам да нур деке миен шуам. Тыштат пий тӱшка. Кенета пурлашке тӧрштем да шопкер деке чымалтам. Но шопкер гыч эше ик тӱшка пий мучыштен лектеш! Кумшо! Чыланат тыгай коя улыт. Шеҥгелне эҥерым вончышо-влак оптат.

Шола могырыш лупшалтам, нур покшеч. Тудым шукерте огыл куралыныт, волен каем. Но садак ончыко чымем, кушто, шонем, поктышо-влак деч утаралт кертам.

Шекланем: шеҥгелне кодшо пий тӱшка мыйын ӱмбаке чымыкта, пурак веле нӧлтеш. Ала-кӧ мыйым куча, куча… а мый кудалам, кудалам. Ынде чоҥештен ом керт. Пурлаште, шопкерышке кайыман, уке гын, кучат.

Теве шолаште, воктенак, пийын умшажым ужам.

Вийнештам, умша йомеш. Но каныме шуэш. Ок лий кеч-кунам да кеч-кушко тынар пийым луктын колташ.

Да адак кудалам…

…Помыжалтынам. Шӱлештам, чонлан йєсє. Куржын кертын омыл, садлан кєра. Ала-кє мешая, кораҥгаш ок пу. Пашашке кайыман.

Кынелам, мушкылтам, кочкам, каем.

Пашам ыштем.

Тамакым шупшам.

Адак пашам ыштем.

Адак ала-кє мешая: тольык сомыл лекташ веле тӱҥалеш, тольык чыламат кӱлеш семын тєрлатем гына, чылан ойлат, паша ок кӱл манын, вес сомылым ыште. Сырем да умбаке ыштем.

Кас шуэш.

Пашалан мучаш.

Вий деч посна шинчем.

Мєҥгышкем каем.

Кочкам.

Тамакым шупшам…

Малаш возам…

Пер. Светлана Григорьева

Владимир Тимин

Пармаште*

Тылат, Парма, колтем саламемым,
А ом уж, шӱлык семым ашнем.
Вучем эр але кас пагыт велмым,
Родем гай тый декетше вашкем.

Лыжгыктен гўжлет тый: «Нал кўлешым,
Тыште пєрт кугезетын тачат».
Тауштем, пуэнат койышетым,
Кайымек, тый от вурсо пырчат.

Ошкедем чал пушеҥге тўшкаште,
Курым-влакын шикшлам кычалам.
Тымык йыр… Лач мардежше шўшка шкет
Акрет годымсо писе пикшла.

* *Парма* – кожер, Комиште чыла чодырам тыге лўмдат.

Пер. Светлана Григорьева

Алена Шомысова

Шыже йўр

Йўр олаште рўжга, сур кава.
Шыжын тўсшым ужам йўрвўд гочын.
Сур лышташым пушеҥге шава,
Ок левед шўлыкемым чон почын.

Ала-кє шып гитарым шокта,
Шыжылан ешара шўлык семым.
Шўм-чонемже шула да мокта
Кеҥеж годымсо сур шўшпыкемым.

Шинчашкем возеш ялысе сын,
Пєрт вoktóktен ўжара гае пызле,
Шєртньє гай лышташла ямле семым
Йол йымалне возат шыже тылзын.

Йўр – олаште рўжга, сур кава,
Шыжын тўсшым ужам йўрвўд гочын.
Сур лышташым пушеҥге шава,
Ок левед шўлыкемым чон почын.

Пер. Светлана Григорьева

Татьяна Югова

Эмлызе маланья

Кўшнє, каваште шокшо кече ырыктен. Нимучашдымын карме, мўкш, тўрлє чонан-влак ызгеныт. Окна гыч пурышо кечыйол-влак уремышке ўжыныт.

Кечывал деч вара Елун пєрт воктеныже пашаеҥ-влак чумыргеныт. Тиде шокшо кечыште нуным нурышто паша вучен. Елу моло семынак погынышат, тўжваке лекте. Кок ияш Агнюша ўдыржат почешыже куржо. Лум гай ош гувыран да шовычан. Куштылгын чўчкалтен, еҥ коклаште модын коштын. Чылт курчак!

Калык погынен. Чыланат тидым-тудым ойлыштыныт. Шемалгырак ўдырамаш ўдырым ужынат, пелештен:

– Могай сылне Агнюшенька! Пуйто ош суксо. Могай молодец!

Чылан куаненыт. Ала нигєат тиде жапыште удам шонен огыл, но ыштеныт. Кастене Агнюшалан йєсє лийын, изи ўдыр йўд мучко шортын. Аваже кампет денат, мўгинде денат тудым шыматаш тєчен, но нимат полшен огыл.

Кече эртен, арня, а ўдырлан начаррак да начаррак веле лийын. Чот каҥгештын, ўнарым йомдарен. Вакш гычат кынелын огыл. Тєрланаш нимогай ўшан кодын огыл. Эше капыштыже муно гай кугытан шишка лектын шинчын.

Селашке черке пайремлан ик ӱдырамаш толын. Маланья лӱман. Семук села гыч эмлызе. Тудо мончаште икшывым икмыняр гана куэ выньык дене кырен луктын, да ӱдыр тєрланаш тӱҥалын. Шишка йомын, Агнюша ылыжын.

Пеледыш гай лийын. Тазалык пєртылын. Адак тудын шӱшпык гай йӱкшє йоҥген, йылдыртатен, пуйто памаш. А аваже тылеч вара шем шинчан-влак деч ӱдыржым арален. Тау Маланьялан!

Пер. Светлана Григорьева

Коми-пермяцкий язык

Василий Козлов

Шонанпыл

Шонанпыл! Шонанпыл!
Кава дек шогал тый.
Молан ўлык волет,
Йыргештен могырет?
Вийнешт, кучо кавам.
Ончал мланде-авам.
Шонанпыл! Шонанпыл!
Йомыч куш чонан тый?

Тылзе

Тылзе эркын коштеш,
Йыр кавам ончыштеш.
Шўдыр-влакым кўта,
Ынышт йом ман шона.
Волгалта окнанам,
Орола омынам.
Омо йўдлан кўлеш,
Тудо писын толеш.
Ачайлан, авайлан,
Кочайлан, ковайлан
Тек кончат саска-влак.
Тек чылан каналтат.

Пер. Светлана Григорьева

Онисан шӱмжӧ

(*Ойлымаш*)

Эр гычак шинчылтме кумыл йомын. Игече ояр шоген, кече уремышке ӱжын. Садлан Ониса шуко ямдылалтде чодыраш погынен, ала поҥгым муам шонен. Тумыштыл пытарыме тошто фуфайкым чиен. Вуйышкыжо тошто шапалгыше шовычым пидын. Йолышко – кужу меж чулкам. Вара йолжым келге колошыш чыкалтен. Ваче гоч вынер сумкам сакалтен. Тушко пел сукыр киндым пыштен. Пӧрт омса кылыш варам чыкалтен. Кидышкыже тоям налын да корныш тарванен.

Корно шкеак йол йымаке шуйналтын. Шӱлаш куштылго лийын. Чурийым леве мардеж ниялтен. Кече тупым ырыктен. «Шӱмыштӧ могай сай! Чон куана! А эше мӧҥгыштӧ коднем ыле», – шонкален Ониса.

Куштылго корно чодыраш конден. «Ну, салам, куэ, пӱнчӧ, кож-влак! Теве адак тендан деке тольым. Мӧнгыштӧ шинчен туркаш ок лий. Ала поҥгым погем, уке гын, тугак чодыра мучко коштам да чонем кандарем», – шыман пелештен Ониса. Шкеже умбак ошкеден да чыла век ончыштын. Ик поҥгым муын. Вара весым. Тембалнак пеҥгыде рыжикым верештын. «Теве, икшыве-влак, – ойлен Ониса понго-влак ден, – мыйымак вученда. Эх, могай чевер улыда!» Тудо ончык каен да поҥгым муэден. Шукшан-влакым чаманен да пуйто тудым вучен шуктен огытыл шонен. Пеҥгыде-влакшым вигак сумкашкыже оптен. «Тыште чодыра дене ошкылам, а мӧҥгеш пасу дене», – каен да лап лийын, адак лап лийын да каен.

«Ну, сита чай, – Ониса шке нумалтышыжым ончалын. Поҥго-влак лаптырген кертыт». Погымым чарнен. Лапка пундыш ӱмбаке шинчын, воктенже тояжым пыштен, вара пелештен: «Каналте, мӧҥгӧ марте куштылгын намиен

шукто». Сумкам ўмбачше волтен. Чодыраш пурмо годым кўсеныш верангдыме киндыжым луктын, чывыштыл кочкаш тўҥалын... Йырым-йыр кайык-шамыч муреныт, лышташла кокла гыч кечыйол-влак тєрштылыныт да Онисан чурийвылышыжым ниялтеныт. Ӱдырамаш илышлан, пўртўслан, кайык-влаклан, шканже куанен. Киндым кочкын да яндар юж дене ракатланен шўлен. Шоҥго ўдырамаш канен.

Кужу жап Ониса тыге шинчылтын. Эркын кынелын да чодыралан тауштен, вара кушко чон ўжын, тушко ошкылын. Йол шкак вўден. Тоя писе йоча гай то ончык каен колтен, то шеҥгек кодын. Ониса куэ да шопке дене кушкын пытыше пасуш лектын. Южо пушеҥгыже айдеме кўкшытанат лийыныт, кеч изи, но лопка лышташан-влак. Ониса ончен да шке шинчажлан ўшанен огыл. Кушто тудо шурным ужнеже улмаш, чодыра... «Нур тый, пасу! Мо тыгай лийынат, молан чодыраш савырнет? Ой-ой-ой!» – Ониса пасу дене мутланен. Самырык пушеҥгыла воктеч эртен да нунын илышыштлан, кушмыштлан куанен огыл. Тудын ончылно вес сўрет койын.

Сар жап годым ўдырамаш да йоча-влакым тышкак чодыра руаш колтеныт. Нигєат ни вийжым, ни тазалыкым чаманен огыл. Чыла руэныт. А шудо тургым деч вара пундышлам корангдылаш толыныт. Эрыктеныт. Куралыныт. Кушеч еҥ-влакын тынар чытыш? Кушечын вий лектын? Кушто кид дене, кушто имне дене тыгай кумда пасум эрыкташ да каныде тыршаш кўлын. А вара тидлан пыртак киндым налаш... Могай шўмдымє еҥ тиде нурым кудалтен? Тора гыч толшо кинде дене, очыни, темыныт, сайын илат, эсогыл ямде пасумат кудалташ тўҥалыныт.

Ониса писын тиде вер гыч ошкылын. А теве куэр да шопкер. Тыште Юмо тудлан эргым пєлеклен. Петр шочын. Еҥ-влак пасумат Петрын манаш тўҥалыныт. Эрге

вич ий мартенат илен шуктен огыл, но лӱмжӧ курымеш кодын. Сар гыч марийже пӧртылын огыл, изаже. Ониса шкетынак илен. Колхозышто тыршен, вольыкым кучен, еҥ-влаклан полышкален. Марлан лекташ йодшо-влакат лийыныт, но каен огыл. Илышыште чыламат чытен.

Таче Онисалан, пушеҥге ден кушкын пытыше пасум ужмеке, чонжылан йӧсӧ лийын. Мӧҥгышкыжӧ корно нелемын. Поҥго ден сумкажат темденыт. Фуфайке ден колошыжат нелемыныт. Эсогыл тояжат кӱяҥын. Юж ситен огыл. Кече кече гай чучын огыл.

Кунам ынде Онисан шӱмжӧ яндарештеш?

Шӱм тый, шӱм! Онисан шӱмжӧ! Кузе тыге йӧсын еҥ, илыш, жап верч тургыжланет? Кушеч чытышетше лектеш? Кузе тыйым лыпландараш?

Пер. Светлана Григорьева

Ненецкий язык

Нина Ядне

«Пуштса мыйым!»

(*Ойлымаш*)

Сентябрь кыдал. «Антипаютинский» совхозын кумшо бригадын пӱчызышт-влак, кудышт ий гыч ийыш Трехбугорный мыс кундемыште коштедат, мӧҥгеш пӧртылыныт. Нуным телымсе нарт-влак вученыт. Тылеч ончыч пушкыдо лум пӱтынь тундрым леведын.

Вич чум шогыман кундем тымык омо дене мален. Тӱрысӧ чум гыч илалше ӱдырамаш веле лектын. Тудо икмыняр ошкылым ыштымеке, омыюан шинчажым туржын налын, вара мӧҥгеш чумыш пӧртылын. Еш пеҥгыдын мален, озавате уэш шке верышкыже, омса воктеке, возын...

Трук уремыште пий-влак опташ тӱҥалыныт, да чум гыч икте почеш вес пий-влак кудал лектыныт да тӱрлӧ йӱк дене опташ пижыныт.

Илалше ӱдырамаш эркын кынелын. Чум гыч ончалын да ужын: чыла нарт-влакым почмо, ӱзгар-шамычым кышкыме. Пий-влак кочкыш кийыме нарт воктене пӧрдыныт. Ондак ӱдырамаш пелештен: «Ой, шинчамлан коеш!» Вара шинчажым туржын налын да кычкыралын: «Ой, Чынак мо Хибидя Хакэця*?!» Умбалне кугу-кугу кӱрен маска шоген да ик чапаж дене чарныде оптышо пий-влакым кораҥдаш тӧчен.

«Пыдкокор пынякумна ядэрама! Маня нюктина таня! Харт сехэрэвнад ядэрама!»** – ӱдырамаш шыпрак пелешткаледен да шеҥгек чакнен, чумыш пурен. Лӱдмаш йолпундаш марте чыгындарен. Ӱдырамаш марийжым

кынелтен: «Нявэ! Юркад! Тайна Нгыляка тувы! Хакэця ханона пявы!»***

Пєръеҥ тєрштен кынелын, йолышкыжо яра кемым шуралтен, уремыш куржын лектын: «Содор мыйын пычалым лук! Чылаштым кынелташ кӱлеш!»

Тудо лӱдыкшє сӱретым ужын. Кугу маска нарта дек йолыштен шогалтыме пӱчым мландыш йєрыктен. Тундра мучко кӱдырчє семын шучката йӱк шарлен...

«Ох, и вий тыйын, Хакэця!» – шоналтен кӱтӱчє Геннадий Ядне. А маска ты жапыште эше ик пӱчым лунчырташ ямдылалтын, но... шуктен огыл.

Самырык пӱчє маскан чапаж деч утаралтын, кандырам кӱрлын, тайыл могыркыла кудалын. А Хакэця ты жапыште нарта гыч кугу сакыр мешакым руалтен, тупышкыжо сайынрак веранден да тайыл могыркыла, кушко самырык пӱчє чымалтын, писын куржын.

Чыла кӱтӱчє-влак шке чум вектенышт шогеныт. Кє тошто пычалым, кє карабиным кучен. Бригадир Михаил Пуйко веле эн пытартышлан чум гыч у карабиным кучен лектын. Нигє нимом ойлен огыл. Ӱдырамаш-влакат шыпланеныт. Тӱрысє нарта чаранҥдыме лийын, чыла ӱзгаршамыч мландыште почаҥыныт. Печенян да клендыран мешак-влак кушкедалтыныт, нугыдемдыме шєрым йӱмє. Маска кӱчыж ден банкылам писын шӱткален, очыни.

Эр кочкыш деч вара нартым корныш ямдылаш пижыныт.

Кастене Юрибей эҥер вектене у верым ойыреныт.

У кече толын. А лӱдмаш тугак илен. Оролышо кӱтӱчє Митя Ядне увертарен: Я Мядотако**** эше кум пӱчым кошартен. Тудо пӱчым пурла чапаж дене кырен. Нуно иканаште коленыт. Иктым локтылын, весын коваштыжым кушкедын, кумшым пуредылын, а шкеже кочкын огыл, Юрибей эҥер вектенсе нєлпер коклаш каен, адак эр мартен шыпланен. Тыге Я Мядотако икмыняр кече еҥ-

влакым поктен коштын. Йоча-шамыч тундрышто модмым чарненыт.

«Мыйын ачам тыгай годым эн чот чапле пӱчым шӱшкылын, тыгыде ужашлан пӱчкеден да мешакеш пыштен шогымо верна деч торашкырак, тудын верышке наҥгаен! Мыланна, очыни, тыгак ыштыман. Тек тудо лыплана да шке кундемышкыже кораҥеш!» – ойлен мастар пӱчызӗ Нерчу Ядне.

«Тыште ик чын уло! Тудо мемнам покта да ынеж кораҥ!» – ешарен Анатолий Ядне.

«Тудым пытараш кӱлеш! Тек кавасе Юмо – Нум вуеш ок нал. Ме титакан огынал. Я Мядотако шке пӱрымашыжым рашемден! Мемнан йочана-влак улыт, меат илнена!» – арканым погышыла чылашт верч ойлен бригадир Михаил Пуйко.

«Пычалем пудырген, но молыштлан пычалым ямдылыман! Мый вуйлаташ тӱҥалам. Армийыштат командир лийынам! Мый шоҥгыеҥ улам, садлан ом лӱд. Тудо мемнам кужу жап поктылаш шона! Шӱмем шижеш, уке гын, лӱдыкшӗ лийшаш!», – витле ияш Геннадий Ядне кӱжгӗ йӱк дене ойлен.

«Тек Нум мемнам умыла. Тер-влакым погыза, эҥер деке каена», – Михаил Пуйко кӱштен.

«Мом кугырак-влак каласат, тудо лиеш! Тендан дене каяш ямде улам!» – манын чулым самырык еҥ Тэтамбой Ядне да писын гына саркуралым погаш куржын.

Икмыняр жап гыч ныл тер маскан озаланыме верышкыже чымалтын. Янлыкым йыр авыраш келшеныт. Уке гын, тудым эҥер дек шыгыремден кондаш шоненыт. Кажне татыште осал янлык еҥ-влак ӱмбак кержалташ ямде лийын. Кава шемемын, йӱштӗ йӱр чӱчаш тӱҥалын, йӱдвел мардеж пуалын. Трук вондерла кокла гыч кугу-кугу маска кынел шогалын да уло кертмын урмыжаш тӱҥалын. Мланде чытырналме гай чучын.

Икте почеш весе янлык ӱмбаке лӱйкалаш тӱҥалыныт. Ала-могай татыште маска камвозын да нӧлпер коклашке шылын. Янлык, шучко йӱкым луктын, шеҥгел чапашкыже шогалын да еҥ-влак ваштареш ошкылын.

Сонарзе-шамыч лӱйкаленыт то вуйыш, то капыш. Но янлык камвозын огыл. Чапаж дене шӱм тураш ончыктен да пуйто ойлен: «Ида орландаре! Тышке лӱйза! Шӱмыш! Пуштса мыйым!»

Бригадир Пуйко нигузеат шӱмыш логалтен кертын огыл.

Геннадий Ядне уло йӱкын кычкыралын: «Ида орландаре ю янлыкым! Шӱмышкыжӧ лӱйза! Ужыда вет, тудо шкак ончыкта. Ида лӱд, лишемза! Тэтамбой, тый эн сай сонарзе да лӱйылтшӧ улат! Кызыт тудым пытараш кӱлеш! Ямдылалтса! Пли!!!»

Тэтамбой тошто пычалжым виктарен лӱен.

Кугу янлык шучкын мӱгыралтен, нӧлпер могыркыла камвозын. Ик татыште тундра ӱмбалне палыдыме тымык шарлен...

Сонарзе-шамыч нӧлпер дек тарваненыт да ужыныт: шучко янлык колен, туп могыркыла шарлен возын. Каралтше умша гыч шӱвылвӱд йоген. Ик чапаж ден шӱмжым авырен.

Еҥ-влак кугу капым пӱчкедаш манын йӱкшымыжым вученыт.

Кеч-кӧмат эн чот янлыкын пӱйжӧ-влак ӧрыктареныт. Нуно вож марте лунчыргеныт, лач клык веле пеҥгыде кодын.

«Хадакоця! Вуеш ит нал! Мемнан йочалан да мыланна осалым ит ыште! Тый шкеак колымашым ойырышыч... Тек тыйын тукымет-влак мемнам огыт тӱкале. Нунын шке кундемышт уло, тек шке маска корнышт дене коштыт!» – маскам пӱчкедаш тӱҥалме деч ончыч Геннадий Ядне каласен.

«Могай ушан янлык! Маска кушко лӱяш кӱлмым шкак йодын. Векат, шкетланже илаш чоныш витен. Тудо пеш шоҥго!» – янлыкын кугу йолжым пӱчкедышыла манын Анатолий Ядне.

«А тый, Тэтамбой, молодец! Вигак шӱмышкӗ лӱен кертынат!» – самырык рвезым мокталтен Михаил Пуйко.

Маска путырак коян лийын. Геннадий Ядне шола могыр гыч коям пӱчкын кочкын. Еҥ-влак кокла гыч иктат шылым налын огытыл. Тудым тыгыде янлыклан кочкаш коденыт. Коям тӱрлӗ чер деч эмлалташ кӱлешлан налыныт.

Варарак мыят пален налынам: кажне чумышто кок кугу кастрюль наре коям ончыклыклан шапашленыт. Мыланемат ик кугу банке маска коям пӗлекленыт. Но йӱла тыгай: мый шкемын шочмо чумыштемат ю янлыкын кояжлан тӱлышаш улам. Мутлан, лу теҥге але иктаж-могай ӱзгар дене.

Еҥ-влак маскан вуйжым Юрибей эҥерын кадыртышыштыже, эн кӱшыл верыште, ю нартыш шогалтеныт...

Палемдымаш-влак.

* Хибидя Хакэця – ю кова. Ненец-влак маскам ю янлыклан шотлат да тыгак ласкан лӱмдат.

** «Пыдкокор пынякумна ядэрама! Маня нюктина таня! Харт сехэрэвнад ядэрама!» – «Тый, шӱмбелем, мемнан деч тораштырак кошт ыле! Мемнан вет йоча-влак! Тыйын шкендын маска корнет уло!

*** «Нявэ! Юркад! Тайна Нгыляка тувы! Хакэця ханона пявы!» – «Айда кынел! Тушто шучко ия толын! Мемнан нартым Хакэца пудыртылеш!»

**** *Я Мядотако* – «кӗ мландыште ила», маска нерген.

Пер. Светлана Григорьева

Удмуртский язык

Вячеслав Ар-Серги

Сылнымут да мланде

(*Эссе*)

...пєрт да муро
...шонымаш да кагаз
...ӱдырамаш да йєратымаш
...ручка да почеламут
...пушеҥге да кудо
...тул да коржмаш
...книга да шоныш
...поезд да шинчавӱд
...самолет да шонанпыл
...ава да йоча
...январь да арака
...шыже да шӱлык
...кинде да шокшо
...пызле да вӱр
...авамланде да ойго
...тайга да удмурт
...сер да эҥер
...Назарет да Христос
...Балтий теҥыз да Кама-эҥер
...ӱдырамаш чызывуй да шӱлыкшоныш
...Мадонна да доярка
Тиде – Мый да Тый
Сылнымут да Мланде –
Рече да Тылзе гаяк
кок кид, пар шинча
кок эрде, кок пылыш

Но шӱмыштє – Иктыште –
шыҥа чылажат
чонын атомжо семын
ойырыдымо...
йолкопа ден шупшам
вож семын –
Сылнымутым
Мланде гыч
Чыламат налам ӱпемын
пушеҥге тӱҥыш,
узьмак кайык
кучаш лийдыме...

Пер. Светлана Григорьева

Удмурт

Ончал-я
Камыш –
лыжгата,
эсогыл, йогырак –
эҥер.
А кєргыштє – писештше пагыт
Могай гына
Йыжыҥым ок чоҥо!

Fortissimo-1

Скрипка гаяк тыйым
вачӱмбаке пыштем,
ончена шӱдыр-влакым
йӱд рӱдыштє.
Мардеж пуалеш ӱпетым
шинчаш.
Шинчавӱд тудын деч вет огыл –
йӱд деч,
кудо мыйым да тыйым вузалын
самырык лӱддымылык ден.

Кудалтыза шыҥалыкым
колышо кечыным –
возына ме тушко,
йєратымашын вакшышке!

Вӱрын чӱчалтышлаж ден
кынелеш ӱжара –
мыйын скрипкамлам
мондалтмаш уке.

* *Fortissimo* – кычкырен (*итал.*), музыкальный термин.

Молан манше йочан шотлеммутшо

– Авай, шерге аваем,
Молан ме пешак нужна,
Уке тамле кампетат
Мемнан ӱстембалне?

– Авай, шерге аваем,
Поян-шамычше молан
Мутланат шке семынышт,
Йылмынам огыт йӱрате?

– Авай, шерге аваем,
Молан гын ялна гыч
Ынде шым пӱръең
Пӱнчыштӱ пикталтын?

– Авай, шерге аваем,
Молан гын олалаште
Тошкат роло-тукымнам,
Кугезе йылмылан шылтален,
Мемнан ойыртемым сотарен?

– Авай, шерге аваем,
Молан гын ачай эре,
Аракам кунам йӱэш –
Шӱлыкаңгын муралта,
Ала-мо верч шып шортеш?

– Авай, шерге аваем,
А молан ме шочынна
Ош тӱняшкыже тунам?

– ...Молан манаш гын, ме –
удмурт-влак. Толынна ме тышке
мӱндыр, тора Шӱдыр гыч,
садланак дыр тысе законлам
палена шагал... Моштена
пашам ыштен шкенан изи мланде
лукышто да тудым йӱраташ,
но ужалкален она мошто.

Тый ит вургыж, изи эрге,
Ме чылан адак – вашке чоҥештена...
– Шкенан Шӱдырыш?
– Уке, умбакырак... Ой,
Ит йыгыжтаре,
Лучо вӱдым коштал тол.

Коча – мӗртьым кышкыше

«Хванчкара» –
Осетрын ӱдыржӗ.

«Хвачкара» –
Осетрын эргыже.

«Хвачкара» –
Осетрын уныкаже.

Омыдымо коча – эр мартен
Уныкам вуча – уш ярнен...

«Хванчкариха» –
Коргыктымо иктак,
Конча омо –
У пӗрт – тушто...

Виноград пырче изюм лийын
Ийлам пашкарла кышка.

* * *

Шем омса
Шем квадрат
Кўшыл уке
Да ўлыл
Да могыр-влак
Тольык икте
Шўлыкан
Удмурт муро
Кўшылдымє
Ўлылдымє
Могырдымо
Да мут деч посна.

Пер. Светлана Григорьева

Петр Захаров

Йўд

Пырыс семын йўла шинчамжат,
Кеч-могай йўдымат мый ужам
Шўдыран май каваште, ужат,
Шогылтам, кученам да чаркам.

«Сукчо-влакдам» пален налынам,
Чиен кўчызын гаяк аман.
Могай язык? Уке языкат,
Да изишак садлан подылман.

Те ончалза: шинчамже ужар.
Кишкын огыл, ок кўл шонымет.

Мочол икшывым неле аяр
Саде кишке войнаште, маннет?

Ужалалтын-налалтын чыла.
«Сукчо-шамыч» каят, кушто власть,
Кєжын орлык – от кӱл нунылан, –
Ӱй ден мӱеш, оксаш йӱштылаш.

Пӱядат кошкен возын, мландат
Куралдегеч кия, коншудан.
Да, кресаньыкын уке мландат, –
Воч да коло, от кӱл, кеч-кушан.

Ужар тулын мурыжо

Те шыпланыза, тольым ойлаш,
Мый коклаштыда шуко ом шого.
Ӱдыр гай рвезыдам йӱлалташ –
Шеҥгелнем пєръеҥ ото тек лоҥжо.

Пєръеҥ-шамыч – салтак да поэт,
Кандараш нуным – ӱдырамашлан.
А тендан тудо кызыт боец,
Колтылеш ӱдыр-влакдам тушманлан.

Пєръеҥлан мушкаш – эргын йолаш.
А пєртдажым чоҥаш – ӱдырамашлан.
Ӱдыр-влак ден рвезат тунемшаш
Нунын семын коварчым кышкашлан.

Лач тыгайым еҥга йєрата,
Нєлталеш, савыра шӱдырлашке.

А тушман совылам пералта:
Савырен кертым, эл – аҥыраште.
Почылто кумшо шинча

Тый керылт, пуда!
Эй, алдыр, коштал!
Кукшо парже? Ну, да!
Име выньык? Коршта!

Ой-ё-ё-ё-ёй,
И-к-л-м-н...
Ит кай тые, Евсей,
Монча гычын кылмен.

Пер. Юрий Галютин

Муш Нади

Готланд

Мый кычалынам тыште
уремым Удмуртский лӱманым.
Тыгай лийын огыл тыште.
Но мый паленам, ушем ден умыленам:
тыште мый лийынам,
тыште мый лийынам
ала-кунам, ом пале, кунам.
Тиде кӱ пырдыж-влакым палем,
Мотор вӱргене
ӱзгарлам ыштыше мастарым мый палем,
шун гыч кӧршӧкым

ыштыше мастарым тыгак палем,
тиде повар декат, кудо тамлын шолта,
пуреден коштынам ондакат,
тиде черкын омсажым почынам ондак,
нине мурсемым колыштынам,
тиде пу пєрт-влакым мый палем.
Мый палем верысе калыкын шинчаште
поро ончалтышым, вашкыде тарванылмым.

Тыште, тиде тора мландыште,
шкемым умылымо пєртем,
пуйто шкемын негыз
кугезе кўм муынам.

Магнолий

Ты саска* гай,
Намысдымын, шарлакан,
Кугешнышын да кужу жап
Почылтнем.

Кече шегҥек онча

А ал саска
Кече мучко
Эрласе кечым вучен:
Пачемышем чоҥештен толеш!...
Ызгалтен мураш тўҥалеш!...
Воштылалше пиалже ден саска
Эн чеверын койын,
Эн шыман шкенжым вўден…

Тошто Кече каваште
саскам йєратен,
каен кертын огыл:
– Ай, эше ончем…

* * *

Мый, кокласе кылнам иктешлен,
Тушко шындем ыле йошкар саскам!
Мый, умбаке – тый дечет – кайымеке,
Шкетын лач илем ыле.
Но…

Кочыртата

Чыла кочыртата:
Койкем, омсам…
Пура кеч мый декем йєратымашем,
Пылышем ом петыре –
Пеш чот чыла кочыртата.

* * *

Тӱшкагудышто,
Тараканан окнаште –
Олма пултыш.
Завод шикш ден амыргыше окна
Янда вошт
Ӱмбакем онча – мыйын гай кӱкшытан,
Удыркалалтше,
нултымо,
нойышо
олма пултыш.

* * *

Кашын-кашын саска-влак пакчаштем –
Иктыштат шӱмемлан огыт келше.
Мӱндыр элыште илыме пӧртем –
Шкетын, шкетын огыл.

Ом кычал межам, тек коклаште лиеш
Лавыра – саскадыме сер.
Ом кычал верым, писе мардеж годым,
Тек лиеш семжын неле сомыл.

Шем мланде да ош кугу вӱд –
Кушто межа коклаштышт?
Канде кава да кумда тӱня –
Кудыжын кудо суртшо?..

Сонарзе

Ожно илен улмаш тыршыше Варуш рвезе. Тудо эре жапыштыже Юмылан кумалын. Юмо-влак тудым йӧратеныт. А Чодыра Оза Варушым эн чот йӧратен. Молан гына садет эргым туныктен огыл. Чодыра Озан меж упшыштыжо Варуш модыш пӧртымат ыштен. Изинек тудо йырым-йырсе чодырам пален да шем чодыраште шке кудывечыштыже улмо гаяк коштын. Чыла янлык-влакым пален, нунын койышыштым, илыме, малыме верыштым вич парня гай шинчен. Чылаланат Чодыра Шӱлыш туныктен.

Кушмекше Варуш сай сонарзе лийын. Пеленже шкенжын кок пийжым налын, маскам кучаш коштын. Кунам ныллымше маскалан Варуш каен, шинчавӱд йӧре. Мӧҥгыжӧ ныллымше маска дене толмекыже, йолташыже

Мӧҥгыжӧ ныллымше маска дене толмекыже, йолташыже да родо-тукымжым пукшен-йӱктен. «Теве муынам мый шкемын ныллымше маскамым, ынде сонарыш ом кай», – манын. Чодыра Озалан тауштен, маскам кумалын.

Ынде Варуш пий-влак деч посна, шкетын чодыраш коштеш. Маска-влак тудлан эҥыжан-снеган верым ончыктат, ур-влак – поҥган, пӱкшан верлам.

Пер. Светлана Григорьева

Финский язык

Анита Конкка

Ораде кавапомышто

(*Повесть гыч ужаш*)

Мотор эр. Кава шапалге-нарынче. Шоссе ўмбалне кече кўза. Мыйын шагатем йўд мучко, аман, ала-могай палыдыме планетыш куснен шуктен – тудо 53:90 ончыкта, а радио дене ты жапыште эрденысе увер дене палдарат. Мый вик пален нальым: элыште мераҥ вуй чот кушкын, пашадымылык иземын. Шагатыште жап писын тӧрштылеш – иканаште лу минутлан. Ала, тудо тыге Меркурийыште коштеш. Волгыдо вийым пога, пырдыжыште сўрет илана, нарынче гладиолус-влак ик татыште сотемыт. Кече кечывалвелыш вашка, мланде тыртыш шке йырже пӧрдеш, а галактик-влак, шке черетышт дене, сандалыкыш, палыдыме верыш чымалтыт. Жап уже 74:20. Мый йыжыҥан омым ончен шуктыде помыжалтым Мыйын ушым шалатыше шижмашан йӧратымаш тўнямбалсе шпион дене лийын. Тудым эскереныт. Тудо мыйын ондаксе вуйлатышем гай сынан, садын дене теҥгече телевизор дене интервью ыле. Мый нигунамат тудын дене вашлиялтын омыл, да тудат улмем нерген шижын огыл дыр. Тудын штатыштыже мыйын гай ятыр лийын, садланак кажныж нерген шарненат огыл. Пашаште вуйлатыше койын огыл, санден тудын нерген шуко легенде илен. Ончыкылыкым мужедын каласымаш – мастарлык, шуэ еҥлан тудо пуалтеш манын, садет телевизор дене увертарен. Ты шотышто тудо чын. Кечывалым радио дене Финский заливысе тўтан нерген черетан чарымашым каласеныт. Южо мардеж пуалтыш

лӱдыкшӗ куатан лийын кертеш манын ойленыт. Но тӱтан, векат, шке шонымашыжым вашталтен да вес кундемыш куснен. Кудывечыште пушеҥге-влак тарваныде шогеныт, кава яндар лийын. Шӱкшакым оптымо бак ӱмбалне Юпитер йылгыжын; страховатлыше ушемын полатше шеҥгелне Кугу Маска-аван тӱтыра ӱжакаже сӱретлалтын. Япон банклаште Меркурий да Уранын коштмышт почеш кузе доллар да иенын курсышт вашталтме шотышто шинчаужшо астролог-влак улмо нерген ала-кунам газетлаште возеныт ыле. Мыят ончыкылыкым мужедын ончынем ыле, но толык ыш лек. Мый кодшо пагытыш ончалынам да палем, кунам Плутон Кечемым петыра, мыйым тыманмеш паша гыч кораҥдат, а кунам Венерын пӗртыштӗ Уран – ӱдырйӱыш арам лиеш. Вуйым шеҥгек ыштен, мый шагат дене шӱдыран кавам эскеренам, книга кевытыште коштынам, астролог-влакын возымыштым шымленам. Вургемем кызытеш саяк, мода гыч лектынжак шуктен огыл, садланак уремышкыжак луктын огыт шогалте. Мутат уке, библиотекыш гына коштмо жапат толын кертеш. Нужна-влак, пале, шагат почеш шагатым тушто эртарат. Гороскопыштем «тӱшкам пуштедыше еҥ ырес» улмым ик справочникыште лудын лектынам. Ачамынат тыгай ырес улмаш. Ала ме ончычсо илышыште генерал лийынна? Тудо пехотым виктарен, а мый – авиацийым? Ала тудо мыйым вуйлатен, да кызытат вӱрыштем командир койыш-шоктыш коштыштеш. Иктаж-кунам иктаж-мом вес семын ыштенам гын, ачат гай улат да тудын деч удан огыл вуйлатен кертат манын, авам ойлен. Чыламат шотыш налаш гын, тудын поян йыжыҥан теҥгечысыже лийын. Ала ондакысе илышыште мый Джек-Потрошитель, Ландра але Нерон император лийынам. Ала-могай ола але урем кузе йӱлымӗ мыланем чӱчкыдынак конча. Южгунам икте гына йӱла, но кӱлешан полат, мутлан, парламент, Национальный тоштер але

Атенеум. Икана Хельсинкиште кӱртньыгорно вокзал йӱлен, да кунам пеш вашке газетыште тудын чынак йӱлымыж нерген лудмеке, вучыдымын чытырналт каенам. Чытырналтынам да шоналтенам, мыяк огыл дыр тудым йӱлалтенам? Ала тидым омышто ыштенам? Омо да чын илыш мыланем икгай улыт – нуным ойыркаленат ом мошто. Ала-молан ең-влак, кудымыт шке теңгечысыштым шарнат, кугыжа да кугыжавате улыт. Ала моло ең-влак дене таңастарымаште нунын уш-акылышт писе? Ик ушаншотан ӱдырамаш ала-кунам Анна-Болейн* лиймыжым сайын шарна. (Анна-Болейн* – Генрих VIII англичан кугыжан кокымшо ватыже. Марийжым ондалыме титаклымаш почеш пушталтше.) Нью-Йоркысо рекламе бюрош пашам ышташ пурымеке, тудо вигак лӱдмашым шижын да тунамак шке вуйлатышыж дек кап-кыл куатан шупшмашым шекланен. Варарак пале лийын: тудо Генрих VIII улмаш. Вес ӱдырамаш, пӗръеңым йӗратен шындымек, марлан лекташ єрын. Елизавета I, а таңже – Лейстер граф лиймышт нерген шарналтеныт. Психиатрический эмлымверлаште ятыр ончычсо император да кугыжа-влак улыт. Ала нунын вуйыштышт жап варналт пытен, да могай пагытыште улмыштым ялт огыт шарне? Кудывечыште почто орван ораваже-влак кочыртатат. Икмыняр тат гыч почто яшлыкемын леведышыже тӱкылатеш. Кагаз промышленностьышто тыршыше пашаеҥ-влакын газетыштым да сылнымутчо-влакын семинарышкышт ӱжмашым конденыт. Тушто ала-кє «Вирджиний Вульфын да Томас Маннын «Доктор Фаустышто» биографический жанр проблеме-влак» лӱман докладым лудеш. Мый сылнымутым чаплын шымлыше лийын кертам ыле. Тидын шотышто профессор мыйым эре палемден, но вара ала-кушто йӱлен каен, да мый семинарлаш коштмым чарненам.

«Кантелетар»* деч тӱҥалын кызытсе марте геройын

образше нерген финн ўдырамашын шонымашыже» темым тўткын шымленам. («Кантелетар»* – калык лирик кумылан муро да балладе-влак сборник.) Туддеч вара кум але ныл ий эртен, но ўжмаш-влак алят огыт толеде. Кызыт мый шкемын кўсенем-шамычым шымлем – туштo марке шылын возын кодын огыл дыр, но кў да шогертен пыстыл деч посна нимомат ом му. Мом кычалат, нигунамат от му. Икана мый ургымо ўзгарлам оптымо коробкаште шем полдышым кычалынам да шєртньє шергашым муын луктынам. Такшым, тушто проба шындалтын огыл ыле. Мый тиде шергашым ломбардыш наҥгаенам, телефон да туллан тўленам да шем полдышым налынам.

Чайлан шолташ шындыме вўдын шолаш пурымыжым вучен, кагаз профушемын газетшым лышташлем. Газет пачерыштем илыше ончычсо озалан темлалтын да ынде латвич ий почела толеда. Пырыс кухньысо шкаф ваштареш шинча, тушеч кайык лекмым да тудын умшашке вигак чоҥештен пурымым вуча. Пырыс шарна, кунам икана тыгаяк жапыште, шыжым, кунам кече-влак кўчыкемыныт да мланде покшым дене леведалтын, шкаф гыч пєрткайык чоҥештен лектын. И вот ынде тудо омса деч шинчажым огеш кораҥде. Вучымаш да омо мемнан илыш дене чак кылдалтыныт. Йўдым вучем, кунам омо толеш да мыланем пытартыш инстанцийыште чын почылтеш – тунам мый ик йўдыштє ушаҥам да илышын рўдыжым умылен налам. А эрдене почтын толмыжым да чыла йодышемлан вашмут почылтмым вучем. Мутлан, кодшо курым тўҥалтыште Америкыш кайыше мыйын кум тукым гоч ковам нефтьын верланыме верым муын да миллионерлан марлан лектын, а мыланем тудын кугу поянлыкше куснен. Но кунам вучет, тыглай ниможат огеш шукталт.

Пер. Светлана Григорьева

Эстонский язык

Матхура

Теҥызым почмаш

Теҥызын шкенжын, посна илыш.
Теҥыз оҥ нӧлтеш да вола;
сердыме кандалге да сур
каватӱрыш шыҥат.
Тыште черетан толкынын
ойыртемже уке,
нимогай юзылык
ашан палыдымашыште.
Кӱ-влак, вӱд тӱрыштӧ кийыше,
огыт ашне нимогай тымыкым,
нимучашдыме келге шонымашым,
толкынлан ош согашт огыт муро
йот кумдык лийшаш нерген,
тодылалтше пырче нерген.
Эмганалтше сер-влак
огыт ойло
ӧрмашан толын коштедымаш нерген
але утаралтше орлык нерген
мардеж-влак огыт кондо пелен
руалткалыше сюжетым,
икте-весышт деч оҥайракым.

Теҥыз деке вӱдалше ик корно, –
Пристань дек да мӧҥгеш:
йолыш пижше лавыра,
амыргыше мут дене темше умша-влак,
кол ден пушланыше кид-влак,
пий урмыжмо да кучымо кол верч сутлык.

Эн кўшылжє – шыргыжмаш,
кечан тул сотышто
умша-шамычым ончыктышо.
Теве тудо, тиде вучымо
чынлык – тўняште нимо серьезный уке.

Серыште

Серыште,
кушто ўэпу-влак кў коклаште кушкыт,
теҥыз тўр ден шинчена,
вўд шургымым колыштын,
шаулышо толкыным
касвел кече годым.
Мемнам катлыше мландытўр
шупшеш кавапомыш
кумда канде пыл ужаш ден,
кудыжо пычкемышеш кодеш;
теҥыз адак лўшка,
шонымашым кўчыкемда.

Кунам пєртылына ялыш,
мєҥгє, мончаш, кас рўмбалге дене,
воштылалына тыглай
йоҥгыдо мантр да йўк-йўанлан,
угыч шочмылан.

Кок серыште
йўлат тулото-шамыч
Иктыже нунын кокла гыч мемнан

Ош сер

Шинчал ӱпш,
нойышо чонын чияже.
Трук лишемыт ӱжака-влак
да тыгак шиждымын кораҥыт.
Мом гына ом возо сур ошмаш,
эрла эрлан
мушкылтеш, ӱштылтеш,
пудырга.

Йєратымашыште,
кудым мый кычалам кызыт,
уке вий да тӱҥ,
да кап-влак огыт керт луштарен
чонын кодшо шижмашым да ныжылым.
Лач колызын вапшыже
вашталдыме кодеш,
лач колызын вапшыже
пушкыдо тымык илышым кучаш,
да серысе локама – нуно,
кудымыт камвозыныт
каткалалтше,
озыркан младыш.

«Мо лиеш, кунам каена
чын илыш могырыш, а шкеже
огына вашталт сай могырыш?»

Пер. Светлана Григорьева

Арво Валтон

Ушан ой-влак

(*Афоризм-влак*)

Шарне, кунам тый мӱндыр шӱдырым ончет, тудат тыйын ӱмбаке онча.

Тудын дене кылдалтше ит лий, кудо тый денет кылдалтын огыл.

Айдемын кӧргӧ йӱлымашыжат йырым-йырсе пӱртӱсым амыртен кертеш.

Эн шуко энгекым айдеме шканже шке ышта, да шукыж годым тидын дене кугешна.

Ужалалтдыме-влак нуно улыт, кудымытын иканат налмышт огеш шу.

Колышо-влак пеленышт чыла тудым налыт, мом илымышт годым ыштен шуктен огытыл.

Пеш чот сайын да келгын ен-влак умылтарат тудым, кудым шкештат сайын огыт умыло.

Тӱня деч савырнен ит шогал – тудо тупышко кыра.

Ӱчашыме годым чын шочеш: шке чын улмыштым чыланат палат.

Кӧ лӱдеш, тудын деч лӱдышт манын эн чот тылана.

Кунам тый тӱням от йӧрате, тыланет лишыл ен кӱлеш, кудым тый тидлан кӧра титаклен кертат.

Кунам иктаж-кӧм кӱшкӧ нӧлтет, тидыже тудын тый денет иктӧр улмыжо нерген огеш ойло.

Коллан пиал логалын, кунам тудо тыйын энгырышкет верештын.

Шкем муаш жап пешак пычкемыш ыле.

Илыш – энер: ик верыште шогаш манын, йогын ваштареш ийман.

Кӧмыт мыланна узьмакым сӧреныт, мландывалсе илышнам тамыкыш савыреныт.

Калык тургыжланен: туддеч правам поген налыныт, кудыжо лийынат огыл.

Айдемын праважым аралышыла икмыняр калыкым пытареныт.

Кызытсе сай илыш нерген тунам пален налат, кунам тудо уда лиеш.

Илышын ўмылан могырлажым ужаш огыл манын, тулым пуышо негызым пытарыман.

Эрыкан айдеме мом темлат, тудым ыштен кертеш.

Йолташым кычалаш кает, тушманым муын кертат. Тушманым кычалат, йолташым нигунам от му.

Ораде-влакын шуко йодыш, иктыже орадылык ваштареш кучедалмаш.

Шужен шинчыше-влакын эше вийышт ситен кычкыраш, могай нуно темше улыт.

Кунам тый йырет тушман-влак погыненыт манын шонет гын, тунам йолташет-влак денат кучедалаш тӱҥалат.

Мемнан жап огеш шижтаре дыр: кызыт ораде лияш мунлырак?

Кӧлан илыш огеш келше, тыгак тудым вашталташ кумылышт уке.

Эн чот шарналтеш тудо, кудым мондаш кӱлеш.

Айдемын мунлыкшо нерген тудын шонен моштымыжо почеш огыл, а еҥын шонымашыжым ойлен моштымо гоч аклат.

Тудо энциклопедий гай лийын, чыла пален, но нимом умылен огыл.

Йоҥылыш илат тунам, кунам ўшанат нунылан, кудымыт илаш туныктат.

Тудо пеш кугу айдеме, мом чыланат палат, тудым ойлен кертеш.

Йєраталтмаш

Мый теве-теве тиде ўдырамашым кочкаш тӱҥалам. Тудо воктечем ок кораҥ. Жал огеш лий гын, мый тудым иканаште кочкам ыле. Тудо тєпката, векат, илыш дене сайын ракатланенен. Тудо мотор огыл, коеш, пӱрымаш йєршеш вӱчкалтен огыл – да эше теве тудым кочкыт.

Тиде тудын пиалже – лач мый тудым кочкам.

Мый єлтышкем логалше-влакым корштыктарыде кочкам. Тиддеч ончыч, тамлырак лийже манын, лимон кислоташте нєртем.

Мый нелам вестӱкынрак. Кунам пагарыштем лийда, шке ужыда.

Кунам ўдырамашым тамлаш тӱҥалам, тудлан йєндымє. Кунам тудым икымше гана пурлыт, саде эше шке ончыклыкшым ок пале.

А кунам кужун шуйнышо сомыл-влак пытат, мыйын дене таҥастарымаште тудлан куштылгырак. Мый тыгай тєпката ўдырамашым мӱшкырыштем падыштышаш улам, а тудлан тетла нимогай орлык уке.

Тиддеч посна молан ўдырамашым кочкынам манме кумыл икмыняр жап витара. Тиде идалык дене шуйнен кертеш.

Мый чон шотышто нимогай чотымат ом пале. Капым кочмеке, варажым тудын дене ала-мо лиеш.

Тудо кап ужашлажын шулымыжым эскера мо, але вигак вес тӱняшке куржын колта, кушто тєпката кап дене ойырлымыжлан куанен пыльгыжеш.

Каплан, мутат уке, мучаш лиеш. Падыштылше фабрикыш кая, кушто вес кап-влаклан илаш полша. Кызыт гын мыйын кєргыштє улшо падыштыше фабрикышкем вонча.

Шке илышыштыже тиде ўдырамашын изи вуйжо икмыняр шонымашым ашнен гын, ала кызыт нуно

южышто ийыт... нуно тыгодым кугу шонымашын родотукымжо семын аклалтыт, падышталтше капын ужашлажым кўшыч ўлыкыла ончат.

Ынде тўҥалам.

Ала ўдырамашым кудашме да лимонный кислоташ чыкыме деч ончыч, тудым шомак полшымо дене ямдылаш кўлеш?

«Салам лийже, чевер ўдыр!» – лўддымын ойлем.

«Могай мый чевер ўдыр!» – пыльгыжеш тудо.

«Те пеш тамле улыда чай!»

«Юмыжат, кузе умылыман?»

«Тыглай умылыман», – ойлем да блузкыжын икымше полдышыжым луштарем.

Вургем дене пырля эше нигємат кочкын омыл. Нуным кудашаш кўлмым сайын палем.

Тудо мєҥгеш полдыштарынеже, но тидым ыштен ок керт. Адакшым тидым ышташ чотшак ок тырше. Єлтышкем логалше шкенжым кочкыктынеже.

«Тыланда мый дечем мо кўлеш?» – йодеш палаш тєчышє ўдырамаш.

«Тендам кочнем», – шылтыде вашештем.

™дырамаш пыльгыжеш. Ала ок ўшане, ала кочкын колтымо лияш келша. Кокымшо полдышым луштарем.

«Мый йєршеш тамле омыл», – ўдырамаш торешлана да кумшо полдышым луштараш мешая.

«Тамлырак да пырт тамле лиедат», – пашам палыше гай рашемдем.

«Кузе те тидым паледа?» – єлтышыш логалше пыльдыртата.

Ончо-ончо, тудо эше ушкала. Икымше лийнеже. Ала ўдырамаш-влаклан эн пытартыш лийме шуэш? Тудо нелмем годым логарышкем пижын шичнеже да пич кайыктынеже?

Тиде лийшаш огыл. Мый эскералтем. Ужаш дене кочкам. Сайын шулыктарыме шылым.

Кумшо полдыш луштаралтеш. Шкеак полшыш мо? Нимом умлыдымо гай коеш.

«Те икымше улыда, чынак ойлем».

Мый шкежат ом пале: чыным але шоям ойлем. Айдеме оҥай, кажне кочмаш икымше гаяк: ӱдырамаш мом колнеже ыле, тудым каласышым.

Тиде мут деч вара тудо шинчашӧр дене шыргыжале.

«Ом ӱшане. Тендан кидыште чылажат порсын гай кая».

Чынак вет нылымше полдыш шкежак луштаралте.

Ала єлтышкем логалшылан тыгай мотор огыл чурийвылыш дене тєпката капыште илыме чоныш витен да садлан тыге тырша? Ала угыч шочмылан ӱшана? Мотор, чевер?

Блузкыжлан вачымбал гыч йоген волаш полшем. Лопка оҥ-влак огыт мешае.

Єлтышкем логалше икмыняр жаплан чакна. Кидшым оҥжым аралаш нєлталеш. Но нуным иканаште нямын колташ ушыштемат уке.

«Чарныза! Мый тыгай омыл!»

Могай тудо, тыгай огыл гын? Лукан але ныл лукан?

«Уке-уке, те йєршеш весе улыда», – мыят чакнем. Пашаште кӱлешанлан шотлен.

Мый тудым игылтам манын шона, витне. Аралалтме ошкылым ыштынеже.

Кєм кочкаш шонем, нигунамат ом игылт. Ойлем:

«Ну-ну, єлтышкем логалше, тыштат сайрак почына!»

Юбкын полдышыжым луштараш тӱҥалам.

«Єлтышкє логалше» мут, векат, тудлан келша. Тудо лушкыдемеш. Виешлыме нерген шомакат уке, так шотшылан торешланыше гай коеш.

Банныйыште лимон кислота ямде. Теве-теве ӱдырамашым тушко шӱкалам. Тидын нерген шонкалем да тӱрвемым нулем. Єлтышкє логалше мыйын ракатланымемым ужын ракатлана.

Полдыш йымалне – молний. Кунам тудо почылтеш, юбка пырт камвозеш, но эрдыште пижеш. Кудашаш мыйын талантем уло.

Ӱдырамаш кояж деч огеш вожыл. Тудо пулвуйжым тарвата да тидлан кӱра шылжат тарвана, лойгалтеш. Тудо умыла, кочмо годым томамрак. Яра лум нулташ мый вет пий омыл.

Эше бюстгалтер, трусик да ош носки кодыныт. Нунылан пижам.

«Парня-влаклан шӱлалташ эрыкым пуэна», – манам.

«Юмыжат, кузе те сылнымут дене ойледа!» – тӱпката муралта.

Йол парня-влаклан иктаж кок арня ондак педикюрым ыштыме. Тиде мылам ок мешае. Ом кудаш. Адакшым мыйынат кӱлешан вӱдыжтыш уке.

Садак нуно тӱрлӧ химикат да ешартыш ӱзгар дене темалтыныт. Тушеч шукыжо канцерогенан. Но кочкаш кӱлеш. Кызыт кушто ару шылым муат.

Бюстгалтер-влак тӱрлӧ ужашан улыт. Кунам мый еҥ-влакым кочкаш тунемынам, тунам бюстгалтерым кудашме тӱрлӧ йӧным шымленам. Ала-можым монденам, молыжым паша кайыме гутлаште пален налынам.

Ынде ӱдырамаш дене шуко мутланенам. Кодшыжым шыпыште ышташ лиеш.

Ӧлтыш логалше, векат, мотор мут-влакым вуча. Тидым нуно эре вучат. Но кунам шуко ойлет, вучымашын моторлыкшо йомеш.

Ала содыки тудын шола оҥжым пурлалаш? Лимонный кислоташ базиликым але каррим ешараш манын, терген ончыман?

Але иканаште трусик дек виктаралташ? Южо еҥжын иктаж-могай верыште чартышышт уло, эше чыгынен шогалыт. Вараш кодмо гай чучеш, ынде поктен шуман.

Мотор огыл тӱпката ӱдырамаш деч мый тидым ом вучо.

Векат, тудо шке пӱрымашыж ден кӧнен. Тудо кӧнышын вуйжым лап ышта.

Тиштым кече шичме годым волтат. Кучедалше лагерьлаште тымык озалана.

Вургем деч эрыкаҥше ӱдырамашым кидше гыч кучен, банныйыш вӱдем.

Тудо чын умыла, йӧраталтмаш деч ончыч яндарештман. Ванныйыште мушкылташ йӧршӧ тыглай вӱд манын шонаш, тудо ораде огыл.

«Эрте, эрте, шергаканем! Мыйын лий!» – чеверласыме деч ончыч тыглай мут-влакым ойлем.

Пер. Светлана Григорьева

На удмуртском языке

Коми язык

Галина Бутырева

* * *

Ваньзэ талалод, –
нош мон,
сӥзьыл возьёс сямен,
выльысь ӝужало
вож возьвыл турынэн –
тодэ ваёнъёсын.

* * *

Анай кыл,
анай-атайлэн кылыз –
сюлэмын.
Анай кыл,
анай-атайлэн кылыз –
кырӟанын.
Анай кыл,
анай-атайлэн кылыз –
кылӥське на.
Анай кыл,
анай-атайлэн кылыз –
тонтэк быром, йыромом, дыр.

Пер. Надежда Пчеловодова

* * *

Инбамен му вискын
улйсько-лобасько,
палдуро яратонлы
дышисько-тыршисько.
Лымы пырыен-а,
кизилиен-а
усёно пыд улад,
мед кудзод шуыса...

* * *

Мынам Инмарелы черкъёс уг пукто,
Сюсьтыл уг ӝуато, кирос уг чупало,
Клиросын пиос уг кырӟало солы,
Батюшко молебензэ уг чирдылы.
Отчы вылй кун муртъёс уг пырало...
Инмаре, ачим кадь ик, курень синмо,
уен-уналэн со укнояз учке,
синвуэныз каръян улонме миське...

* * *

Эн бӧрд.
Тыныд мон кырӟан кырӟало

анай кадь, солэн кылыныз,
соку буйгалоз сюлэмыд.
Эн бӧрд.
Тыныд мон кырӟан кырӟало.
Эн бӧрд,
уно выжыкыл верало,
соку йӧналоз сюлэм висёнэд,
озьы анай эмъяз вал монэ.
Эн бӧрд. Уно выжыкыл верало.
Эн бӧрд,
йырдэ тынэсьтыд маялто,
тонэ ӟыгырто но анай сямен
мон тыныд шыпырто: «Пумтэм
музъем вылысь улон.
Эн бӧрд»...

* * *

Укыр вакчи улон,
яратон укыр дӥсьтӥсь.
Тодэ лыктоз меда ваньмыз
куке но вӧтъёсын?
Сьӧлыкъёсме веракум
кӧня гырпум куртчыло,
та сюресэз быръемысь,
кылбурчи луэмысь.

* * *

Нош мынам шудлы
трос кулэ ӧвӧл,
картопка, сылал
медло ӝӧк вылам,
коть одӥг улэп лул –
медло ӝӧк сьӧрам...

* * *

Одӥг арня тонтэк,
мыным нош – сизьым ар.
Эмезен сутэр
сизьым ар ӧй вал,
сизьым пол ӟольгыри
быдтӥз сьӧд льӧмез,
сизьым зор пыртӥ потӥ
кӧс инты ӧвӧл.
Куать нунал, эшшо огез
улонысь ышиз.
Тон ӧвӧл воштӥськемед,
мон пурысьтамын...

* * *

Гурлало лудӟазегъёс
буш нюръёс вадестӥ,
улонъёс азьлань кошко,
мед вуом сьӧразы.
Вуоно на вордыны
одӥг кылбур, кык:
соослэсь мед бергалоз
вылэ урдэм йырыд...

Пер. Надежда Пчеловодова

Нина Обрезкова

* * *

Трос пол кылӥ тулыс чебер.
Тулыс, пе, ачиз улон.
Инбам нош – шер дыръя – чагыр.
Тулыс каред но сьӧд.

* * *

Бурдоен лыкто но
льӧмпуысь
кокчало
кӧня ке льӧмзэ...

Ок, кыӵе ческыт,
ок, макем ческыт
дор пал льӧмпулэн
еж льӧмез.

* * *

Кытын улэ яратон?
Кытын улэ-шока?
Кыдёкын улэ яратон.
Шер пыра.

* * *

Макем осконо
эркиясь кылъёслы... –
макем юнэсь
кыл четлыкъёс.

* * *

Дыр кутскиз нуйтӥськыны,
кема чидалоз меда чигытэк.
Котыр –
тодмо тусъёс.
Одӥг но тодмо
адями ӧвӧл.

Пер. Надежда Пчеловодова

Алена Шомысова

Анай кыл

Анай кылын мон улйсько но шокасько,
Анай кыл – со улонлэн чеберез.
Мукет кылын вераськоно, дыр, одно,
Аслад кылыд нош – ваньмызлы инъет.

Паськыт Парма пыр бурд вылын лобоз но,
Арамаез потоз шаплы койык кужмын,
Эжва шуре лыз чорыген дугдоз но
Инкуазь пусэн кылёз кылбуръёсы.

Анай кылын мон шокасько но улйсько,
Анай-атайлэн лякыт сямо нылыз,
Мукет кылын вераськоно, дыр, одно,
Коми кыл нош ваньмызлэсь дуно мыным.

Уйшор палась иншудэм

Шыпыт. Тол ӝыт. Сайкыт инбам
Кизили кесэг пазьгем пеймыт муаз.
Котыр уг кылйськы одӥг куара,
Вань та чеберез мон тодйсько огнам:
Тани улӟе, бугыръяське инбам,
Тулкымъёсыз буёлъёсын шудо...
О, макем чебер Коми пал таӵе дыръя,
Иншудэменыз лулэз кутэ уйшор!

Коми-пермяцкий язык

Василий Козлов

* * *

Пармаын будӥ мон
          коми калыкен ӧош.
Коми кыл мыным
          анай кыл луэ.
Пичи дыр тэле
сюлэмы ӧте монэ
Коми гурен кырӟаны
          кайгуме, шудме.

Тулыс

Юг тулыс шундыя
Липетысь ву шапык
Пыд улын чильпыра.
Инӟыен жингыра
Синвуо ӭож лымы.

Бӧрдэ лымы синвуосын:
Тол ортчиз, тол кошкиз.
Шаере кырӟанэн
Вӧлдӥськe улонлэн
Шудбурез – вож тулыс.

Италмас

Ся′ськая, италмасэ, тон,
Ӵуж сяська – дуно эше!
Яратон мылкыдыныд нош
Шундыё луэм возед.

Ся′ськая, италмасэ, тон!
Лушкем куараед – пелям.
Яратон туннэ – сюлэм трос,
Капчи бурд тыбыр сьӧрам!

Музъемлэн вордӥськем нуналаз

Музъемлэн вордӥськем нуналаз
Тулыслэн кузьымез – куар дэрем.
Юг Шунды Музъемлы кузьмаз
Кисьтаськись вуюись кышет.

Лыз зоръёс тӧдь пилем шортъёслэсь
Чильпало губиё айшет,
Музъем Анайлэн ӝӧк сьӧраз дыртэ
Яратоно пиез – гужем.

Пер. Надежда Пчеловодова

Эстонский язык

Арво Валтон

* * *

Кыдёкын азьпалан адзиське
ортчемысь мудор суред
дыръёс пыр монэн зечъяське
гожтыса ошем яратон пус
потэ шодэме бырисьтэм улонэз
сиясьтэм мылкыдлэсь ялан вань луэмзэ
быръем адямилэсь узырлыксэ
огдырлы сетэм котьку вань луонэз
со куке но огазеяськоз адямиын
кемалы туж кулэ макеын
усьтэм луллэн ватэм малпаназ
улон кулэлэн мылкыд жутскемаз

* * *

Тынад горд бабляосыд
огдырлы адскизы инбаме улын
пиштизы мылкыдлэсь вылиын
адями огшорылык вал сыче улиын
чузъяськизы кырзанъёс но кылъёс
улзытизы тынэсьтыд вераськемдэ
огдырлы нош ик ветли кадь
кураны лулыдлэсь дырекъямзэ
собере вуизы сизьыл но кезьыт
пыдъёс лёгазы гортэм сюресэз
ненег мынясь суредъёс
интыен гинэ тырмытизы тодэмме но шодонме

* * *

Кыдёкысь шаерад вордиськем пу юртад
Вешало тонэ шуныт учкемъёс,
Ваньмыз азьвыл ик тодмо но мусо татын:
Анай-атай, пудо-живот, чож-курегъёс.

Мурт дунне сярысь выль но чебер малпандэ
Тон вайид туннэ татчы сьорад.
Шедьтыны тыршиськод вань ваче кусыпъёссэс
Кык дунне пумъёсыдлэсь, дорад

Мертало ни ужъёстэ, кызьы зеч луоз чекто,
Ваньзэ-ваньзэ вераны лэзь.
Укно улысь льомпуэд мыкырске йыр вадесад,
Кырмышъя тини тыныд толэзь.

* * *

Чупасько тонэ тонэ
портэм калык кылъёсын
бырйисько кылдиньёсты
бусаськем йырсазьысьтым
кыче кылын пилемъёс
инмын кескич мыняло
шодисько пушкам шуныт
нош но нош малпаськисько
пуш тросам шокчылисько
со буслэсь кылем зынзэ
малпанъёсын нонтисько
вуоноезлэсь мызьзэ

Пер. Надежда Пчеловодова

На финском языке

Вепский язык

NIKOLAI ABRAMOV

VEPSÄNMAA

Kulät autiot ja talot –
menneen ajanteot, kiireet.
Sammuivat jo liedet, valot,
kohta sammuvat myös hiilet.

Rinnassani kipu kova
yltyy yltymistään, karttuu.
Iso-isät maassa ovat,
haudoilla vain leppä varttuu.

Hinta suuri, olot kurjat.
Suojan löysin kuusen alla.
Surulaulun tuovat kurjet.
Taas on syksy Vepsänmaalla.

VANHA KOIRA

Hetki tulee lohduon...
Koiran ikä lyhyt on.
Vanheni se nopeasti.
Pentunahan oli vasta.

Koira itse metsään pyysi.
Näädit, oravat – sen tulot.
Loppui koiran metsästykset:
kuulo, näkö heikontuivat.

Ystäväni ammu en.
Yöksi hyvin syötän koiran.
Aamulla sen metsään vien.
Kaivan haudan alla koivun.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 61-62 стр.
Пер. Armas Hiiri

Коми язык

Galina Butyreva

Kaksi tunnustusta

1.
Olen pitänyt teistä
Kaikista,
Jotka ovat pitäneet minusta.
Mutta kerran
Minä en osannut, en voinut
Antaa anteeksi teille
Rakkauttanne...
Silloin kun itkin.

2.
En ole pitänyt teistä
Kaikista,
Jotka eivät pitäneet minusta.
Mutta kerran
Minä osasin, minä voin
Antaa anteeksi teille
Vastenmielisyytenne...
Silloin kun itkin.

29.10.02

* * *

Voi Luojani!
Miksi jätit minut
Melkein lapsena

Kahden kesken
Kuolevan isäni kanssa?
Minähän olin niin avuton
   Kuin peini varpunen,
   Lennossa paleltunut,
   Minä vaivuin
                    isäni kylmenevän sydämen

puoleen...
Voi Luojani!
Miksi jätit minut
Vupsien kuluttua
Kahden kesken
Kuolevan äitini kanssa?
Minähän olin niin avuton
Hänen ankaran tautinsa edessä.
Joskus ajatteelen,
Että kuolema voisi olla
Armeliaampikin...
Voi Luojani!
Anna minulle anteeksi, anna!
Anna anteeksi minun mielipahani,
Raivoisa, katkera, aikaihmisen,
Sinua kohtaan.
Sinähän tiedät,
Miksi minä silloin huusin,
Leppymätön
Omassa orpoudessani:
Sinua ei ole, ei ole Sinua!
Luojani, suo anteeksi.

3.04.03.

Опубликован: журнал «Carelia»,
№ 8, 2006. 7-8 стр.
Пер. Armas Hiiri

Vanha hevonen

On ilta. Kaupungissa
hiljaa hämärtyy.
Kolea tuuli taksin kanssa kamppailee.
Sormellaan näyttää joku.
Onhan syy:
hevonen vanha tuossa verkkaan harppailee.
Ei katu kaita ole,
mutta hevonen,
kuin jotain ujostellen, kulkee reunaa tien.
Ja minä kiitosmielin
jälleen muistelen:
mun lapsuuttani kantoi
selkä hevosen.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 170-171 стр.
Пер. Armas Hiiri

Мордовский (эрзя) язык

Aleksandr Doronin

Stepan Ersä

Vahvat kädet jotain leikkasivat
tunnottomasta graniitista
monet vuorokaudet, yöt ja päivät
odottamatta kiitosta.

Mies nukkuu. Päänpuolessa tuo seisoo,
kivestä tullut tyttö hymysuu.
Jos peili hänen suunsa eteen nostaa,
niin peili sumentuu.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 199 стр.
Пер. Armas Hiiri

Мордовский (мокша) язык

Raisa Orlova

* * *

Jos vain tietäisin sen: tulet takaisin –
ensilumena eteesi lankeaisin,
minä sinua tuulena halaisin,
omat kasvoni povellass' kätkisin.
Yöksi jättääisin valoni palaamaan,
jos vain tietäisin sen: sinut takaisin saan.

Jos vain tietäisin sen: tulet takaisin,
taloon, vieläkin onnea odottavaan,
minä lettini virraksi viskaisin
sinut veneellä kotini saattamaan.
Minä pyytäisin pilvenkin haihtumaan,
jos vain tietäisin: sinut saan takaisin.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 200 стр.
Пер. Armas Hiiri

Саамский язык

Oktjabrina Voronova

Koivu

Kuin myytti vanha, taru muinainen,
reunalla niityn kesäisen
valkea koivu kaksirunkoinen
latvojaan nostaa taivaaseen.

Komit ja saamelaiset tulevat
lahjoja laulajilta saa,
helmiäisnauhan toinen ripustaa,
kukalla toinen koristaa.

Kuin virrat toinen toista kaulaavat
purossa, samoin tanssien,
nuo kaksi tundran kansaa laulavat
kädestä kiinni pitäen.

Innolla juhlavalla suurella
ne laulavat, vain kuunnelkaa:
kansoille, kuten koivun juurille,
on yksi aulis emo-maa.

Опубликован: Jugras Balatonah sah.
Jugrasta Balatonille. 2006. 214 стр.
Пер. Armas Hiiri

Эстонский язык

Leelo Tungal

Lentokentällä kohtaavat aamu ja ilta

lentokentällä kohtaavat aamu ja ilta,
itä ja länsi,
etelä ja pohjoinen
sekä kaikki ne pienemmät väli-ilmansuunnat.
Kolmen afrikkalaisen naisen minkä-lie-nimiset kaavut
liekehtivät odotusaulassa niin aistillisina,
että eleganteinkin chanel kalpenee niiden rinnalla
värittömäksi, ikäväksi konttorimekoksi
ja me – itäisen tai läntisen Euroopan naiset –
sulamme yhtäläiseksi harmaanvalkoiseksi massaksi.
Niin kuin nunnien voimisteluryhmä,
feministien kuurojenkoulu tai
melankolisten ja flegmaattisten pantomiimikerho...
Tahtoisin jo kotiin!
Keittäisin pannullisen vahvaa kahvia,
heittävtyisin nojatuoliin ja
katsoisin telkkarista uutisia maailmalta –
voi sitä hätää ja surkeutta!
Internetin kautta voisi
lähettää rahaa
nälkiintyneille afrikkalaislapsille...

Опубликован: Журнал «Carelia».
№ 8, 2006. 94-95 стр.
Пер. Raija Hämäläinen

На эстонском языке

Вепский язык

Nikolai Abramov

Ootan sind

Peagi langevad kaskedelt lehed,
Peagi jõhvik valmimas soos...
Ma ootamas sind olen – ööl.

Peagi päevad on lühemaks jäämas,
Jänes valge on jäägrite huvi...
Ma ootamas sind olen päeval,
Olen ootamas sind hommikuni...

Kevad tuli

Kevad tuli, kevad tuli!
Ojad jooksvad, lumi suri.
Enne valge, nüüd on – haljas,
Poisid palli löömas karjas.

Kevad tuli, kevad tuli,
Kasemahla maitse huulil.
Kevadvihm meilt mured pesi,
Jões on soojenemas vesi.

Kevad tuli, kevad tuli!
Metsakul'ul laulud huulil.
Täitub laulust linnu pesa,
Saabub suvi pisitasa!

* * *

Miks mina elan, miks?..
Sügisel linnud läinud,
Kõigi rinnus on valu,
Tee raske neil minna...
Kes mina olen, kes?
Kus minu armas kodu?
Tahaksin pöörduda
Sinna, kus mu õekse kalm...

Vana koer

Haigleb tares laudil koer,
Oli ta'gi ükskord noor.
Tuli vanust ropsakiga,
Lühike on looma iga.

Küttimas käis noorelt koer,
Ajas oravaid ja nugist.
Praegu – kõrvemetsa tuulist
Vaevu kuuleb, vaevu näeb.

Ei maha teda lase siin,
Õhtul kõhu täis tal söödan.
Öösel sureb... metsa viin,
Kase alla kalmu mõõdan.

Опубликован: Soome-ugri rahvaste tänapäeva luulet
161, 165 стр.

Коми язык

ALJONA JELTSOVA

LAPSEPÕLV

Aeg läheb, on aeg öelda hüvasti oma minale
D.H.Lawrence

Sa lahkud minust...
Alles avasin ukse
Vastu lendlumele,
Kuid sina lähed ära...

Jä tähed sulavad
Välja sirutatud pihku
Nagu oleks see vihm.
Kuulen kaugenevate sammude
Kaja
Oma lund täis tuisanud südames.

Sa lahkud minust...
Alles avasin ukse
Valgele lõputule talvele,
Kuid sina lähed ära...

Aga mäletag,
Veel eile olid linnud elus
Ja rohi
Ulatus taevasse.
Ja keegi puhus meie poole
Võilillede
Valget lund
Hääbuvast suvest...

Опубликован: Soome-ugri rahvaste tänapäeva luulet
293 стр.

Neljakmünes kevad

Lähenemas
Neljakümnes kevad
Püü kui valge
Sukeldun ma hange.

* * *

Oleme kõik lapsed,
Kuni elab ema veell,
Topeltki kuid lapsed,
Elus kui on memmeke...

* * *

Hommikvestlust pidada on hilja.
Õhtu eel on vaikus mõjusam.
Vahest homset veslust põimin hilju,
Vahest eilsest pole lahti saand.

Опубликован: Soome-ugri rahvaste tänapäeva luulet. 253 стр.

Удмуртский язык

Pjotr Zahharov

Kui oleksin...

Kui lind ma oleksin, siis ära lendaksin.
Kui masin oleksin, siis rikki läheksin.
Kui hea ma inimene oleksin, siis sinuga ma tihem räägiksin.
Kui peaksin miskit tegemata lamama,
siis palju saaksin mõtelda.
Kui kardaksin, siis peaksin peidus elama.
Kui lähen hulluks, siis ära mind sa palun alanda.
Kui kuu ma oleksin, siis valgustaksin valjusti.
Kui raamat oleksin, siis sinu ligi laskuksin.
Kui tark ma oleksin, siis sõprade seas tühja kohta mõistaksin.
Kui üksi oleksin, siis nutaksin.
Kui sinuga koos oleksin, siis kodus kükitaks, ei märjaks saaks.
Kui hulluks lähen, kas siis sa
veel võtaksid mind mänguasjakski?

Kui lennata ma suudaksin, siis juba ära lennand oleksin.
Kui traktor oleksin, ma hiljaks jääksin siis.
Kui hea ma inimene oleksin, siis sinuga ma tihem räägiksin.

Опубликован: Soome-ugri rahvaste tänapäeva luulet.
383 стр.

VIKTOR ŠIBANOV

PURUNES

Purunes sinine tass,
Kukkus aknalaualt ta
Kümneks killuks, lajatas
Klirinal vastu maad.

Tassist jäid killud järele
Laiali põrandal seal,
Sinine muster veel
Alles kildude peal.

...Oma elust jutustab
Ta ehk paljudele veel,
Aga puruneda taas
Enam siiski ei saa.
Oskus puruneda eks
Omaette on väärtuseks.
Aga killud? Killundus
Pikalt kõneleb ju.

Purunes sinine tass.
Hetk see oh ei unune.
Puruneda tassike
Enam eales ei saa.

Опубликован: Soome-ugri rahvaste tänapäeva luulet.
393 стр.

Содержание

ФИННО-УГОРСКАЯ ОБЩНОСТЬ **3**

НА ВЕНГЕРСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Вепсы**
1. Николай Абрамов 6

II. **Коми**
1. Вячеслав Бабин 8
2. Петр Бушенев 8
3. Евгений Козлов 9
4. Елена Габова 10

III. **Коми-пермяки**
1. Людмила Гуляева 14
2. Любовь Старцева 15

IV. **Манси**
1. Андрей Тарханов 16
2. Юван Шесталов 17

V. **Марийцы**
1. Валентина Изилянова 19
2. Семён Николаев 20

VI. **Мордва**
1. Виктор Лобанов (мокша) 21
2. Дмитрий Таганов (эрзя) 23
3. Александр Арапов (эрзя) 23

VII. **Ненцы**
1. Юрий Вэлла 25

VIII. **Саамы**
1. Надежда Большакова 27
2. Октябрина Воронова 29
3. Кати-Клаудиа Фофонофф 30

IX. **Удмурты**
1. Вячеслав Ар-Серги 31
2. Виктор Шибанов 31
3. Анатолий Уваров 32

XI. **Финны (ингермаландцы)**
1. Армас Мишин 34
XI. **Ханты**
1. Еремей Айпин 38
2. Мария Вагатова 50

НА ВЕПСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Карелы**
1. Александр Волков 58

НА КАРЕЛЬСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Венгры**
1. Иштван Белла 64
II. **Коми**
1. Альберт Ванеев 66
2. Елена Козлова 67
3. Татьяна Югова 70
III. **Манси**
1. Юван Шесталов 71
IV. **Удмурты**
1. Надежда Пчеловодова 74
V. **Финны**
1. Эйно Лейно 77
2. Армас Хиири 78
VI. **Эстонцы**
1. Арво Валтон 81

НА КОМИ-ПЕРМЯЦКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Венгры**
1. Шандор Петёфи 84
II. **Карелы**
1. Александр Волков 86

III. **Коми**
1. Анжелика Елфимова 90
2. Нина Обрезкова 90
3. Надежда Павлова 92
4. Владимир Тимин 93
5. Василий Торопов 94
6. Вениамин Чисталев 96
7. Алена Шомысова 96
7. Николай Щукин 98
IV. **Марийцы**
1. Светлана Григорьева 99
V. **Удмурты**
1. Екатерина Макарова 102
2. Надежда Пчеловодова 103
3. Флор Васильев 104
4. Ашальчи Оки 104
5. Анатолий Уваров 106
VI. **Эстонцы**
1. Арво Валтон 107
2. Лидия Койдула 108

НА КОМИ ЯЗЫКЕ

I. **Венгры**
1. Белла Иштван 110
II. **Вепсы**
1.Николай Абрамов 112
III. **Карелы**
1. Александр Волков 115
IV. **Коми-пермяки**
1. Василий Козлов 120
V. **Манси**
1. Юван Шесталов 125
VI. **Марийцы**
1. Вячеслав Абукаев 126
2. Светлана Григорьева 127

3. Валентина Изилянова 127
4. Василий Крылов 129
5. Светлана Эсаулова 130
VII. **Мордва**
1. Раиса Орлова (мокша) 133
2. Александр Доронин (эрзя) 136
3. Николай Ишуткин (эрзя) 139
VIII. **Ненцы**
1. Прокопий Явтысый 140
2. Василий Ледков 143
IX. **Удмурты**
1. Петр Захаров 145
2. Екатерина Макарова 146
3. Надежда Пчеловодова 147
4. Виктор Шибанов 151
5. Татьяна Чернова 155
X. **Финны**
1. Армас Хийри 159
XI. **Эстонцы**
1. Арво Валтон 163
2. Лидия Койдула 166
3. Кристан Яак Петерсон 167
4. Мария Ундер 169
5. Минни Нурме 170

НА МАРИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Коми**
1. Анжелика Елфимова 172
2. Алена Ельцова 173
3. Елена Козлова 175
4. Нина Обрезкова 178
5. Алексей Полугрудов 180
6. Владимир Тимин 182
7. Алена Шомысова 183
8. Татьяна Югова 184

III. **Коми-пермяки**
1. Василий Козлов 186
IV. **Ненцы**
1. Нина Ядне 190
V. **Саамы**
1. Надежда Большакова 195
VI. **Удмурты**
1. Вячеслав Ар-Серги 195
2. Петр Захаров 200
3. Надежда Пчеловодова 202
VII. **Финны**
1. Анита Конкка 207
VIII. **Эстонцы**
1. Метхура 211
2. Арво Валтон 214

НА УДМУРТСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Коми**
1. Галина Бутырева 222
2. Анжелика Елфимова 223
3. Нина Обрезкова 226
4. Алена Шомысова 228
II. **Коми-пермяки**
1. Василий Козлов 229
III. **Эстонцы**
1. Арво Валтон 231

НА ФИНСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Вепсы**
1. Николай Абрамов 234
II. **Коми**
1. Галина Бутырева 236
2. Владимир Тимин 238

III. **Мордва**
1. Александр Доронин (мокша) 239
2. Раиса Орлова (эрзя) 240
IV. **Саамы**
1. Октябрина Воронова 241
V. **Эстонцы**
1. Леело Тунгал 242

НА ЭСТОНСКОМ ЯЗЫКЕ

I. **Вепсы**
1. Николай Абрамов 244
II. **Коми**
1. Алена Ельцова 246
2. Нина Обрезкова 247
III. **Удмурты**
1. Петр Захаров 248
2. Виктор Шибанов 249

Литературно-художественное издание

ЧЕРЁМУХОВАЯ РЕЧКА

На венгерском, вепсском, карельском, коми-пермяцком, коми, марийском, удмуртском, финском, эстонском языках

Редактор-составитель – *Е.В. Козлова*
Художественный редактор – *Ю.Н.Лисовский*
Компьютерная верстка – *Н.В.Вахнин*

Подписано в печать 03.06.2008. Формат $84{\times}108^{1}/_{32}$
Бумага офсетная. Гарнитура «Schoolbook»
Печать офсетная. Усл.п.л. 13,44
Тираж 500. Заказ № 8193

Отпечатано в ООО «Коми республиканская типография» с дискет заказчика в полном соответствии с качеством предоставленных материалов.
167982, Сыктывкар, ул. Савина, 81